

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INKVISITIONENS SIDSTE OFFER

TILFÆLDET THORUP

EN SKIZZE AF

JUL. SCHOVELIN

*Bestilles til Gympant af And. og
J. S. med Biskommisær Schovelin.
Fretredskolen ved Høstet,
København d. 22 Mai 19*
And.

V. PIOS BOGHANDEL · POVL BRANNER

NØRREGADE · KØBENHAVN

MDCCCXXV

INKVISATIONENS SIDSTE OFFER

INKVISATIONENS SIDSTE OFFER

TILFÆLDET THORUP

EN SKITZE AF
JUL. SCHOVELIN

V. PIOS BOGHANDEL · POVL BRANNER
NØRREGADE · KØBENHAVN
MDCCCCXXV

Dette er et Skrift om en blodig Uret, som er begaaet overfor en hæderlig og skyldfri Mand. Han er uskyldig blevet dømt for bedragersk Færd, har maattet udstaa en vanærende 3aarig Fængselsstraf — og dette Skrift er da en Anklage mod de Mænd, ikke som dømte ham, thi de troede utvivlsomt at fælde en retfærdig Dom, men mod de Mænd, som satte Sagen i Scene, som rejste falsk Kæremaal og ved falsk Vidnesbyrd førte Domstolene bag Lysel.

Men er Verden ikke fuld af Uret, og er det virkelig Umagen værd at gøre Ophævelser over et enkelt Tilfælde, at den Stund dog saa megen Uret bliver tilbage, paa hvilken der ikke eller ikke mere kan raades Bod? Er det ikke saa, at der daglig øves Uret, lider vi ikke alle herunder, baade De og jeg? De, som læser dette, er De ikke selv saa ofte i Livet blevet forurettet, og naar det saa en enkelt Gang gaar særlig haardt ud over En eller Anden af os, er det saa ikke hændelig Skade, Uheld, som Enhver maa tage og bære som en personlig Skæbne?

Men om den Uret, som her er sket, gælder det alligevel, at den maa og skal gøres god igen — ikke alene for dens Skyld, som lider derunder, men især for Samfundets

Skyld, fordi det ikke kan gaa an, at vore Domstole, ja, selve Højesteret føres til at fælde urigtige Domme. Paa den Uret, hvorom her skal tales, maa der bødes, fordi selve Retssikkerheden, selve Trygheden for den enkelte Borgers Ære og Velfærd beror paa, at sligt, som her er sket, ingenlunde skal kunne ske i et Land som Danmark.

Man hører saa ofte, at Livet kan være mere opfindsomt end nogen Romanforfatter, at Livet selv af alle Romaner er den sælsomste. Det er paa een Gang rigtigt og galt. Saa lunefuldt kan Livet lege med en Menneskeskæbne, saa grelt eller grusomt kan den faktiske Oplevelse virke, at det langt overgaar Digterens Fantasi. Men alligevel skal det nok vise sig, at den blotte Beretning om Livets forunderlige Hændelser og om blinde Tilfældigheders skæbnesvangre Sammenstød kun saare sjældent faar den Tryllemagt over Læsernes eller Tilhørernes Sind som den sande Digtets geniale Forkortelse af Virkeligheden. Det er ikke et hvilket som helst vilkaarligt udfaldet Stykke Tilværelse, men det af Mesterens kyndige Haand foretagne Udsnit af Tilværelsen, som stillet i den rette Belysning danner Kunstværket, og det er til syvende og sidst kun af Kunst, man gribes eller betages — Livet selv er fuldt af trivielle Enkeltheder og unødvendig Vidtløftighed. I Kunstværket er alt det i Livet, som forstyrrer eller svækker den artistiske Virkning, omhyggeligt fjernet og udeladt, medens Livets Tragedie som oftest er plumpt komponeret, klodset sat op, utaaleligt langstrakt, tynget af hæslige Biomstændigheder — kort sagt stilløs! I Kunstværket er alt indstillet paa, at man kun hører den Tone, som gør Musikken — men i Livet er Klagemotivets lille, tyste Melodi, Sorgens dybe Veklange kun altfor tidt gennemskaarne eller overdøvede af skurrende Mislyde, Gadens

Larm, Klokkers Kimen, hele det moderne Helvedes Spektakel, som trænger ind til os Alle gennem Vinduer og Døre og Telefonapparater.

Men alt dette til Trods bevarer Livet med dets Komedier og Tragedier dog stedse eet Fortrin fremfor det allermeste af den moderne Literatur: Emnerigdommens Udømmelighed og Emnevalgets Friskhed, Styrke og Glans. Læs en Række Bøger efter hverandre, vad gennem en Udstilling af Malerier — forbavses man ikke over Emnefattigheden? Forklaringen er den simple, at paa Kunstnere og Digtere virker egentlig kun, hvad der kommer til dem i kunstnerisk eller digterisk, altsaa artistisk, Form, eller hvad de selv opdager kan bringes ind under en saadan Form. Derfor ser vi, at hver Gang et nyt Motiv har *slaaet an*, saa gentages det og gentages det i det uendelige af andre Digtere og Kunstnere — medens samtidig store afgørende Sider af Tilværelsen ligger uænsede hen. Det er her, Grunden maa søges til, at *Pressen*, som spænder over alle det daglige Livs Felter, er i Færd med saa grundigt at distancere Skønlitteraturen, og at denne mindre og mindre bliver Udtryk for, hvad der rører sig i Samfundet, for Tidens sociale og økonomiske Krav, for den stadige Hunger efter Retfærdighed — det er den sidste, som vedkommer os her!

Med fuldkommen Ret spørger Barnet, om nu ogsaa den Historie, det har faaet fortalt, er »sand« — er noget, som er virkelig hændet, ikke bare Tankespind, et af Fantasiens løse Paafund. Og paa samme sikre Instinkt beror det, at en af *Livets* Tragedier altid har sit Publikum, just fordi den har Virkelighedens uforlignelige Charme — fordi den ikke handler om Hecuba, som intet er for Skuespilleren, men om Skuespillerens egen Kval og Kvide, fordi Scenen ikke er omgivet af malede

Kulisser, som *forestiller* et Fængsel, men rummer en virkelig Fængselscelles skumle Uhygge. Alt er her med eet Ord *ægte*. Af Simili og Surrogater, selv de bedst gjorte, kan man faa nok i Vinterens Mørketid og Skumringsstunder — i Sommerens høje, klare, ubarmhjertige Sollys syner alt sligt kun støvet og falmet.

Det er denne sobre, sunde, dagklare Virkeligheds-sans, som lader gode Memoirer og andre historiske Skildringer faa saa stor en Læsekreds. Men da der dog altid her kun er Tale om noget fjernt og forbigangent, som aldrig mere *lader sig gøre om*, hvor meget mere skulde da ikke en slig Livets Tragedie kunne paaregne almindelig Opmærksomhed, naar den er oplevet her for ganske nylig, her midt iblandt os, og derfor har hele Aktualitetens ramme, bedske Smag — en Tragedie, som lader En forbavset spørge, om sligt vel er muligt midt oppe i vort agtværdige, skikkelige Samfund »med Orden og Ret, med Lov for hver eneste Sti«, spørge, om der dog er Retfærdighed til her i Landet — i Sandhed et Spørgsmaal, som vedkommer os Alle.

En saadan Tragedie er det, man vil finde paa disse Blade. Som Underholdning i en Siestastund, som Ferielæsning i en Hængekøje egner den sig maaske ikke saa godt. Den er vel nok en »Kriminalroman«, men den Retssag, hvorfor der maa gøres Rede, rummer ikke saa helt lidt af det Ikke-Roman-Opfundnes, altsaa af Livets egen tørre Trivialitet, og dettes Surhed maa tages sammen med det Spændendes Sødme, for at man virkelig kan naa ind til Forstaaelsen af det Tragiske i Tilfældet — og naa til at forstaa, at dette Tragiske har Bud til os Alle, angaar os Alle, baade Dem og mig. Ja, at det formelig rusker i os, raaber ind i vore Øren — og at dette Raab kun bør forstumme paa een Maade: ved at der omsider øves den Forurettede fuld Retfærdighed.

For ret at faa Øjet op for, hvor sælsom og afskyelig den Tildragelse, hvorm der paa disse Blade skal berettes, i Virkeligheden er, hvor fuld af Vanheld i sit Forløb og hvor tragisk i sin Afslutning, maa Billedet ses op imod Datidens Milieu — Baggrunden maa med, for at man kan faa det rette Perspektiv.

Da den uheldsvangre Krig brød ud, blev den danske Forretningsverden straks lammet af Rædsel. Men forholdsvis hurtigt aandede den op igen og fik Øje paa sin Chance. For det lille neutrale Land Danmarks Handel og Skibsfart maatte den store Krig blive den store Konjunktur. Saaledes havde det Gang paa Gang været i vor Historie: i det 18. Aarhundredes saakaldte »glimrende Handelsperiode«, under de store Søkrige i Napoleons-tiden, og senere under Krimkrigen. Bernstorffernes Neutralitetspolitik er med Rette blevet berømmet, fordi den muliggjorde dansk Handel og Skibsfart Udnyttelsen af Neutraliteten under de store Krigsbegivenheder, som da rystede Verden. Dette var altsaa dansk Tradition — intet Under, at det her om nogetsteds forstodes, at hvad der nu syntes at forestaa, var en Genoplivelse af den danske Handels Empire.

Efter som Verdenskrigen skred frem og imod alles Forventning trak i Langdrag, skiftede Billedet fuldstændigt om, saa at der tilsidst kom en Tid, da som Følge af de allierede Magters Blokadepolitik »den nationale Opgave bestod i at skaffe *Landet selv* det

nødtørftigste.« Det blev en Prisreguleringens og Restriktionernes Tid, en Udførselsforbudenes Tid — en Klausulæderiets Tid. Men hvad der i disse Aar blev en Forbrydelse mod det forbrugende Samfund — at sælge af de knappe, vanskeligt erhvervede og derfor klausulbehæftede Forsyninger til Udlandet, særlig Tyskland — var længe, ja, næsten et helt Aar efter Krigens Udbrud, en fuldkommen legitim og naturlig Forretning. En Genudførselsforretning, hvorved Landet skovlede Penge ind og sattes i Stand til at betale sin Gæld til Udlandet, ja, til endog at gøre det samme Udland til sin Skyldner i største Omfang. Dette blev i den senere Trængselstid hurtigt glemt, ja, under Krigsbegivenhedernes Tryk skete der endog et saadant Stemningsomslag i den offentlige Bevidsthed, at man rent tabte Forstaaelsen af det naturlige og selvfølgelige i, at dansk Handel og Skibsfart, saaledes som skildret, havde tjent paa Krigen i dens første Stadier og taget denne Fortjeneste ind som fuldkommen legitim Vinding. Det er paa dette Stemningsomslag, at den heromhandlede Mands Vanskæbne kom til at bero, og just derfor er det en Tragedie.

Denne Mand, *Carl B. Thøgersen*, var ingen Gullaschmand, ingen Lejlighedsspekulant, ingen af Krigens Ravne. En *self-made* Mand, som var begyndt fra smaat af og ved stor Handelsdygtighed havde arbejdet sig op til en Storkøbmands Stade. Hans Læremester havde været Pontoppidan i Hamborg, og han var Fagmand i den Virksomhed, han drev. Da Krigen brød ud, gjaldt det altsaa for ham om blot at fortsætte den store Virksomhed, han sad i. Hans Firma, Christensen & Thøgersen, havde bl. a. i nogle og tyve Aar repræsenteret det store Chicago-Firma Cudahy Packing Co. for Salg i eget Navn af Firmaets indregistrerede Fedtmærke »Rex«.

Han havde før Krigen en uafbrudt Offerte af *pure lard* »Rex«, og da Krigen brød ud, holdt Firmaet ham stadigt forsynet med telegrafiske Offerter heraf.

Cudahy Packing Co. er et verdenskendt amerikansk Slagterifirma, der har Hovedkontor i Chicago, men hvis mange, efter danske Begreber ufattelig store Slagterier er beliggende rundt om i hele Nordamerika. I Lighed med andre amerikanske Slagterifirmaer havde Cudahy Packing Co. i en lang Aarrække haft sit største Marked for *pure lard* Rex i *Tyskland*, og denne Forretning var før Krigen gaaet over Hamborg. Nu afskar Krigen Amerika fra det store tyske Fedtmarked. Det var derfor kun naturligt for de amerikanske Fedteksportører at forcere Afsætningen til Danmark, ligesom det omvendt for Tysklands Fedtforsyning blev en ligesaa naturlig Sag at henvende sig i Danmark. Det var altsaa en af de store Chancer, som Krigen bød vort neutrale Land.

Hvis nu Hr. Thøgersen efter Krigens Udbrud havde foretrukket at lade denne Chance ligge, vilde han bl. a. derved have sviglet sin nysnævnte gamle og intime Forretnings-Forbindelse og et gennem mer end tyve Aar udviklet Venskabsforhold, i Kraft af hvilket Cudahy Packing Co. var berettiget til at vente, at dets danske Eneforhandler bistod dem ved at formidle dets af Krigen truede Afsætning i saa stor Udstrækning, som de givne Forhold muliggjorde. At der skulde være noget anstødeligt eller urigtigt i at sælge amerikansk Fedt videre til Tyskland, kunde vanskeligt falde ham ind. Sagen var for ham enkel og ligetil.

Hr. Thøgersen var paa dette Tidspunkt en velhavende Mand, som betalte de indkøbte Fedtpartier med sine egne Penge — med andre Ord: selv løb hele Risikoen. Paa ham faldt saaledes det hele Tab, saasnart der indtraf et eller andet Uheld med Varerne under Forsen-

delsen som f. Eks., at et Parti afskibedes med en anden Damper end den, hvorpaa Sø- og Krigsforsikringen var tegnet — noget, som ikke saa sjældent hændte under Krigen, hvor den telegrafiske Underretning ifølge Forholdenes Natur var yderst mangelfuld.

Det er om Hr. Thøgersens Forhold til Krigsforsikring, dette Skrift handler, og det skal da straks herom siges, at ikke saasnt var Krigen brudt ud, før der sidelæns med den udviklede sig en ikke mindre hidsig Kamp mellem danske og udenlandske Assurance-Selskaber om at tegne Krigsforsikring — en Forretning, hvorpaa der da ogsaa under hele Krigsperioden blev tjent enorme Summer. Man turde derfor have ventet, at der ogsaa fra Forsikrernes Side var bleven vist en vis Kulans — dog just herover kaster Hr. Thøgersens Tilfælde et bedrøveligt Lys. Iveren efter at faa fat i de store Præmier blev sidenhen kun altfor ofte afløst af en ligesaa stor Iver efter at blive fri for at betale Skaderne og dermed den hidtidige Konkurrence-Kamp afløst af en Enighed, hvis Styrke viste sig stor nok til at fælde Hr. Thøgersen.

For Danmarks Vedkommende skal særlig nævnes »Skandinavia« (A. N. Grøn & W. Witzke), der i Henseende til at faa tegnet Krigsforsikring var meget paagaende og heller ikke nogensinde gik af Vejen for at assurere Varer eller Avancer, hvor *tyske* Interesser spillede ind. Naturligvis vilde ethvert Assuranceselskab, der tegnede Krigsforsikring, have en til dets Risiko svarende Præmie. Men naar denne blot var tilstrækkelig høj, gjorde man sig iøvrigt ingen videre Skrupler.

Allerede i Eftersommeren 1914 greb imidlertid den danske Stat Initiativet til at skabe en national Krigsforsikring af omfattende Natur til Regulering af Præmierne.

Den 28. August indgav »Dansk Dampskibsrederifor-

ening« Andragende til Handelsministeriet om Nedsættelse af en Kommission, som kunde udarbejde en Lovordning for Krigsforsikring af danske *Skibe*. I Sverige havde nemlig allerede den 17. August Staten skabt en Krigsforsikring for svenske *Skibe*, og den 21. August indførte Norge en tvungen gensidig Forsikring, som omfattede samtlige norske *Skibe*, med Præmier ned til $\frac{1}{2}$ pCt. p. a. Herefter stillede Udgifterne til Krigsforsikring sig væsentlig ringere for svenske og norske *Skibe* end for danske. Den herværende Prisreguleringskommission havde vel ordnet Krigsassurancen for de Kulladninger, som førtes fra England hertil, saaledes at Staten overtog 75 pCt. af Risikoen, men til en Præmie af $1\frac{1}{2}$ pCt. for en Rejse fra dansk Havn til England og tilbage. Svenske og norske *Skibe* kunde altsaa nu sejle væsentlig billigere og blev derfor foretrukket af de danske Kulimportører — det var dette Misforhold, som Dansk Dampskibsrederiforening indtrængende opfordrede Regeringen til hastigst muligt at raade Bod paa. Allerede Dagen efter, den 29. August, nedsatte Handelsministeriet den ønskede Kommission under Folketingsmand N. Neergaards Ledelse. Den kom iøvrigt til at bestaa af Departementschef Busck-Nielsen, Formanden for Dansk Dampskibsrederiforening A. O. Andersen, Direktør B. Dreyer fra Den Københavnske Sø-Assurance-Forening og daværende Overretssagfører Fr. Winther som Formand for Dansk Tarifforening.

Denne Kommission udarbejdede først i Løbet af faa Dage efter norsk Mønster et Forslag til en gensidig Tvangsforsikring for danske *Skibe*, og dette Lovforslag lykkedes det den daværende Handelsminister, Hassing Jørgensen, at faa gennemført i Rigsdagen og stadfæstet allerede den 10. September 1914, hvorefter Loven traadte i Kraft den 12. September s. A. Hassing Jørgensen op-

fordrede derefter Kommissionen til ogsaa at udarbejde et Forslag om Statens Deltagelse i en Krigsforsikring for *Vareforsendelser*, i hvilken Anledning Formanden for Grosserer-Societetets Komite, H. Klitgaard, Grosserer Th. Colding, Direktør i D. F. D. S., N. Høst, og Næstformanden for De samvirkende Andels Svineslagterier, Direktør Ole Olsen, blev tilkaldt. Som Kommissionens Formand senere ved Lovforslagets Behandling i Folketinget den 18. September maatte indrømme, var der vel private Selskaber nok, der tilbød en saadan Krigsforsikring, men i England, Frankrig, Norge og Sverige havde Staten paa forskellig Maade taget Sagen i sin Haand, og da hertil f. Eks. kom, at Lloyds Præmier af og til havde været »helt oppe mod Skyerne«, mente Neergaard, at »under saadanne Forhold« kunde der »behøves et Statsinstitut, som kan virke *regulerende* paa Præmierne«.

Institutet blev dog ingenlunde et rent Statsinstitut, idet Staten kun tog de 35 pCt. af Præmier og Risiko — en Række herværende Forsikringsselskaber tog de 20 pCt., og endelig dannedes der et Konsortium af Rederier og rederiinteresserede Banker med en Kapital paa 6 Mill. Kr., som tog de sidste 45 pCt. I Stedet for en gensidig Tvangsforening som den, der blev indrettet for danske Skibe, dannedes der saaledes her et halvt privat, halvt statsligt Forsikrings-Institut, hvorigennem der aabnedes Adgang for danske Importører og Eksportører til frivilligt at forsikre deres Varer mod Krigsskade til Søs, og som skulde arbejde »*paa et rent forretningsmæssigt Grundlag*«.

Under Lovforslagets Behandling i Folketinget repræsenterede jeg Det konservative Folkeparti som dets Ordfører og Udvalgsmedlem og gjorde som saadan gældende, at det sikkert havde været at foretrække at følge den i

Kommissionens egen Betænkning antydede Vej: simpelt-
 hen at lade Staten og Forsikringsselskaberne paatage
 sig den Del af en eventuel Vareforsikrings Risiko, som
 hver for sig henholdsvis var villig til, saaledes at Resten
 af Risikoen overtoges af Forsikringstagerne selv, altsaa
 med eventuel Dækning i private indenlandske eller
 udenlandske Forsikringsselskaber. Jeg udtalte, at denne
 Maade at ordne Sagen paa ikke logisk lod sig afvise —
 saaledes som man i Folketingsudvalget havde gjort fra
 Flertallets Side — med en Paastand om, at Staten derved
 vilde »komme til at bære en uforholdsmæssig Del af
 Risikoen«; thi ganske bortset fra, at denne Ordning lod
 sig gennemføre ved en hvilkensomhelst Statsandel af
 Risikoen, saa var jo dog Forudsætningen udtrykkelig
 den, at Forsikringen i hvert Fald skulde ske paa »et
 rent forretningsmæssigt Grundlag«, altsaa saavidt muligt
 uden Tab for Assurandørerne. En saadan Ordning vilde
 blive let, simpel og lidet bekostelig, medens man nu
 stilledes overfor et vidtløftigt bureaukratisk Apparat, hvor-
 hos der samtidig gaves private Kapitalinteresser Lejligh-
 ed til Ekstragevinst. Rigsdag og Regering sluttede sig
 imidlertid til den af Kommissionen foreslaaede Ordning
 med et tungt virkende Apparat og en Mængde »Ben«. Selve den Sag, som her skal fremstilles, vil tilstrækkeligt
 vise de graverende Følger, som dette kunde faa.

I det oprindelige Lovudkasts § 3 hed det: »Forsikring
 i Henhold til denne Lov kan kun finde Sted for (1)
 Vareforsendelser i Indlandet eller (2) Forsendelser af
 Varer *til Danmark* eller (3) af *danske* Varer til Udlandet,
 og kun for saa vidt Varerne forsendes med dansk Skib.
Dog kan Kongen bestemme, at ogsaa Vareforsendelser
med andre neutrale Magters Skibe kan indgaa under
Forsikringen, naar ganske særlige Omstændigheder taler
derfor.«

Under Folketingets Behandling ændredes Ordene: »til Danmark«, saaledes at der kom til at staa: »med Danmark som *Bestemmelsessted*« — og sidste Passus kom til at lyde:

»Dog kan ogsaa Vareforsendelser med andre neutrale Magters Skibe indgaa under Forsikringen, naar særlige Omstændigheder efter Bestyrelsens Skøn taler derfor«.

Medens det første nærmest var en Tydeliggørelse —, men just som saadan, hvad senere skal blive vist, havde sin fuldgode Betydning —, var det sidste Udtryk for, at man fra Rigsdagens Side ønskede at gøre det saa let som muligt for Krigsforsikrings-Institutet at forsikre Varer med *andre* neutrale Skibe end *danske*.

Dette hang nøje sammen med, at det under Forhandlingerne i Rigsdagen fra alle Sider udtrykkeligt fastsloges, at Institutet skulde drives »rent forretningsmæssigt«, endog saaledes, at der — som en Taler i Landstinget skarpt fremhævede — »virkelig kan blive en Tilstrømning af Ladningsejere, som vil forsikre.« — Ganske særlig betonedede et andet Medlem af Landstinget, nemlig Konsul Hey, at Forholdet her »altsaa er dette, at Staten som Assurandør driver Assuranceforretning.«

Det eneste, som man selvfølgelig, under Hensyn til Danmarks Neutralitet, undtog fra Forsikring, var Foretagender, hvorved der skete Brud paa de af de krigsførende Magter udstedte Bestemmelser angaaende Transport af Krigskontrabande, Blokade o. l.

Statutterne for det nye Forsikringsinstitut blev fastsat ved kgl. Anordning af 30. September. Institutets Forretningsfører blev Hr. S. *Bramsen*.

Den nævnte kgl. Anordning frembød den Mærkelighed, som dog ikke ses den Gang at have vakt Opmærksomhed, at de ovenfor citerede klare Ord i Lovens § 3 var vilkaarligt forandrede. I Stedet for, at Forsik-

ringen ifølge nævnte Paragraf skulde omfatte »*Vareforsendelser* i Indlandet eller *Forsendelser af Varer* med Danmark som *Bestemmelsessted* eller af danske Varer til Udlandet«, kom det nu til at hedde, at Institutet havde til Formaal mod Præmie at overtage Forsikring mod Krigsfare

»af Varer, der forsendes indenfor Danmarks Grænser eller til Danmark, eller af danske Varer, der forsendes til Udlandet«.

Man kan mene, at Forskellighederne ikke er store, men dog er og bliver det paafaldende, at det er *Lovudkastets* oprindelige Ord: »til Danmark«, som er sat i Stedet for den af Folketinget i Loven gennemførte Ændring af disse Ord til

»med Danmark som Bestemmelsessted«.

Og i et endnu ejendommeliggere Lys kommer disse Forandringer til at staa, naar man hører, at Krigsforsikringen senere lagde afgørende Vægt paa, at der skulde være en Forskel paa »*Varer*« og »*Vareforsendelser*«, hvorfor det dog havde været naturliggere, at den Embedsmand i Handelsministeriet, hvem sikkert Anordningens Formulering skyldes, daværende Departementschef Busck-Nielsen, havde ladet Lovens Tekst, hvor der netop tales om »*Vareforsendelser*« blive staaende. Vi skal senere se, hvorledes her i Kim den Udvikling laa, som sidenhen førte en hæderlig Mand i Forbedringshuset. At der skulde være tilsigtet at indføre noget fra Lovens Tekst væsensforskelligt, anser jeg for ganske udelukket — det har vel blot været en Kende Sjuskeri.

Imidlertid kom denne, om jeg maa bruge et literært Udtryk: *matte Omtrentlighed* til ogsaa at præge Dansk Krigs-Søforsikrings første Formular, hvori man endog paa et Hovedpunkt vendte tilbage til det oprindelige Lovudkasts, senere af Folketinget i Loven forandrede

Tekst, idet det deri hedder. »*Dog kan Kongen bestemme, at ogsaa Vareforsendelser med andre neutrale Magters Skibe kan indgaa under Forsikringen, naar ganske særlige Omstændigheder taler derfor.*« I Loven er, som alt ovenfor nævnt, »Kongen« bleven udeladt, og Ordet »ganske« strøget, og af Forhandlingerne fremgaar det, at begge Dele er sket med velberaad Hu efter Folke-tingets enstemmige Villie. Det var altsaa denne, som Krigs-Søforsikringens Forretningsfører, Bramsen, lod »ganske« haant om, hvad der vel i bedste Fald maa antages at bero paa, at ogsaa han sjuskede lidt, idet han rimeligvis ved en Fejl har taget Lovudkastets Tekst for sig i Stedet for Loven.

Jaskeriet fortsættes altsaa — og det af de Mænd, der senere under skarp Paaberaabelse af den præcise Ordlyd i Krigs-Søforsikringens Dokumenter aflagde de for Hr. Thøgersen fældende Vidnesbyrd, som førte ham i Forbedringshuset.

Efter Oprettelsen af dette Institut, *som var garanteret af den danske Stat*, blev det ubetinget nemmest og naturligst at krigsforsikre en Vare som f. Eks. Fedt hos dette Institut, der ifølge hele sin Karakter havde faaet et Slags Monopol paa denne Forsikringsart — idet dog de Forsikringssøgende fik Adgang til at tegne Til-lægsforsikring af Avance, da Institutet ikke gik til mere end 5 pCt. udover Fakturaværdien.

Forsikrings-Selskabet »Skandinavia«, for hvilket Grøn & Witzke var Direktører, overtog nu, efter at Institutet var traadt i Virksomhed, et selvstændigt Agentur for dette, saaledes at »Skandinavia« ved Grøn & Witzke udstedte og underskrev Krigsforsikringens Policer og betalte Skader ifølge disse Policer. Hverken Krigsforsikringen eller »Skandinavia« tegnede Forsikringer selv, men dette skete for Hr. Thøgersens Vedkommende udelukkende gennem Grøn & Witzke, hvoraf den sidstnævnte sad som Medlem af Krigsforsikringens Bestyrelse, og alt, hvad Hr. Thøgersens Firma havde at meddele saavel Krigsforsikringen som »Skandinavia«, maatte gaa gennem Grøn & Witzke.

Da Institutet var traadt i Funktion fra Oktober, udstedte det den alt ovenfor omtalte, lidt sjusket affattede, trykte Formular (Forsikringsbegæring), hvorefter den, som begærede Forsikring, maatte bekræfte sit Kendskab til, at det var en Forudsætning for Forsikringens Tegning,

— — — — —
Naar Talen er om Import:

»3) at Varen forsendes til Danmark som Forsendelsens *endelige Bestemmelsessted*«.

Atter her — og paa et *afgørende* Punkt — gik Krigsforsikringens Forretningsfører, Hr. S. Bramsen, ganske paa egen Haand, idet han opstillede som Forsikringsbetingelse noget, *der aldeles ikke stod i Loven*. I dennes § 3 stod der jo nemlig, som vi allerede et Par Gange har set, at Forsikringen kun kunde finde Sted for »Forsendelser af Varer med Danmark *som Bestemmelsessted*.«

Nu indføjede Hr. Bramsen mir nichts, dir nichts Ordet »*endelige*« — og da det er paa Fortolkningen af dette Ord »*endelige*«, at Hr. Thøgersen senere bliver dømt til Forbedringshusarbejde, ønsker jeg at slaa fast, at dette Ords Indføjelse ingensomhelst Hjemmel har i selve Loven, men er Hr. Bramsens private Opfindelse, indføjet ganske efter eget Tykke (men dog vel med Bestyrelsens *Samtykke*?). Det skal straks tilføjes, at det ej heller har nogensomhelst Hjemmel i Kommissionens eller Lovforslagets Motiver eller i de førte Forhandlinger paa Rigsdagen, hvor overhovedet det Spørgsmaal, som fik en saa skæbnesvanger Betydning for Hr. Thøgersens Vedkommende, aldeles ikke fra nogen Side blev berørt.

Men jeg gaar videre: det indsmuglede Ord »*endelige*« er, hvis det skal forstaas ligefremt — hvad Krigsforsikringen ganske vist, saaledes som det skal blive paavist, først senere fandt paa — i Strid med Lovens *Aand*. Hvad man fra Lovgivningsmagtens Side vilde udtrykke, var kun det simple og selvfølgelige, at naar Staten var med til at oprette en saadan Krigsforsikring for Varer, saa kunde det for Import hertil kun være, naar og forsaavidt *Vareforsendelsens* »*Bestemmelsessted*« var Danmark og ikke et hvilket som helst andet Land. Her i Danmark maatte

Import-*Forsendelsen* og dermed Krigsforsikringens Risiko løbe ud — andet og mere kan der fornuftigvis ikke være ment med disse Ord. Saalænge den danske Krigsforsikring løb Risikoen, maatte, for saa vidt Forsikringen omfattede Importforsendelser udenlandsfra, Varerne ikke være »bestemte« til andre Havne end danske. Andet og mere vedkom heller ikke Krigsforsikringen som saadan — og det er derfor ganske umuligt i Lovens Ord at lægge ind, at Danmark skulde være Forsendelsernes »endelige« Bestemmelsessted i den Forstand, at Varerne, efter at være ankomne her og Krigsforsikringens Risiko dermed udløbet, *ikke skulde kunne genudføres*. Ja, der staar endogsaa tydeligt i Loven, at de *kan* genudføres, idet det hedder, at Forsikringen ogsaa kan omfatte »Forsendelser . . . af *danske* Varer til Udlandet«. Og selve Kommissionen har i sin Betænkning fortolket Udtrykket »*danske Varer*« saaledes, at disse Ord omfatter »*alle* Varer, der paa det Tidspunkt, Forsikringen tegnes, er i dansk Eje, *uanset* hvorvidt de er af *dansk Oprindelse* eller ej«.

Da det er de samme Mennesker, som sad i Kommissionen og senere i Krigsforsikringens Bestyrelse, slaar vi altsaa fast, at det indføjede Ord »endelige« umuligt har kunnet betyde, at de af Dansk Krigs-Søforsikring forsikrede Importvarer skulde føres til Danmark for der at *forblive* og *forbruges*. Heller ikke efter Krigs-Søforsikringens oprindelige Opfattelse har derfor nogen dansk Købmand ved at indgaa paa denne Bestemmelse som »Forudsætning« forpligtet sig til ikke at genudføre Varerne, efter at de er ankommet her til Danmark og Krigsforsikringens Risiko dermed udløbet.

Ej alene fremgaar dette af Kommissionsbetænkningen, men desuden taler herfor tvende afgørende Grunde.

For det første er Danmark ifølge sin Beliggenhed, Natur og Historie et *Transitland*, og Danmarks Hoved-

stad København har i umindelige Tider været Sæde for en udbredt Genudførselsforretning. Fra Enevældens Tid har Løsenet været, at København skulde være Stabelplads og Forsendelsescentrum for Østersøen, saaledes altsaa at forstaa, at den københavnske Handelsstand drev Handel med Fremmedvarer for egen Regning paa Østersølandene. En Række for Danmark særlige Toldinstitutioner er blevet oprettet med dette udtrykkelige Maal for Øje. Saaledes allerede i Slutningen af forrige Aarhundrede Kreditoplaget, senere Transitlagre (kongelige og private) og Frilagre, og sidst har endelig for forholdsvis faa Aar siden København faaet en Frihavn. Det var derfor ved Krigens Udbrud en kendt Sag for den hele Verden, selvfølgelig i første Række for England, at store Dele af Landets Import naturligt maatte finde Vej videre frem til Østersøhavne, altsaa ogsaa tyske Østersøhavne.

Som det ovenfor er nævnt, havde da ogsaa netop den Kommission, hvis Medlemmer senere kom til at danne Krigsforsikringens Bestyrelse, ved Afgivelsen af sin Betænkning saa skarpt et Øje herfor, at den ordret i Motiverne skriver: »Danske Varer omfatter *alle* Varer, der paa det Tidspunkt, Forsikringen tegnes, er i dansk Eje, *uanset* hvorvidt de er af dansk Oprindelse eller ej.« Hermed maa altsaa netop være tænkt paa Genudførslen af Fremmedvarer. Det er derfor slet og ret utænkeligt, at dette Forsikrings-Institut, oprettet af den danske Stat, skulde have haft til Hensigt nu pludselig gennem en Forsikringsbetingelse med eet Slag at standse Genudførselsforretningen! Hvad man fra Dansk Krigs-Søforsikrings Standpunkt maatte fordre, kunde kun være det ene simple, at de Importvarer, som det indlod sig paa at forsikre, var »bestemte« her til Danmark og ogsaa virkelig førtes hertil. Men hvor de senere blev af, maatte

være Krigsforsikringen qua Forsikringsinstitut uvedkommende, og intet kan have ligget en Mand som f. Eks. Bestyrelsens Formand, Hr. Neergaard, fjernere end den Tanke, at Fremmedvarerne, efter at være komne hertil, og Institutets Forsikring som Følge deraf udløbet, ikke frit skulde kunne afhændes til Udlandet ligesom før.

Det var da ogsaa denne Ret for neutrale Nationer til uanset Krig at drive deres Handel og Skibsfart, naar blot de respekterede de krigsførende Magters Blokade og ikke lod Skibene medføre Krigskontrabande, for hvilken der var kæmpet fra nordisk og ganske særlig fra dansk Side i et helt Aarhundrede. Dette var netop Bernstorffernes glørværdige Politik, med største Styrke hævdet af det lille Danmark overfor det mægtige Albion. Allerede ved Neutralitetsakten af 12. Juli 1756 sloges det fra vor Side fast, at saakaldt »frit Købmandsgods« af danske Skibe kunde føres til selve de krigsførende Magters Havne, naar disse ikke var under effektiv Blokade, og som saadant frit Købmandsgods nævnes udtrykkeligt »alle Slags Kornvarer og *alle Sorter Provisioner* eller *Viktualier*, som tjener til Menneskers Føde og Underhold«. De krigsførende Magter indrømmedes der Ret til at standse neutrale Fartøjer, undersøge Skibspapirerne og deraf konstatere Skibets Nationalitet (Neutralitet) og Ladningens Beskaffenhed, hvorimod det var en stiltiende Forudsætning, at egentlig Visitation af Ladningen for at prøve dens Overensstemmelse med Skibspapirerne ikke var tilladt. Allerede under Datidens store Søkrig var Danmarks Skibsfart ivrigt beskæftiget med at forsyne de krigsførende Magter med »Provisioner«, saaledes endog selve den franske *Marine* med salt Kød, hvilket tilmed skete ved den danske Udenrigsminister Johan Hartvig Ernst Bernstorffs egen Mellemkomst. Paa tilsvarende Maade deltog dansk Handel og Skibsfart i

Forsyningen af de krigsførende Magter med Provisioner under det 18. Aarhundredes næste Søkrig, mellem Frankrig, Nordamerika, Spanien og Holland paa den ene Side og Storbritannien paa den anden. Det var under denne, at A. P. Bernstorff allerede i November 1778 opstillede sine berømte Neutralitetsgrundsætninger om Flaget, der beskytter ogsaa *ffjendtlig* Privatejendom undtagen Kontrabande — og om Retten til at besejle de krigsførende Magters Havne, naar disse ikke er under effektiv Blokade. *Netop* de samme Grundsætninger, som vedtoges af det saakaldte væbnede Neutralitetsforbund i 1784 og gennemførtes med Flaademagt. Allerede ved den dansk-engelske Traktat af 23. Oktober 1801 indrømmede Storbritannien neutrale Skibe Ret til Besejling af krigsførende Staters Havne — og 1856 blev det tilsidst det lille Danmark som den neutrale Handels Forkæmper, der over hele Linien bar Sejren hjem ved den berømmelige *Stormagts-Konference* i *Paris*, hvor de saakaldte Neutralitets-Grundsætninger endelig blev anerkendte af den hele Verden.

Disse Grundsætninger stod da ogsaa ved Krigens Udbrud klippefast i Bevidstheden, ej alene, og naturligvis, herhjemme, men navnlig ogsaa i Amerika — det var først, da der fra Tysklands Side skete Brud herpaa, at Amerika overhovedet gik ind i Krigen. I 1914—15 kan overhovedet den Tanke ikke være faldet danske Statsmænd eller danske Ledere af offentligt Liv eller af Statsinstituter ind, at hvad der i saa Henseende var naaet, altsaa i første Række naturligvis for det, der vedkom os: dansk Handel, nu skulde blive voldeligt omstødt. Senere hen maatte vi ganske vist finde os deri, bøjende os for Overmagten, men i 1914—15 laa den Mulighed helt udenfor dansk Bevidsthed.

Og just derfor — dette er da den anden Grund — maatte det ligge udenfor enhver Hensigt, som styrende

Mænd i Danmark kunde nære, at stoppe eller endog blot hæmme den Transithandel, som Danmark med stor Fordel drev mellem Amerika paa den ene Side og Tyskland paa den anden Side. Danmark havde fælles Neutralitetsinteresser med Amerika — og da Vejen over Danmark var en af de faa Veje, ad hvilke Tyskland kunde faa adskillige af de i saa høj Grad tiltrængte Varer, vilde det dog have været *for* farligt i vort Forhold til Tyskland at standse denne Handel, saa længe vi ikke vitterligt blev tvunget dertil. Har man da glemt den Utryghed overfor Tyskland, som i Krigens første Tid raadede herhjemme — den stadig lurende Frygt for, at Tyskland skulde drage os med ind i Krigen og berede os Belgiens Skæbne? At denne Angst var vel begrundet, har da ogsaa senere bekræftet sig. Fra de højeste Autoriteters Side udstedtes Formaninger til Danmarks Befolkning om ikke at optræde ukorrekt overfor de krigsførende Magters Undersaatter, hvilket Enhver forstod i særlig Grad gjaldt Tyskerne. Og skulde man virkelig have glemt, at det for os alle stod saaledes, at det eneste effektive eller dog bedste Middel hertil maatte være at overtyde Tyskland om, at det havde *Interesse* i vor Neutralitet? Hvorledes skulde det saa kunne være muligt, at den danske Stat oprettede et Forsikringsinstitut, der i Efteraaret 1914 ved en stilistisk Vending i et Forsikringsdokument uden videre forhindrede Varer i at gaa til Tyskland? Tror mon Nogen, at Tyskland vilde have fundet sig deri?

Krigsforsikringens Mænd troede det i hvert Tilfælde ikke. Forretningsfører S. Bramsen havde vel selv indsat Bestemmelsen om Danmark som Varernes »*endelige* Bestemmelsested«, men kan ikke, saa længe alt gik godt, have opfattet disse Ord som en Hindring for, at Varerne maatte sendes til Tyskland. Saa længe alt gik godt, forsikrede Krigsforsikringen nemlig rask væk alle de Varer,

som efter at være ankomne her gik videre til Tyskland, og tjente store Summer paa disse Forsikringer.

Den vilkaarlige Indføjelse af Ordet »endelige« foran »Bestemmelsessted« i Efteraaret 1914 *kan* altsaa umuligt have haft den Betydning, at Varer, som blev forsikrede i vort nationale Krigsforsikrings-Institut, dermed var klausulbundne til at *forblive* og *forbruges* i Danmark. Naar dette senere paastodes af Forsikrings-Institutets Mænd i den Thøgersenske Sag, hvorved Domstolene førtes ind paa at dømme ham for Assurancesvig til 3 Aars Forbedringshusarbejde, er altsaa den mildeste Forklaring den, at den da totalt forandrede Situation ganske havde udsluttet af de paagældende Herrers Hukommelse, hvad de oprindelig har ment med dette skæbnesvangre Ord.

*   *   *

Nu skal det allerede her fortælles, at Krigsforsikrings-Institutet kort efter Udstedelsen af sin første Formular (Forsikringsbegæring), nemlig først i November, udstedte en ny Formular. Dette var jo allerede af den Grund nødvendigt, at den første Formular, som vi har set, paa et vigtigt Punkt i Statutterne havde det oprindelige Lovudkasts Tekst i Stedet for Lovens. Dette blev nu rettet. Og samtidig blev Forsikrings-Betingelse Nr. 3 — altsaa »*hvor Talen er om Import*« — ændret saaledes, at der i Stedet for:

»at Varerne forsendes til Danmark som Forsendelsens endelige Bestemmelsessted«

kom til at staa:

»at Danmark er Varernes endelige Bestemmelsessted«.

Da den første Formulering, hvori Ordene »forsendes« og »Forsendelsens« kom lige efter hinanden, var saa aabenbar kejtet, saâ dette nærmest ud som en lille Stil-

forbedring og kunde derfor umulig vække Formodning om, at der hermed skulde være sket en saa afgørende Ændring, at Transithandelen dermed *fra nu af* skulde være stoppet — hvad der, som det senere skal blive godtgjort, da ej heller var Meningen. Situationen var da ogsaa overfor Udlandet ganske uforandret, ja man tør dristigt sige, at det vilde have været endnu mere umuligt nu i November, da netop Genudførselshandelen til Tyskland var i fuldeste Flor, at standse den. Og havde det været Meningen, maatte det have været gjort paa en ganske anderledes tydelig og afgørende Maade, saa at det for hele Handelsstandens Bevidsthed var kommet til at staa som et klart og aabent tilsigtet Brud med Fortiden, et Giv-Agt fra den danske Stat om en afgørende Vending i Danmarks Neutralitetspolitik.

Det vakte da heller ikke større Opmærksomhed, at endnu samme Maaned det saa vigtige 3. Punkt fik en ny Formulering, nemlig:

»at Danmark eller det neutrale Bestemmelsesland er Varernes endelige Bestemmelsessted«,

eller at noget senere Punktet omsider kom til at lyde:

»at Varerne forsendes til en særlig nævnt, i Danmark (eller i det neutrale Bestemmelsesland) bosat Modtager, og at Danmark (resp. det neutrale Land) er Varernes endelige Bestemmelsested.«

Endnu ikke paa det Tidspunkt, da denne sidste Formulering blev den gængse, var hele den ydre Situation i mindste Maade forandret, saa lidt som den nye Ordlyd havde den Virkning, at den stadig saa udbredte Genudførselshandel til Tyskland hørte op. Man maatte ogsaa naturligt hæfte sig ved, at den Forandring, der var gjort, bestod i Indføjelsen af det nye, at 1) Varerne skulde være destinerede til en *særlig nævnt, neutralt*

boende Modtager, og 2) at Klausulen kom til at omfatte ogsaa Forsendelser til andre Lande.

Efter disse Ords Indføjelse blev det endog først rigtig tydeligt og klart, at Krigsforsikringen ved Udtrykket »Varernes endelige Bestemmelsessted« umuligt kunde have tænkt sig at indføre nogen Forpligtelse til at lade de af Institutet forsikrede Varer forblive og forbruges i bestemte Lande, eftersom en saadan Forpligtelse ikke ret vel kunde hæftes paa Varer, der havnede i et andet neutralt Land, f. Eks. Sverige, og ej heller vilde kunne faa nogen som helst fornuftig Betydning overfor et saadant fremmed Land, i hvis Havne ankomne Varer faldt fuldstændig udenfor dansk Krigs-Søforsikrings Myndigheds- og Kontrolsfære. Men var altsaa en saadan Betydning af Ordene udelukket for et andet neutralt Bestemmelsesland end Danmark, maatte dette samme gælde for det hermed ganske jævnstillede Danmark — »endelige Bestemmelsessted« maatte betyde, at den af Dansk Krigs-Søforsikrings tegnede Forsikring maatte høre op, naar det forsikrede Vareparti »endelig« havde naaet sit neutrale Bestemmelsessted, hvorefter Varernes videre Skæbne var det danske Institut uvedkommende — som jo overhovedet altid Dispositioner over en forsikret Vare eller et forsikret Indbo er og maa være et Forsikringsinstitut ligegyldige, naar dets Risiko er hørt op: *kun saa længe den løber, kan det med Virkning fastsætte Betingelser og Klausuler.*

Naa, selvfølgelig kunde det ikke heller ret vel tænkes overladt til et Forsikrings-Instituts Forretningsfører, ja end ikke til dets Bestyrelse, gennem en almindelig Assurance-Betingelse at træffe Foranstaltninger, der betød et afgørende Brud med Landets traditionelle Neutralitets-Politik og tilmed et skæbnesvangert Indgreb i vort Næringsliv.

Naar Krigsforsikringen ogsaa tog *andre neutrale Lande* med som »Bestemmelsessted« og derved i største Omfang udvidede sit Forsikringsomraade, maa dette ses i Belysning af den Iver, der nu overhovedet udfoldedes fra Institutets Side for at gøre Forretninger, altsaa faa trukket Forsikringer til sig. Det var, ligesom man havde faaet Blod paa Tanden, nu skulde man rigtig til at tjene Penge — og saadan hulter til bulter gik det, at Policeblanketter i Hastværket endnu stadig fortalte om, at slig Forsikring af Gods paa neutrale Skibe var noget, som der maatte selve »Kongen« til at bestemme, og som kun kunde ske, naar »ganske« særlige Omstændigheder talte derfor! I November og December var Forretningsfører Bramsen aabenbart blevet grebet af Gullaschfeberen, Tyskerforretningens Kehraus, som tilhvirvlede Selskabet kæmpe-mæssig Fortjeneste. Eja, hvor lysteligt gik ikke Dansen om Guldkalven med Hr. Bramsen som en af Fordanserne — den samme Bramsen, som siden i dydig Forargelse vidnede Hr. Thøgersen ind i Forbedringshuset, fordi han havde danset med, omend kun i en af de bagerste Rækker, forsigtig, og stadig holdende Øje med Bramsen og hans Betingelser for ikke at gøre noget forkert, for ikke at komme ud af den Takt, som Dansemester Bramsen angav.

Just saaledes blev nemlig Hr. Thøgersens Forhold til Krigsforsikringen.

Som vi har set, tegnede Thøgersens Firma Christensen & Thøgersen sine Krigsforsikringer hovedsagelig gennem »Skandinavia«. Da nu Krigsforsikringen var oprettet, henvendte »Skandinavia« gennem Grøn & Witzkes Prokurist, Hans Hansen, sig personlig til Firmaet med Anmodning om herefter at maatte tegne Forsikringerne hos det nye Institut og afleverede i den Anledning nogle Blanketter til Benyttelse ved Tegning af Forsikringer, Hr. J. Emil Rahlff, som var Prokurist og Associé i Fm/Christensen & Thøgersen, forestod alle dettes Assuranceforretninger, men mente nu at burde tale med Hr. Thøgersen om Tingene. Hr. Thøgersen følte sig i Tvivl ved Sætningen om, at Varerne skulde »forsendes til Danmark som Forsendelsens *endelige* Bestemmelsessted«, og han benyttede derfor Lejligheden til sammen med Rahlff at drøfte Betydningen af de citerede Ord med Prokurist Hansen. Thøgersen var nærmest tilbøjelig til at opfatte dem, som om man ved at gaa ind herpaa afskar sig fra at lade fra Amerika ankomne Varer gaa videre herfra til Tyskland, idet han syntes, at Ordene »endelige Bestemmelsessted« nærmest kunde tyde herpaa — og vel var det ham bekendt, at andre Firmaer til Trods herfor uden videre genudførte deres Fedt til Tyskland, men dette gjorde jo kun Sagen værre, idet han ved at sælge til Grossister her i Landet var afskaaren fra at kunne indestaa for, at ikke hans eventuelle *Købere* genudførte Varerne. Som den forsigtige Forretningsmand, han var, ønskede han derfor at vide, hvorledes Krigsforsikringens Folk selv saa paa denne Sag. Grøn & Witzkes Mand søgte imidlertid at berolige ham ved at sige, at det hele i Virkeligheden var noget Snak, da Krigsforsikringen saa aabenbart var startet for at give danske Købmænd Lejlighed til at gøre Forretninger.

Thøgersen følte sig dog endnu ikke fuldt betrygget herved, men ønskede en *skriftlig* Udtalelse fra selve Krigsforsikringen, og da Rahlff var en privat Ven af Alfred Bähncke, hvis Firma ogsaa var Agent for Krigsforsikringen, og hvormed Thøgersens Firma ligeledes havde staaet i Forretningsforbindelse, paatog han sig at formaa W. Bähncke & Co. til at forespørge Krigsforsikringen om Forholdet. Bähncke skrev da under 29. Oktober 1914 følgende Brev til Dansk Krigs-Søforsikring:

»Flere af vore Kunder har udbedt sig nærmere Forklaring angaaende Forstaaelsen af Punkt 3) i Deres Forsikringsbegæring:
 »at Varerne forsendes til Danmark som Forsendelsens endelige Bestemmelsessted«.

Kunderne gør gældende, at de betragter det som tilstrækkeligt for Opfyldelsen af deres Betingelser, at Afskibningen lyder paa dansk Firma som Modlager og som Ejer. Det kan jo nemlig tænkes, at vedkommende Firma, paa hvis Navn Papirerne lyder, igen sælger Varerne til andet Firma, og kan dog det første Firma ikke have noget Ansvar for dets Køber med Hensyn til dennes Dispositioner overfor de saaledes solgte Varer.

Vi forventer gerne Deres Bemærkninger hertil, om muligt i Dag, eller senest i Morgen«.

Herpaa modtog Bähncke under 31. Oktober 1914 nedenstaaende Svarkrivelse:

»I Besvarelse af Deres Ærede af 29. ds. meddele vi Dem, at Punkt 3 i Forsikringsbegæringen bestemmer, at Forsendelsens endelige Bestemmelsessted skal være Danmark, hvilket imidlertid ikke forhindrede vedkommende Firma i at sælge Varerne, da der ikke staar, at Varernes endelige Bestemmelsessted er Danmark.

Firmaet kan derimod ikke dirigere Forsendelsen videre til et andet Land, uden at Varerne have været udlosset i Danmark.

Med Højagtelse

Dansk Krigs-Søforsikring for Varer.

SVEND BRAMSEN«.

Bähncke & Co. sendte Thøgersens Firma Afskrifter af disse Breve, og de blev af Rahlff lagt ind i Pengeskabet sammen med Krigsforsikringens Policer som et Slags Tillæg til disse.

Efter at have sikret sig denne autentiske Fortolkning af Ordene »endelige Bestemmelsessted« — at altsaa dermed mentes, at Importvarer først skulde opløses her i Landet, forinden de kunde genudføres — følte Hr. Thøgersen sig fuldstændig beroliget og tegnede derefter sine Forsikringer i Institutet gennem Grøn & Witzke, hvis Selskab »Skandinavia« endvidere overtog Thøgersens Krigsforsikringer for en stor Del af de samme Varers Videreforsendelse fra København til Tyskland.

I Tiden 16. November 1914 til 12. Februar 1915, altsaa i Løbet af 3 Maaneder, overtog derefter Krigsforsikringen gennem »Skandinavia«, uden at Forsikringsbetingelserne senere blev berørt, Forsikringer for Firmaet Christensen & Thøgersen for 8.700 Fustager Fedt fra Amerika til Danmark. I samme Tidsrum overtog Krigsforsikringen desuden en Mængde andre Forsikringer af Fedt for en hel Række andre danske Firmaer, for ikke at tale om en Mængde andre Varer, som ikke skulde og ikke kunde konsumeres her i Landet. Hvad særlig amerikansk Fedt angaar, var det en Vare, som i en Aarrække ikke regelmæssig var bleven indført her i Landet, og Enhver vidste, og Ingen lagde Skjul paa, at naar der nu kom svære Mængder, blev saa at sige samtlige Partier øjeblikkelig efter Ankomsten omladet til Tyskland, hvortil Krigsforsikringens egne Agenter »Skandinavia« og Bähncke & Co. selv forsikrede Varerne! Alt gik saaledes glat og godt til alle Parters Tilfredshed, vel ikke mindst Krigsforsikringen og dens Agenter, som inkasserede enorme Beløb i Præmier og Provisioner.

Alt dette stemmede da ogsaa fortræffeligt med den Opfattelse af Ordene »endelige Bestemmelsessted«, som jeg ovenfor har godtgjort *maatte* være Krigsforsikringens — men desto værre saare daarligt med den Fortolkning, hvorpaa Krigsforsikringens Forretningsfører og juridiske

Konsulent *senere* fik Hr. Thøgersen vidnet ind i Forbedringshuset, nemlig at Ordene »endelige Bestemmelsessted« maatte forstaas saaledes, at Varerne dermed var dømte til at *forblive og forbruges* her i Danmark.

Hr. Thøgersen kunde i denne Periode saa meget lettere slaa sig til Taals med, at de paagældende Ord ikke hindrede ham i at lade en Vare som Fedt gaa videre til Tyskland, som det selvfølgelig først og fremmest maatte være ikke alene ham, men Gud og Hvermand bekendt, at de Konsum-Varer, som nu pludselig oversøisk fra vældede ind i Landet, og som langt oversteg det lokale Forbrug, i største Omfang og uden videre befordredes til Tyskland, ganske uanset at de var forsikrede i Dansk Krigs-Søforsikring. I Institutets Bestyrelse sad Direktører for Dampskibsselskaber, som var stærkt optagne af at sejle disse Varer hertil udenlandsfra og atter føre dem herfra til Tyskland i langt større Mængde end nogensinde før. Der sad Direktører fra Forsikringsselskaber, som var optagne af at tegne Forsikringer paa disse kolossale Varemængder, ej alene fra Amerika hertil, men ogsaa herfra til Tyskland. Der sad endelig Repræsentanter for Banker, som tjente Provisioner paa at faa Dokumenter sendt fra Amerika hertil til Indløsning og atter paa at indløse Dokumenter paa Varer, som skulde til Tyskland, for tysk Regning. Ingen af disse Mænd kunde være i Tvivl om, at det var de samme Varer, som gik igen, og som de tjente paa to Gange. Skulde det da virkelig fornuftigvis kunne være faldet Hr. Thøgersen ind, at han — og han alene — ved at gøre det samme som alle andre begik en Forbrydelse, som senere skulde skaffe ham i Forbedringshuset? Han kunde ikke alene under den Kriminal-sag, han blev Genstand for, med Rette henvise til, at han havde været i god Tro og ovenikøbet i denne var bleven bestyrket af selve

Krigsforsikringens Direktør. Men selv om man vil se bort fra dette rent subjektive Moment, saa havde han dog handlet, som en ordentlig og forsigtig Mand under saadanne Omstændigheder maatte anse det for rigtigt at handle, endog bortset fra, om hans Opfattelse, bibragt ham som den var af selve Krigsforsikringen, i sig selv var objektiv rigtig eller ikke.

At den var rigtig, maatte ogsaa forekomme ham utvivlsomt af en anden Grund: under Handelsministeriets Opsyn blev der nemlig under Krigen oprettet et saakaldt Udvalg angaaende Import af amerikansk Flæsk, et Udvalg, som havde til Huse i selve Handelsministeriet, og som bl. a. havde til Opgave at regulere Eksporten af Flæsk. Dette beslaglagde af og til en Del af det indkomne amerikanske Flæsk til Hjemmemarkedets Forbrug og betalte det med en Pris, som var lavere end Importørernes Indkøbspris, under Henvisning til, at Resten jo kunde eksporteres med saa stor Fordel til Tyskland, at Tabet herved blev rigelig opvejet. Det fremgaar heraf med tilstrækkelig Tydelighed, at Udvalget ikke mente, der skulde tages noget Hensyn til Krigsforsikringens Klausuler, da ellers Bestemmelsen om Tilbageholdelse af Værer maattet være truffet med Henblik paa, om de *af Hensyn til Krigsforsikringen* overhovedet kunde udføres igen.

Efter at der, som skildret, til helt ind i Januar 1915 var foregaaet en enorm Transithandel over København til Tyskland, kom der den 10. Januar Udførselsforbud for Fedt. Dette berørte dog ikke Hr. Thøgersens Firma i videre Grad, thi han havde under hele Eksportperioden haft det danske Marked for Øje og nøje holdt sig à jour med Udviklingen herhjemme. I Overensstemmelse hermed havde han den 15. Januar 1915, altsaa 5 Dage efter det danske Udførselsforbuds Udstedelse, fra The Cudahy Packing Co. købt 500 Fade Pure Lard af Selskabets oftomtalt Mærke »Rex«. De blev købt cif København med direkte Damper fra New York eller derfra via Hull til København. At dette Fedt ligesom flere af Hr. Thøgersens tidligere og senere Indkøb blev købt med dansk Konsum for Øje, viser ikke alene Cif-Bestemmelsen, altsaa Købets Form, men ligger ogsaa saa aabenbart som noget i selve Sagens Natur — thi hvor skulde han ellers gøre af Fedtet? Dispensation fra Udførselsforbudet blev nemlig ikke givet og kunde rimeligvis af politiske Grunde ej heller ventes. Hr. Thøgersen købte ikke alene disse 500 Fade, men vedblev som nævnt med at købe Fedt til dansk Forbrug, og at han heri handlede som en klog Forretningsmand, godtgjorde Forholdenes Udvikling noksom. Mange husker uden Tvivl endnu den ligefremme Fedthunger, som senere opstod i Danmark i Rationeringsperioden.

Uagtet saaledes enhver Tvivl om det nys indkøbte Partis Natur — de 500 Fade Fedt »Rex« cif København

— skulde synes udelukket, blev det dog dette Indkøb, som kom til at spille den afgørende Rolle i den mod Hr. Thøgersen af Krigsforsikringen senere rejste Sag, og det er derfor nødvendigt at skildre, hvorledes Udførselsforbudet, Englændernes Opbringelse af Fedtet og en ganske anden Forretning, hvor det ogsaa drejede sig om 500 Fade Fedt »Rex«, blev saa sælsomt sammenblandede af Krigsforsikringen, at det dels lykkedes dette Institut at undgaa at betale de ved Opbringelsen lidte Tab, dels at faa Hr. Thøgersen dømt for bedragersk Adfærd.

Den 25. Januar indløb der Telegram fra Afskiberne af de ovennævnte den 15. Januar indkøbte 500 Fade om, at Partiet vilde blive afskibet med Damperen »Laly«, der skulde afgaa i Slutningen af Februar fra Amerika til Gøteborg. Det amerikanske Firma kunde med andre Ord ikke opfylde Kontraktens Bestemmelse om Afskibning direkte til København eller via Hull. Dette var en Følge af hele den daværende Situation paa Fragtmarkedet, hvor direkte Skibsrum til København var saa at sige uerholdeligt — saaledes var der fra Slutningen af 1914 til langt hen i 1915 ikke eet ledigt Skibsrum i D. F. D. S.s Dampere, som ikke flere Maaneder før Afgangen var fuldt ud bortfragtet. Christensen & Thøgersen maatte derfor efter Omstændighederne finde sig i at faa dette Parti som forskellige andre over en svensk Havn som Gøteborg, men tog dog det udtrykkelige Forbehold, at man kun gik ind herpaa, saafremt der ikke *skulde* vise sig nogen bedre Skibslejlighed. Man maatte saaledes naturligt langt have foretrukket, at Partiet var gaaet med den norske Amerikalinie, hvis Skibe ikke, saaledes som en almindelig Trampdamper, var udsat for at blive standset af de engelske Krydsere. Men først og fremmest ønskede Hr. Thøgersen Partiet, hvis overhovedet muligt, direkte til København.

Samme Dag, som ovennævnte Telegram var indløbet, legnedes Krigsforsikring for 101.000 Kr. for Partiet paa sædvanlig Maade gennem Grøn & Witzke hos Krigs-Søforsikringen, hvilken Institution for sit Vedkommende angiver Forsikringsdatoen til den 26. s. M. Denne Forsikring omfattede efter Sædvane 5 pCt. Avance.

*   *

Samme Dag som Depechen om det ovennævnte Partis eventuelle Afskibning med »Laly« var indløbet og Forsikringen tegnet, fik Firmaet om Aftenen Besøg af en Tysker, der navngav sig som *Radbruch* og var Repræsentant for Firmaet *Raspe & Paschen* i Hamborg.

Hvad er Stort, og hvad er Smaat her i Livet? Først efterhaanden erfarer vi det, og just dette kan være Livets Tragedie. For Hr. Thøgersen havde det længe været i høj Grad dagligdags, at en Tysker kom og vilde købe Fedt — han har derfor vanskeligt nu kunnet ane, at det var hans Vanskæbne, der saaledes formummet traadte ind ad Døren. Hr. Thøgersen kunde umuligt vide, hvilke Ulykker der vilde opstaa for ham af, at han nu indlod sig med denne Mand, som kom for at ville købe et almindeligt Terminskvantum, nemlig 500 Fade, af Cudahy Packing Co.s Verdensmærke »Rex«, hvilket Mærke han kendte fra Chicago-Firmaets Hamborger Forbindelse, E. Ascher & Co. I Sandhed maatte det synes ganske dagligdags — og hvorfor skulde Thøgersen ikke gøre denne Forretning? Han sad der jo overhovedet for at gøre Forretning, og denne kunde endnu, da der intet Udførselsforbud var i Sverige, magelig gøres over svensk Havn, ligesom han vidste paa sine Fingre, hvor ivrige Amerikanerne var for at sælge Fedt, saa det var en smal Sag at foretage det nødvendige Dækningskøb til Levering.

Da han imidlertid slet ikke kendte Firmaet, stillede han med ægte Købmandsforsigtighed den Betingelse, at Raspe & Paschen skulde aabne bekræftet Bankrembours prompte (i Løbet af 24 Timer). Hr. Radbruch var villig til at indgaa herpaa, men fordrede paa sin Side Dampernavn opgivet, idet hans Firma, som han sagde, i denne Henseende havde daarlige Erfaringer med danske Firmaer. Denne Fordring var nu paa det daværende Tidspunkt ikke helt let at opfylde, da det i den paa Grund af Krigen vanskeligt overskuelige Situation overhovedet var knapt med Damperrum til skandinaviske Havne. Thøgersen mente dog at kunne komme ud herover ved at opgive Damperen »Laly« — med mundtligt, men dog vidnefast Forbehold om eventuelt at kunne ombytte den med en anden Damper, hvad da ogsaa Raspe & Paschen senere villigt gik ind paa, ja ligefrem selv foreslog. Af det fra Cudahy Packing Co. samme Morgen modtagne Telegram havde nemlig Thøgersen erfaret, at i hvert Fald denne Damper sikkert vilde afgaa en Maaned senere fra Amerika til Gøteborg (hvorfra altsaa Fedtet bekvemt kunde sendes til Tyskland). Han kunde derfor gaa ud fra magelig i denne Damper at kunne finde Skibsrum for det Fedt, han nu agtede at tilbyde Raspe & Paschen.

Det tilbudte Salg var saaledes et *Blancosalg*, om end ikke i Ordets bogstavelige Betydning (Salg uden Dækning) — han havde vel endnu ikke *købt* det Vareparti, han solgte, men vidste, at Dækningskøb til Levering var let at foretage, da Amerika saa at sige laa fuldt af Fedt, der udbødes til Salg. Ja, hvad mere var: han havde lige forinden modtaget bestemte Tilbud fra Cudahy Packing Co. og North Packing & Provision, Boston, saa han kunde regne med, at der hos disse to leveringsdygtige Firmaer laa vældige Partier disponible til Afskibning. Han besluttede sig da til at tilbyde saavel

det ønskede Parti paa 500 Fade »Rex« som samtidig 1000 Fade af »North Star«, og det er vitterligt og oplyst under Forhørene, at af dette sidste Mærke havde han da ikke en Gang købt eet eneste Fad. Af Mærket »Rex« havde han jo ganske vist indkøbt det ovenfor nævnte, for hvilket der var tegnet Krigsforsikring, men det eneste, som paa det daværende Tidspunkt maatte staa fast for hans Købmandsbevidsthed var, at *dette* cif København købte Parti i hvert Fald var uegnet til Opfyldelse af det eventuelle Salg til Rasp & Paschen. Til dette Firma havde han maattet sælge cif Lübeck eller Hamborg og skulde altsaa betale Fragten dertil. Allerede derfor gjaldt det for ham om at købe et Parti cif *Gøteborg* med Omladning til Lübeck eller Hamborg. Havde han villet levere det alt — cif København — indkøbte Parti, havde han maattet instruere sin amerikanske Sælger om nu ikke at afskibe til København, medens han, ved i Stedet for at fastholde Sælgerens Leverings-Forpligtelse hertil, kunde beregne *ham* Omladningsomkostningerne i Gøteborg samt Fragt og Assurance derfra og hertil. Skulde derimod Partiet omlades i Gøteborg *til Lübeck* eller Hamborg, havde Betalingen for denne Rejse været den amerikanske Sælger uvedkommende, og da Fragten fra Gøteborg til Lübeck var omtrent den samme som fra København til Lübeck, havde det saaledes været et ligefremt Tab at levere Raspe & Paschen dette Parti i Stedet for at købe et nyt Parti paa Betingelser, der passede med *denne* Handel. Enhver Købmand vil derfor forstaa, at det i det Øjeblik, han skulde afgive Offerten, har ligget ganske udenfor hans Tanke at bruge det ovennævnte Parti til eventuel Opfyldelse af Handelen — og selvfølgelig er det endnu mere umuligt at tænke sig, at han skulde have haft til Hensigt at sælge dette Parti til Raspe & Paschen, *allerede* da han *tegnede* Forsikringen, altsaa

forinden Hr. Radbruchs Ankomst! Ubegribeligt nok er det dog en af de Ting, han senere blev sigtet for at have gjort.

Hr. Thøgersens Tilbud *maatte* altsaa blive et Tilbud om et Salg, som siden blev at inddække. Men hvad Pris skulde han nu sætte? Den fra Amerika sidst opgivne Pris var 122 Kr. pr. 220 lbs cif skandinavisk Havn, og han bestemte sig nu til at lægge 50 Kr. til, altsaa forlange 172 Kr. af det tyske Firma. Fragten fra Göteborg til Tyskland var den Gang ikke ret høj, han havde 2 pCt.s Afslag i Prisen fra de amerikanske Fabrikanter til delvis Dækning af Krigsforsikringen, der paa dette Tidspunkt kunde tegnes i Amerika inclusive Opbringning paa mellem 3 og 4 pCt., og der var altsaa mindst en Nettoavance af ca. 45 Kr. pr. 220 lbs til at imødegaa eventuelle uforudsete Omkostninger saasom højere Indkøbspris og højere Amerikafragt.

Lad mig her indskyde en Bemærkning. Adskillige naive Folk — og hertil hører i denne Sags Sammenhæng ogsaa mangan en brav Jurist — er kun altfor tilbøjelige til at anse Blancosalg for mildest talt letsindige. Detaillisten køber, før han sælger — dette anser man for det Normale. Men i Storhandelen forekommer det ligesaa hyppigt, at der sælges, før der købes, og naar det undlades, kan dette ligesaavel give smertelige Tab som det modsatte. Under det store Prisfald i 1920—21 fik mangan en Købmand at mærke, hvor stor en Fordel det vilde have været for ham, om han havde solgt, før han købte. Men om Købmanden vælger det ene eller det andet, maa han skønne over Forholdenes Udvikling og løbe den Risiko, at hans Skøn er forkert. Saaledes blev for det her omhandlede Firmas Vedkommende, Christensen & Thøgersen, Hr. Rahlff urolig, da Thøgersen en Uge efter Handelen med Raspe & Paschen købte

1150 Fade Fedt i Amerika, fordi han i Modsætning til Thøgersen skønnede, at fordelagtig Afsætning vilde blive vanskelig — og Hr. Thøgersen maatte for at tilfredsstille ham overtage de 800 Fade for sin egen Regning, saaledes at Hr. Rahlff kun skulde dele Fordel og Tab for de 350 Fades Vedkommende. Men iøvrigt kan det her indføres, at det var Thøgersen, der viste sig som den forudseende Købmand, hans Skøn, der slog til.

Medens Hr. Rahlff synes at have været en ængstelig og tøvende Natur, var Hr. Thøgersen, som alle, der har lært ham at kende i hans Egenskab af Forretningsmand, vil vide, den fødte Købmand, som disponerer hurtigt og sikkert. Alle disse Overvejelser, som jeg har brugt saa mange Linier om at skildre, er derfor ogsaa utvivlsomt gaaet rask igennem hans Hovede, og han nedskrev med det samme Offerten til Raspe & Paschen, forøvrigt uden at tale med Rahlff derom! Offerten kom efter det ovenfor anførte til, foruden 1000 Fade af Mærket »North Star«, at lyde paa 500 Fade Pure Lard af The Cudahy Packing Co.s Mærke »Rex« til en Pris af 172 Kr. pr. 220 lbs. cif Hamborg eller Lübeck, at aflade fra Fabriken rettidig for Damperen »Laly«, som i Slutningen af Februar skulde afgaa fra Amerika til Gøteborg. »Omladningen fra Gøteborg skal efter lykkelig Ankomst ske snarest« (jfr. Bilag 1).

Tilbudene gik altsaa ud paa Salg af Fabrik, og heraf accepterede Raspe & Paschen den 27. Januar de 500 Fade »Rex«. Alligevel kom der ikke nogen Forretning i Stand, idet Hamborg-Firmaet ikke opfyldte den stillede Betingelse straks at aabne bekræftet Bankrembours.

Ser man nærmere paa Offertens Paalydende, springer det straks i Øjnene, hvor langt fra det var, at det af Hr. Thøgersen den 15. Januar indkøbte Parti af samme Størrelse kunde anvendes til Levering til Raspe & Pa-

schen. Partiet kunde nemlig forventes allerede da at være undervejs til Afskibningspladsen New York, og vilde Hr. Thøgersen have solgt dette Parti, havde han ikke behøvet at løbe den Risiko, at Køberen senere af en eller anden Grund kunde have reklameret og paa-staaet, at det ikke var det Parti, de havde købt. Hr. Thøgersen vilde i saa Tilfælde udtrykkelig have skrevet, at Partiet *var* afladet fra Fabriken.

Hr. Rahlff forklarede sidenhen under Vidneafhøringen for Retten, at han et Par Dage efter havde »advaret« Hr. Thøgersen mod at gøre det omtalte Tilbud. Efter Hr. Thøgersens Udsagn skal han ogsaa ganske rigtigt, efter at Hr. Radbruch var gaaet, have udtalt sin store Betænkelighed ved at afgive Offerte, uden at Varen var indkøbt, eller Firmaet dog havde fast Tilbud paa et tilsvarende Parti. Hertil svarede Thøgersen, at skulde Tyskerne acceptere Offerten, var Prisen saa høj og Afskibningsfristen saa lang, at der let vilde kunne skaffes baade Fedt og Damperrum.

Nu maa det vides, at Hr. Thøgersens Forhold til Hr. Rahlff i hvert Fald paa dette Tidspunkt nærmest var, hvad man kunde kalde et ironisk. Han vidste, det var en Mand, som han kunde have fuld Tillid til, hvad Dispositioner over Pengemidler angik; Rahlff havde under sin Varetægt alle Afskibninger og Fakturering deraf, han førte alle Telefonsamtaler og under Thøgersens Ledelse den engelsk-amerikanske Korrespondance samt deltog sideordnet med Hr. Thøgersen i Afslutningen af de *indenslandske* Forretninger. Hr. Thøgersen havde derfor ogsaa behandlet ham godt, og i 1914 før Krigen forhøjet for Aarene 1914 og 1915 hans tidligere Andel i Forretningens Udbytte, der oprindeligt var 10 à 12¹/₂ pCt., til 20 pCt. Men denne Associés hele Væsen tiltalte nu en Gang ikke Hr. Thøgersen, og værre blev det, da Hr. Rahlff under Krigen skulde varetage alle Assurance-

sager, saa at Hr. Thøgersen som oftest ikke en Gang fik Tid til at læse de Breve, som Hr. Rahlff daglig skrev til Grøn & Witzke, hvorfor han da ogsaa gjorde Rahlff opmærksom paa, at han maatte være personlig ansvarlig for, at alt var rigtigt udført, hvad der skal have gjort Hr. Rahlff endnu mere nervøs, end han allerede var af Naturen. Dertil kom, at Hr. Thøgersen var alt andet end en Beundrer af sin Associés Købmandsindsigt og Købmandsduelighed, altsaa med andre Ord af hans Evne til at disponere. Den efter Hr. Thøgersens Mening lidt for store Selvfølelse, bag hvilken han forskandsede sine Brist i saa Henseende, gjorde tidt og mange Gange et halvt komisk, halvt irriterende Indtryk paa Hr. Thøgersen. Hr. Rahlff vilde gerne *vise sig*, og da han ofte blev bidt af, naar han vovede sig frem med en quasi-overlegen Bemærkning, var det vel ikke unaturligt, at han gerne saa sit Snit til at revanchere sig, naar der syntes ham at aabne sig en Lejlighed til at sætte Hr. Thøgersens bedre Viden og træfsikre Hastighed til Vægs. En slig Lejlighed frembød der sig aabenbart nu efter Hr. Rahlffs Mening ved at rette det Spørgsmaal til Thøgersen, hvorledes han vel havde tænkt sig at inddække dette Salg, *med Tilføjende af*, at de oftomtalte 500 Fade, som 2 Dage i Forvejen var blevet forsikret hos Krigs-Søforsikringen, jo *ikke* kunde bruges!

Denne sidste Bemærkning var, som vi har set, paa det daværende Tidspunkt en Selvfølgelighed, altsaa en ren Banalitet, og havde Hr. Thøgersen besvaret den med et »Nej, naturligtvis« og derpaa givet sin kommercielt lidet udviklede Kompagnon den ovenfor anførte Forklaring, vilde rimeligvis megen Skade være undgaet. Men atter var Hr. Thøgersens Vanskæbne paa Spil, denne Gang altsaa paatagende sig Hr. Rahlffs Skikkelse — for Hr. Thøgersen en saare lidet tilforladelig, saare lidet

skæbnelignende Skikkelse! Som Forholdet mellem de To havde udviklet sig, var Hr. Thøgersen just da kommet til det Standpunkt, at han havde besluttet sig til at op-sige sin Kontrakt med Rahlff inden 1. Oktober til Ophør 1. Januar 1916. I naturlig Overensstemmelse hermed havde han allerede fra først i 1915 efterhaanden ophørt med at drøfte sine Dispositioner med Rahlff, hvorfor han da ogsaa, som vi har set, nedskrev sin Offerte til Rad-bruch i Rahlffs Nærværelse uden at tale med ham derom. Under disse Omstændigheder virkede Hr. Rahlffs Bemærkning om, at Firmaet ikke kunde bruge de 500 Fade, som alt var forsikret hos Krigsforsikringen, til at inddække Beløbet til Raspe & Paschen, nærmest vigtig-magersk paa Hr. Thøgersen og æggede derfor en vis Modsigelseslyst frem hos ham. Som Følge heraf svarede han lidt affejende: »Jo, under visse Omstændigheder« — uden at inklade sig paa nærmere Udredning heraf. Rimeligvis har dette givet Anledning til, at Rahlff senere mente under sin Vidne-Afhøring at kunne fremstille Sagen saaledes, at Retten maatte faa det Indtryk, at Hr. Thøgersen allerede paa det heromhandlede Tidspunkt havde til Hensigt at bruge det paagældende Parti, de alt indkøbte 500 Fade, til Levering, altsaa til Opfyldelse af Salget til Raspe & Paschen. Og dette forskød sig atter senere saaledes i Hr. Rahlffs Hukommelse, at det just var disse 500 Fade, som Hr. Thøgersen ligefrem havde *tilbudt* Tyskerne!!

I Virkeligheden behøves der dog ikke megen Efter-tanke til at se, at Hr. Thøgersen i sit, desværre lidt mutte Svar havde fuldkommen Ret. Hvis det virkelig mod al *rimelig* Forventning — eftersom Amerika som nævnt paa dette Tidspunkt var Storsælger af Fedt — ikke skulde lykkes at faa et andet Parti indkøbt og af-skibet med »Laly« eller en anden omtrent samtidigt af-

gaaende Damper, saa havde Firmaet ganske rigtig de allerede købte og hos Krigs-Søforsikringen forsikrede 500 Fade *at falde tilbage paa*.

I saa Henseende maa man skarpt skelne imellem de to Betydninger, som det kommercielle Udtryk »Dækning« af et Blancosalg i Virkeligheden har. Hvad det for et Firma i Christensen & Thøgersens Situation ved et Blancosalg kommer an paa, er at have Dækning i Betydning af en til Blancosalget svarende *Genværdi* — har Firmaet dette, er dets købmandsmæssige *Risiko* »dækket«. Genværdien behøver ikke en Gang at bestaa i et Parti af den samme Vare — et Parti af en anden Vare, hvis Værdi svinger sammen med den blanco solgte Vares Pris, kan være en ligesaa god »Dækning«, det er *Værdien*, ikke Varearten, det i *denne* Sammenhæng kommer an paa. Saaledes da ogsaa i nærværende Tilfælde: for Køberne, Raspe & Paschen, kom det dog alle Dage ikke an paa just at faa Fedtet, da det ikke selv var en Forbruger af Fedt i den Betydning, at det skulde leve af at spise Fedt — det maatte som Købmandsfirma være fuldt tilfredsstillet ved i Tilfælde af undladt Levering at faa en nøje dertil svarende Godtgørelse, en Erstatning for den ved Forretningens Stranding tabte Avance. Det er saa sandt, saa sandt, at Købmandsgerningens samfundsmæssige Betydning er den at være Formidler mellem Fabrikant og Forbruger, altsaa at skaffe Varerne frem. Men som Christopher Hage i sin »Haandbog i Handelsvidenskab«, maaske lidt brutalt, men yderst træffende, har sagt: »Købmandens Formaal er at *tjene Penge* — hans Virksomhed som Købmand gaar umiddelbart og alene ud herpaa.« Heldigvis kan det tilføjes, at den moderne Samfundsordning just er saa snildt indrettet, at netop fordi det er Købmandens Ledestjerne: at *tjene Penge*, vil dette under normale

Omstændigheder føre til: Varernes rette Fordeling. Men rent personligt sigter altsaa Købmandens Gerning direkte paa Avancen — »at en Forretning er værd at befatte sig med, vil sige, at der er noget at tjene ved den« (Hage). Og just derfor er det saa rigtigt, at hvis Omstændighederne fjøede sig saaledes, at intet Parti kunde leveres Raspe & Paschen, kunde det cif København købte og altsaa til København ankommende Parti, fuldkomment »dække« Christensen & Thøgersens Blancosalg til Raspe & Paschen, nemlig dække baade Sælgers og Købers Risiko og skaffe dem begge den Fortjeneste, som Forretningen havde sigtet paa.

»Dækning« eller »Inddækning« af et Blancosalg betyder imidlertid ogsaa noget andet, nemlig Dækning *til Levering*, altsaa den senere Fremskaffelse af et til Salget nøjagtigt svarende Vareparti til eventuel Levering. Men ogsaa hertil vilde de oftomtalte 500 Fade eventuelt kunne bruges, ovenikøbet paa trende Maader: 1) *enten* maatte Krigsforsikringens Tilladelse til at lade Forsikringen ophøre i Gøteborg indhentes og Partiet derfra dirigeres til Tyskland — *eller* 2) der kunde tegnes en Krigsforsikring paa Partiet enten i Amerika eller Tyskland, saafremt den ikke kunde faas tegnet i et neutralt Land i Europa; der var kun betalt 122 Kr. og solgt til 172 Kr., saa en Præmie selv til den højest kendte Rate var ret ligegyldig. Endelig kunde Partiet 3) tages hertil paa Vejen til Lübeck eller Hamborg, opløses under Toldopsyn her i Havnen og omlades i en Damper til Lübeck eller Hamborg, selvfølgelig efter nærmere Aftale med Krigsforsikrings-Institutet.

Alle slige Kombinationer gaar som et Lyn gennem den Købmands Hovede, som daglig har at træffe Dispositioner og træffer dem i Løbet af Minutter. Men en Mand som Rahlff kunde ikke følge med her, blev ved

med i Tankerne at hage sig fast ved de allerede købte 500 Fade. — Da nu ved denne Lejlighed Listen over de tegnede Forsikringer var fremme, kom han og Hr. Thøgersen ind paa at drøfte Fedtpriserne i det hele taget og opdagede derved, at de 500 Fade ved en Fejl fra Rahlffs Side — hvilken Fejls Begaaelse maaske ogsaa kan have været medvirkende Grund til, at Rahlff nu drog dette Forhold frem — var for lavt forsikrede. De to Herrer blev derfor enige om at tegne en yderligere Avanceforsikring for de 500 Fade, der som nævnt var betalt med kun 122 Kr., medens Firmaet nogle Dage senere havde maatte betale 145 Kr. for Fedt fra North Packing & Provision Co. Rahlff telefonerede derfor straks samme Dag (^{27/1}) til Grøn & Witzke og tegnede i Skandina-
 viania yderligere Kr. 49,500 i Avance paa Partiet — *Policen* herfor fik siden ved et Tilfælde samme Dato som Vare-
 policen fra Krigsforsikringen — atter til Uheld for Hr. Th.!

Denne Tillægsforsikring for de alt da indkøbte og forsikrede 500 Fade »Rex«, som saaledes Drøftelsen af Salget til Raspe & Paschen havde givet den ydre Anledning til, ses nu under Sagens videre Forløb desværre at have sat sig fast i Hr. Rahlffs Hovede som en Slags Forvirring, der fik ham til i sit Vidnesbyrd under den senere Retssag at tale om dette Parti som allerede den 25. bestemt af Hr. Thøgersen til Opfyldelse af det eventuelle Salg til Raspe & Paschen.

Hvad der har bragt ham paa denne ulyksalige Ide, har maaske været, at da han som Følge af den ovennævnte Drøftelse om Forsikringernes Højde spurgte Hr. Thøgersen, om ikke den besluttede Forhøjelse af Avance-Forsikringen for de d. 15. Januar indkøbte 500 Fade mest passende kunde beregnes efter den Pris, som nu var lagt til Grund for Salget til Raspe & Paschen, saa skal Hr. Thøgersen have svaret ligesaa kort som før: »Ja,

det kan De godt«. Hvad Hr. Thøgersen har tænkt hermed, kan man jo let forestille sig: han har solgt 500 Fade Fedt til en vis Pris, Partiet er endnu ikke beordret i Amerika, og i Krigstider kan der hænde meget uforudset — men han ejer i Forvejen 500 Fade Fedt, som er indkøbt tidligere og billigere end de sidst modtagne Offerter, hvoraf han maa slutte, at Forsikringen nu er for lav. Da hans Associé Hr. Rahlff nu spørger ham, om han skal forsikre dette Parti ligesaa højt som det sidste Salg, siger han derfor uden videre, at det kan han godt. Naturligvis maatte det ogsaa være betryggende for Hr. Thøgersen at vide, at de Varer, han ejede, var forsikret lige saa højt som det Parti, han lige havde solgt, men endnu ikke beordret. Han kom derved til at staa med Værdien i den ene Haand svarende til, hvad han skulde levere med den anden Haand.

Det kan her indskydes, at baade Krigsforsikringen og Dommer Thorup senere i dette Assuranceforhold troede at finde et Bevis paa, at det allerede ved Afgivelsen af Offerten havde været Hr. Thøgersens Hensigt at levere Raspe & Paschen det den 15. Januar cif København købte Parti, medens man lod Alt, som saa aabenbart taler derimod, fuldstændig ligge — rimeligvis af bristende Fagkundskab.

Besyderligt er det derimod, at Sagens Sammenhæng i hvert Fald ikke gik klart og tydeligt op for Hr. Rahlff, da der den 8. Februar om Morgenen indløb Meddelelse om, at der Dagen i Forvejen var kommet *Udførselsforbud* i *Sverige*. Hermed ansaa nemlig Hr. Thøgersen for sit Vedkommende og maatte anse Forretningen for simpelthen annulleret, og det første, han ytrede, efter at Hr. Rahlff havde givet ham Meddelelse derom, var da ogsaa: »Ja, saa behøver vi ikke at spekulere paa at inddække Salget til Raspe & Paschen«. Allerede denne Udtalelse maatte have

oplyst Hr. Rahlff om, at det ikke nogensinde havde været Hr. Thøgersens Mening at *levere* det alt indkøbte og forsikrede Parti »Rex« paa 500 Fade til Raspe & Paschen, eftersom Udtalelsen i saa Fald maatte have lydt helt anderledes. Da Locoprisen desuden var steget langt højere, end Salget til Raspe & Paschen kunde indbringe, burde ogsaa heri have ligget tilstrækkeligt Fingerpeg for Hr. Rahlff, saaledes at han ikke senere kunde have ladet sig bevæge til under Vidneforhørene at afgive den taabelige Forklaring, der saa væsentlig bidrog til at fælde Hr. Thøgersen.

Til Overflod havde denne i Kontrakten faaet indføjet følgende Linier i Stykket om Krigsforsikring: »Falls die Partie auf der Reise von Amerika nach Gothenburg verloren geht, sind Sie berechtigt die Policen zu bekommen gegen Zahlung des Facturabetrages«. Da Dansk Krigs-Søforsikrings Betingelser forudsatte, at den forsikrede Vare var i *dansk Eje*, vilde det have været Firmaet umuligt at opfylde den citerede Forpligtelse og altsaa levere Raspe & Paschen Policerne mod Betaling af Fakturabeløbet, naar Policerne havde lydt paa Dansk Krigs-Søforsikring. Den citerede Bestemmelse var indsat, fordi den tyske Køber havde betinget, at Assurancen for Sø- og Krigsrisiko skulde tegnes efter en Pris af Kr. 177 (altsaa 5 Kroners Avance) — og denne ekstra Avanceforsikring skulde altsaa komme Raspe & Paschen tilgode paa den Maade, at dette Firma indløste Dokumenterne efter en Pris af 172 Kr. (ifølge Faktura'en fra Christensen & Thøgersen). Nu er det dog, skulde man tro, let at forstaa, *hvorledes* det vilde være gaaet Christensen & Thøgersen, hvis det havde præsenteret Raspe & Paschen Dokumenterne til Betaling af de Varer, Engländerne havde condemneret, heriblandt Police fra Dansk Krigs-Søforsikring, ifølge hvilken Varerne skulde være i *dansk Eje*. Policen vilde have været værdiløs

i Raspe & Paschens Haand, hvorfor d'Hrr. da ogsaa sikkert nok havde nægtet at indløse en saadan Police og i Stedet for krævet en *klausulfri* Police. Alene Indføjelsen af de ovenfor citerede tyske Ord, hvorved Sælgerne i deres egen Slutseddel forpligter sig til at levere en Krigsforsikrings-Police, som Køberen selv skulde kunne indkassere, beviser derfor, at Hr. Thøgersen ved Kontraktens Indgaaelse selvfølgelig ikke kan have tænkt paa det hos Dansk Krigs-Søforsikring allerede forsikrede Parti.

Med det den 7. Februar 1915 udstedte *Forbud* mod *Udførsel* af Fedt fra Sverige, var hele Situationen i Fedt-Handelen med eet Slag bleven fuldstændig forandret. Der var i Forvejen Udførselsforbud for Fedt baade i Danmark og Norge, saaledes at naar ogsaa nu de svenske Havne var lukkede, var det slet ikke muligt at skaffe Fedt til Tyskland. I Handelen med Raspe & Paschen hed det udtrykkeligt: »*Ausfuhrverbot*: Falls wir durch ein eventuelles Ausfuhrverbot verhindert werden sollten die Partie zu liefern, ist das Geschäft als annulliert zu betrachten.« Intet var derfor naturligere for Hr. Thøgersen end i samme Øjeblik, han fik Kendskab til det svenske Udførselsforbud, at gaa ud fra som selvfølgelig, at Handelen med Raspe & Pasche dermed var ude af Verden.

Hvo skildre da hans Forbavselse, da han den 19. s. M. fik Meddelelse fra Landmandsbanken om, at Remboursen var aabnet. Hr. Thøgersen maatte opfatte dette, som Køberne vilde overtage og oplagre Fedtet til efter Krigen i Gøteborg, hvorfra det altsaa ikke nu mere kunde komme ud. For sit eget Vedkommende var han ikke synderlig glad ved den nyskabte Situation, da det var ham bekendt, at der herskede Mangel paa Pakhusrum i Gøteborg som ogsaa i de nærliggende svenske Kystbyer, og han havde flere Partier undervejs til Gøteborg, hvortil der overhovedet ventedes en hel Række Dampere med enorme Partier Fedt og Flæsk fra Amerika. Der aabnede sig

saaledes en for Christensen & Thøgersen lidet tiltalende Udsigt til at blive hængende ved Fedt, som skulde forblive i Sverige under de ugunstigste Lagringsforhold — for kort Tid siden havde han oplevet her i København efter Udførselsforbudet, hvorledes Fedtet henlaa i Frihavnen under aaben Himmel i Regn og Sne, ituslaaet Emballage flød overalt, og Fedtet bogstavelig talt laa i Rendestenen! Man vil let forstaa, at han under disse Forhold ganske maatte opgive enhver Tanke om nu at skride til Dækningskøb for Salget til Raspe & Paschen, altsaa yderligere købe 500 Fade, der ogsaa maatte blive liggende i Sverige. Tværtimod gjaldt det nu for ham om at faa sine allerede indkøbte Partier skyndsomst ført over paa andre Hænder. Og se, her meldte der sig nu en Køber, Raspe & Paschen, som paa Trods af den nye Situation krampagtigt fastholdt sit Køb, og da ubestrideligt et Parti *var* solgt til dette tyske Firma, *maatte* Thøgersen ogsaa allerede af den Grund opgive et Parti til det. Under disse Omstændigheder faar han den Indskydelse at kunne opgive et af de Partier, der var undervejs til Gøteborg, som det for Raspe & Paschen bestemte Parti, for hvilket Salgsprisen just var saa fordelagtig høj under de Forhold, som *nu* maatte ventes at ville indtræde paa Fedtmarkedet i Sverige. Og ved nærmere Eftertanke slaar det ham da nu, *men ogsaa først nu*, at han kunde benytte det af ham den 25. Januar forsikrede Parti paa de 500 Fade, som var købt cif København, men hørte til de Partier, der var undervejs til Gøteborg, hvor det nu udstedte Udførselsforbud naglede Varerne fast til Stedet, saa at Udsigten til at faa det paagældende Parti, som ved Købet bestemt, til København, dermed lukkede sig. Netop den 20. Februar fik Hr. Thøgersen telegrafisk Meddelelse fra Cudahy Packing Co. om, at det den 15. Januar købte

Parti i Stedet for at komme med »Laly« allerede var afgaaet med en anden Damper, »Taurus«, som imidlertid ligeledes gik til Gøteborg. I Skrivelse af s. D. (20. Februar 1915) tilskrev Christensen & Thøgersen i Overensstemmelse hermed Raspe & Paschen, at deres (»ihre«) 500 Fade Fedt af Mærket »Rex« den 18. s. M. var blevet afskibet med Damperen »Taurus« til Gøteborg.

Det vil erindres, at Hr. Radbruch paa Raspe & Paschens Vegne havde ytret Mistænksomhed overfor Partier, som ikke opgaves specificerede med Damper og Mærker, og derfor maatte Hr. Thøgersen give sin Meddelelse den fornødne Styrke ved at nævne et nøjagtigt Parti. Men det maa straks tilføjes, at naar man senere hen under Sagen fra juridicel Side har fæstet sig afgørende herved — ja, endog, som vi har set, ganske uberettiget har ment deri at finde et Bevis for, at Hr. Thøgersen lige fra først af, ved selve Handelens Afslutning, havde solgt Raspe & Paschen hint Parti — saa vidner dette i hvert Fald om en lidet købmandsmæssig Tankegang. At det oftnævnte Parti *nu*, under de ganske specielle Forhold, som Udførselsforbudet havde skabt, blev opgivet som det for Raspe & Paschen *bestemte* Parti — deraf kan end ikke sluttes, at Hr. Thøgersen nu ogsaa vilde levere dette Parti, netop dette Parti, til Tyskerne, naar det kom til Stykket. Som sandsynligst stod det for ham og maatte staa for ham, at om en Levering *i Tyskland* kunde der i alt Fald ikke mere blive Tale, efter at nu ogsaa det svenske Udførselsforbud var kommet til, saa at hvis Raspe & Paschen fremdeles fastholdt Købet, maatte det være for at have et Parti Fedt liggende i Gøteborg pr. Spekulation, muligvis med Krigens nære Slutning for Øje — man erindre, at det er ren Bagklogskab at gaa ud fra, at Folk den Gang regnede med, at Krigen vilde vare i Aarevis, det

stik modsatte var Tilfældet. Men skulde det *mod* Sandsynlighed vise sig muligt ved Dispensation at faa Fedt ud af Gøteborg, og altsaa derfra dirigere det til Hamborg eller Lübeck, saa laa der jo, som alt nævnt, paa dette Tidspunkt store Kvantiteter af denne Vare i den svenske Havneby, saa at Thøgersen sagtens vilde kunne finde en Ordning med Raspe & Paschen om Levering af et *andet* Parti.

Nu hed det sig netop i Kontrakten med Raspe & Paschen, at Sælgerne (Christensen & Thøgersen), saafremt der kom Udførselsforbud, og Forretningen derved blev annulleret, var »jedoch verpflichtet um *Dispensation* zu (er)suchen«. Ifølge Kontrakten *maatte* altsaa Thøgersen i hvert Fald gøre et Forsøg herpaa — han var fuldkommen forberedt paa, at det vilde mislykkes, men det gjaldt kun for ham om at være *on the safe side* overfor det tyske Firma, og det kunde han være, saa længe der ingen endelig Disposition var truffet, og han endnu ikke havde afgivet Dokumenterne over Varerne. Saa længe som *dette* ikke var sket, var jo Varerne hans Ejendom og fuldkommen underkastede hans Disposition. Han kunde saaledes bl. a., da han ikke havde bundet sig til at forsikre i et bestemt Land, endsige hos den danske Krigs-Søforsikring, faa det forsikret *uden nogen særlig Klausul* baade i Skandinavien og Amerika — de amerikanske Selskaber forlangte kun 3—5 pCt. inclusive Opbringelse, og Prisen, som Raspen & Paschen skulde betale, var jo saa høj, at han endog magelig havde kunnet betale helt op til en Snes Procent i Præmie.

Under de vanskelige Omstændigheder, hvor Forholdene skiftede fra Dag til Dag, og der som Følge heraf stadig *maatte* handles vom Fall zum Fall, gjaldt det for Hr. Thøgersen blot om at vinde Tid og altsaa foreløbig holde Raspe & Paschen hen, indtil Tingene

efterhaanden klarede sig. Men da det tyske Firma paa den anden Side holdt sin danske Sælger, Christensen & Thøgersen, til Ilden og krævede Forpligtelsen til at søge Dispensation strengt overholdt, maatte altsaa *Forsøg* paa at faa en saadan Udførselstilladelse gøres og blev ogsaa gjort. De Oplysninger, Hr. Thøgersen fik paa en lille hastig Rejse til Malmø, gav ham det bestemte Indtryk, at Udsigterne for at opnaa en saadan Dispensation var i den Grad mørke, at han egentlig ansaa det for en Naivitet hos Tyskerne, at de blev ved med at trænge paa og syntes at have det bedste Haab i saa Henseende, maaske under Indtrykket af den ubestridelige Velvillie overfor Tyskland, som under Krigen raadede i vide svenske Kredse. Men just fordi Hr. Thøgersen i Mod-sætning hertil holdt det for saa at sige umuligt, at det virkelig skulde kunne føje sig saa, at han kunde komme til at levere Fedt fra Gøteborg til Raspe & Paschen — og just fordi han var saa overmaade klar over, at saafremt der virkelig skulde blive Mulighed for Dispensation, vilde der blive andet Fedt end det opgivne Parti nok, som uden Hindring kunde leveres, saa har han ganske sikkert intet Øjeblik levet i den Forestilling, som senere hans Dommere er gaaet ud fra som den for ham rent selvfølgelige, at det bestemte Parti, som var indkøbt den 15. Januar og assureret i Dansk Krigs-Søforsikring, var en til Tyskerne *solgt* Varepost, som altsaa paa en Maade allerede »tilhørte« dem med de derpaa hæftede Assurancerettigheder. Som den Købmand han var, gik han tværtimod ud fra det stik modsatte, nemlig dette, at da Remboursen ikke blev og efter hans Opfattelse aldrig kunde blive benyttet, og Varerne altsaa ikke overdragne til Raspe & Paschen, medens *han* havde indløst Dokumenterne, saa var Varerne hans, følgelig

endnu usolgte — og skulde der tilstøde dem noget, maatte derfor Assurancen tilfalde *ham*.

Og det var just det, der nu skete med hint oft-omtalte Vareparti — lidt ind i Marts blev det *opbragt af Englænderne*, og dermed maatte det altsaa staa for Hr. Thøgersen som utvivlsomt, at Krigs-Søforsikringen maatte træde i Funktion som Forsikringsinstitution og, hvis Varerne ikke blev frigivet, erstatte *ham* Tabet, saa vist som den eneste, der led derunder, netop var ham, der havde betalt Købesummen.

Og saaledes, tillader jeg mig at tro, vilde det have stillet sig for enhver Købmand, som virkelig var Købmand.

Det var navnlig de sidste Maaneder af 1914, at den livlige og lønnende Transithandel med udenlandske, særlig amerikanske Varer paa Tyskland foregik, ja for amerikansk Flæsks Vedkommende tog nu først rigtig Forretningen Fart og holdt sig helt langt hen i 1915 — med Bistand af Dansk Krigs-Søforsikring, hvis Agenter desuden forsikrede Varernes Videresendelse til Tyskland! Hele denne Trafik med amerikanske Transitvarer fandt saaledes i den nævnte Periode Sted, fuldstændig ubesværet af Institutets Policebetingelse om, at Danmark skulde være Importvarernes endelige Bestemmelsessted. Der var overhovedet den Gang slet ikke Tale om at *sikre det indenlandske Forbrug*, som det havde været Tilfældet lige først i Krigen for enkelte særdeles vigtige Varers Vedkommende. Men efterhaanden som Krigen nu gik videre, opstod der i Løbet af 1915 en saadan Trang, snart paa det ene, snart paa det andet Omraade, og den blev da ganske naturlig afhjulpet af selve Staten ved Udførselsforbud. Ifølge hele sin Natur kunde da Krigsforsikringen *som saadan* ej heller have nogen Opgave i saa Henseende og dens Klausul, som overfor alt paavist, ikke være opstillet med Sigte herpaa. Den var heller ikke opstillet under Hensyn til, at Institutet muligvis i Tilfælde af Kondemnering vilde løbe en større Fare (Risiko), hvis det ikke kunde godtgøres, at de forsikrede Varer var bestemte til at blive i Danmark. Denne Fare spillede nemlig i 1914 ingen som helst Rolle —

ved Krigsforsikring tænkte man fra først af udelukkende paa Mine- og Torpedofare. Englænderne opbragte vel af og til Skibe, men det var — som ved Opbringen af de norske Dampere »Bjørnstjerne Bjørnson« og »Alfred Nobel« i Oktober — fordi de troede, at Skibene var tyske, eller det var for at søge efter Krigskontrabande. Saaledes blev »Oscar II« bragt ind til Stornoway den 24. Oktober, men allerede Dagen efter frigivet, og »Hellig Olav« blev bragt ind til Leith, men straks efter frigivet den 19. December. Der var den Gang slet ikke Tale om eller Tanke for, hvor Godset skulde hen. Som vi har set, stod det endnu folkeretligt fast i den hele civiliserede Verdens Bevidsthed, at Flaget dækkede Ladningen, naar den ikke var Kontrabande, og at et neutralt Land som Danmark havde den fuldeste Ret til at handle paa Tyskland.

Men allerede i Foraaret 1915 indtraadte der med Asquiths Blokade-Erklæring den 1. Marts *en gennemgribende Forandring i hele Situationen*. Og efterhaanden som i Løbet af det nævnte Aar den britiske Blokadepolitik blev bestandig mere effektiv og i sine Virkninger blev svidende for de neutrale Lande som Danmark, kunde Ingen herhjemme, og mindst den danske Forretningsverden, lukke Øjnene for, at vi var traadt ind i en helt ny Fase, hvorved Danmarks hele Økonomi blev saa alvorligt truet, at helt nye og usædvanlige Forholdsregler var paakrævet. Nu gjaldt det om at sikre Landets *egen* Forsyning, og i denne Henseende var vi ganske afhængige af den engelske Flaademagt.

Havde i Begyndelsen af Krigen Tyskland været det Rige, hvormed det gjaldt om at staa sig godt, blev det altsaa nu England, som man for enhver Pris maatte se at komme tilrette med. Da den danske Regering saa lidt som den svenske, af letforstaaelige folkeretlige Hensyn, hverken vilde eller kunde træffe den Ordning med

den britiske Stormagt, som nu blev en haard Nødvendighed, tog, som vi alle noksom erindrer, de to store Erhvervsorganisationer, Grosserer-Societetets Komite og Industriraadet, Initiativet, og det lykkedes dem ogsaa at faa truffet den bekendte Overenskomst af 19. November 1915 med den britiske Regering. Herefter blev Indførslen til Danmark rationeret, der blev for hver Vare fastsat bestemte Mængder, hvis Import Englænderne tillod, og Organisationerne paatog sig Garanti for, at de importerede Varer »forblev« her i Landet. Der blev oprettet Fordelingsudvalg til at fordele de indførte Varer mellem de forskellige Importører og Grossister, som alle maatte afgive Erklæring til en af Organisationerne om, at de forpligtede sig til at lade Varerne forblive her i Landet. Dette udtryktes i bestemte *Klausuler* — og dermed fulgte atter, som Skyggen følger Lyset, det berygtede *Klausulæderi*. Med Rette gik man haardt frem mod alle Klausulbrydere, hvis Gerning ikke uden Føje blev opfattet som et Slags Landsforræderi: for ussel Vindings Skyld unddrog de, ved i Strid med Klausulen at eksportere Varer, Befolkningen en Del af dens knapt tilmaalte Forsyninger, og da Overholdelsen af deres Klausulforpligtelse var garanteret af de nævnte Organisationer, mistænkeliggjorde de samtidig disses Ordholdenhed i Englændernes Øjne. Dette er nu altsammen halvvejs glemt, men det er dog næppe vanskeligt for Nogen iblandt os at opfriske i Erindringen, med hvor stor Harme og Afsky man fra Samfundets Side vendte sig imod disse Klausulædere, og hvorledes dette med Nødvendighed maatte paavirke Samfundsmyndighederne i Retning af ikke at vise den ringeste Skaansel overfor slige Forbrydelser.

Det var i denne Atmosfære, der saaledes blev skabt, at Kriminal sagen mod Hr. Thøgersen siden blev rejst,

og det var dette, som kom ham saa dyrt til at staa. Under den Ophidselse, hvormed Luften var ligesom elektrisk ladet, slog man ham uden videre i Hartkorn med disse Klausulbrydere — det er i hvert Fald den eneste mulige Forklaring paa, at det gik ham, som det gik. En rent *psykologisk* Forklaring — men det er en saadan, man maa søge.

Hr. Thøgersen brød ingen af de Krigsklausuler, hvorom der nylig er talt, hjalp endog trolig med til at faa det hele Handelssystem til at fungere paa bedst mulig Vis, fik i saa Henseende Tillidshverv for sin Branches Vedkommende og opfyldte dem med paaskønnelsesværdig Omhu og Samvittighedsfuldhed. Hvad han havde foretaget, længe forinden den helt nye Situation var indtraadt, kunde umuligt regnes ham til Last. Hans Handel paa Tyskland var da ligesaa legitim, som en tilsvarende Eksport nu var forbrydersk. Men under det forvirrende Indtryk af den Omskiftelse i Danmarks hele Stilling, som var bleven Følgen af den britiske Blokadepolitik, beskyldte man ham nu for at have brudt en Klausul — nemlig Dansk Krigs-Søforsikrings allerede paa disse Blade saa ofte omtalte Klausul om »Danmark som Varnernes endelige Bestemmelsessted«, der jo overfladisk set faldt fuldstændig sammen med de nye Klausuler. Og da denne Beskyldnings Rigtighed mentes godtgjort ved en Mistydning af hans i sig selv uangribelige købmandsmæssige Dispositioner paa et Tidspunkt, hvor alt havde været anderledes, blev han uden videre dømt for det Klausulbrud, som slet ikke var noget Klausulbrud.

Hr. Thøgersen var en af de første, hvis Varer blev ramt af den britiske Blokadepolitik efter dennes Iværksættelse den 1. Marts. Faa Dage efter opbragtes 3 Dampere, med hvilke han havde Varer, nemlig »Balto« med 500 Fade Fedt, »Taurus« med 1150 Fade Fedt og »Henrik« med 84 Fade Fedt. Blandt de 1150 Fade med »Taurus« var ogsaa de 500 Fade fra Cudahy Packing Co. i Chicago, medens de øvrige 650 Fade var indkøbt fra North Packing & Provision Co. i Boston. Om alle disse Partier havde han sluttet Kontrakt eller ytret Villighed til at slutte Kontrakt om eventuel Levering ogsaa til Tyskere, men ingen af disse Leveringshandeler var imidlertid opfyldt paa det Tidspunkt, Opbringelsen fandt Sted, idet Opfyldelsen af slige Handeler jo netop først finder Sted ved selve Leveringens Fuldbgyrdelse. Saa længe indtil Leveringen er sket, er Varen ubestridelig Sælgerens Ejendom, en international Retsregel, der turde være ligesaa svær at modbevise, som at Tigre æder Mennesker. Da Varerne nu blev opbragt af Englænderne, og det ikke senere lykkedes at faa dem frigivet, var Hr. Thøgersen i selvsamme Øjeblik afskaaret fra at levere dem, og da de af ham var krigsforsikret i Dansk Krigs-Søforsikring og i »Skandinavia«, fordrede han af disse Erstatning for sin udlagte Købesum samt sin tabte Avance og fik den.

Alt dette skulde synes at være som Fod i Hose, lige fremt og dagligdags. Men ikke desto mindre blev han

dømt og straffet for herved at have gjort sig skyldig i bedragerisk Færd og Assurancesvig. Hvorledes kunde dette da gaa til?

For at kunne give en Forklaring heraf maa jeg først og udførlig dvæle ved det Gang paa Gang omtalte fra Cudahy Packing Co. den 15. Januar indkøbte Parti af Mærket »Rex« paa 500 Fade, forsikret den 25. Januar i Dansk Krigs-Søforsikring og et Par Dage efter avanceforsikret i »Skandinavia« for henholdsvis 101.000 Kr. og 49.500 Kr.

* * *

Opbringelsen blev for alle de 3 ovennævnte Partiers Vedkommende straks anmeldt for Grøn & Witzke, som gav Anmeldelsen videre til Krigsforsikringen. I Løbet af April indsendte Christensen & Thøgersen efter Opfordring de Papirer, som Krigsforsikringen forlangte for at kunne reklamere i England. Blandt disse til de 3 Sagers Indbringelse for engelsk Priseret fornødne Dokumenter var da ogsaa 3 saalydende Erklæringer:

»Vi erklærer herved paa Tro og Love og under Eds Tilbud, at ovennævnte Varer, som endnu er *usolgte*, og som er blevet købt *med dansk Forbrug for Øje*, vil blive konsumeret i Danmark, og at de ikke vil blive genudført under nogen Form til noget Land, som er i Krig med Storbritannien, ligesom de heller ikke maa anvendes som Del, Bestanddel eller Emballage for nogen Vare, der er bestemt for et saadant Land.«

Denne Erklæring er et saakaldt *Affidavit*, afgivet for det engelske Konsulat her i Byen den 27. April 1915. Da Hr. Thøgersen tegnede Forsikringerne og foretog Dispositioner vedrørende Fedtpartierne, kendte man endnu intet til et saadant *Affidavit*, da hverken Assu-

randørerne eller de Forsikrede anede noget om, hvad Englænderne vilde forlange i Retning af Bevisligheder i Tilfælde af Opbringning. De sidste Dage af Februar 1915 var der imidlertid kommet en svensk Advokat hertil fra London, som var anmodet af Sagførerfirmaet Botterell & Roche i London om overfor danske Interesserede at fremstille, hvad der var nødvendigt at bevise for at faa beslaglagte Varer frigivet. Der blev da arrangeret et Møde mellem den svenske Advokat og Assurandører, henholdsvis Importører — det fandt forøvrigt Sted paa Christensen & Thøgersens Kontor — og det var paa det Møde, man første Gang hørte Tale om *Affidavits*, ligesom man overhovedet først nu fik et højst nødvendigt Kursus i de Formaliteter, som krævedes ved de engelske Priseretters Behandling af saadanne Sager. Naar det derfor senere i Dommen over Thøgersen hedder, at »det maa anses for utvivlsomt, at Arrestanten har forstaaet, at hans Transaktioner vedrørende Varepartiet maatte forøge Forsikrernes Risiko i Tilfælde af, at Varerne opbragtes af en overfor det tyske Rige fjendtlig Magt«, saa er hertil kun ganske tørt at bemærke, at de paagældende Transaktioner fandt Sted adskillige Dage, *forinden* dette Kursus blev givet, altsaa paa et Tidspunkt, hvor Alt vedrørende Frigivelse af de i England beslaglagte Varer herhjemme var aldeles ukendt; det er derfor ikke let at se, hvorledes Hr. Thøgersen saa »utvivlsomt« har maattet forstaa, at hans Dispositioner kunde forøge Krigsforsikringens Risiko.

De nævnte *Affidavits* var altsaa Erklæringer, som fra britisk Side forlangtes afgivet, og i hvis Afgivelse derfor først og fremmest Assurandørerne havde Interesse. Da imidlertid Forsikringstagerne var forpligtede til at yde Assurandørerne al den Bistand, de kunde yde i saadanne Tilfælde, var det paa Forhaand givet, at enhver

hæderlig Importør strakte sig det videst mulige i Henseende til disse Erklæringers Indhold, endog da de, efterhaanden som Englænderne lagde større og større Pres paa de neutrale Magter, blev mer og mere specificerede, mer og mere omfattende, mer og mere nærgaaende. Allerede forinden Hr. Thøgersen afgav sit Affidavit af 27. April, havde han i en helt anden Sag staaet overfor at skulle være Assurandører behjælpelig ved Afgivelse af et saadant Affidavit. Han havde haft nogle Varepartier ombord paa Damperne »Alfred Nobel«, »Friedland« og »Bjørnstjerne Bjørnson«, der var blevet opbragt af Englænderne. Det gjaldt nu for Assurandørerne, hvoriblandt »Skandinavia« og Albert Bähneke (for det norske Forsikringsselskab »Poseidon«), altsaa Krigsforsikringens Agenter, om at slippe for at betale Assurancesummerne ved at faa Varerne frigivet. Fra engelsk Side forlangtes der et Affidavit, gaaende ud paa, at Christensen & Thøgersen havde købt disse Varer for egen Regning og ikke vilde sende dem til Tyskland. Dette sidste vilde Hr. Thøgersen først ikke gaa ind paa, da han netop havde solgt Varerne til Tyskland. Assurandørerne finder da paa den Idé — og det er vel at mærke dem, der finder paa den — at Hr. Thøgersen jo kunde annullere Forretningerne med Tyskerne, thi i saa Fald vilde han jo blive sat i Stand til at udstede et Affidavit om, at Varerne ikke gik til Tyskland. Det var imidlertid ikke i Hr. Thøgersens Interesse at annullere disse Handeler, fordi han havde solgt til Priser, der svarede til den Sum, hvorfor Varerne var krigsforsikrede, og fik han dem nu hertil i Stedet for og skulde sælge dem her, vilde han lide et Tab, fordi han paa det Tidspunkt ikke kunde faa saa høj en Pris i Locomarkedet. Assurandørerne tilbød ham da, at hvis han vilde annullere Handlerne og udstede det ønskede Affidavit, vilde de

betale ham 20.000 Kr., saafremt Varerne blev givet fri og kom hertil — altsaa om man vil: for en Pris af 20,000 Kr. *afkøbe* ham et Affidavit, hvorved han altsaa afskar sig fra at opfylde sin Leveringshandel, hvis Mulighed faldt bort ved selve Underskriften. Dette Tilbud modtog Hr. Thøgersen og sluttede den 1. Marts 1915 en Overenskomst med Assurandørerne, hvorefter han skulde have Krigsforsikringssummen, hvis Varerne blev prisedømt, men 20.000 Kr., hvis Varerne kom hertil, og i Henhold til denne Overenskomst annullerede han Handelerne og afgav det forlangte Affidavit. Ikke desto mindre fik man senere se det Skuespil i Retten, at den ene af disse »Affidavit-Købere«, nemlig Direktør W. Witzke (»Skandinavia«) korsede sig over, at da »Taurus«s Last blev beslaglagt, ansaa Hr. Thøgersen sig ligeledes berettiget til at annullere Handelen med Tyskerne og netop gøre det ved Udstedelsen af et Affidavit som det ovenstaaende.

Slaaende viser det nævnte Tilfælde — og maatte altsaa ogsaa vise Hr. Thøgersen det —, at Hovedsagen for Assurandørerne ved deres forskellige Policeklausuler var den at passe paa, at Handelerne foregik saaledes, at man ikke fik Vanskeligheder med Englænderne, hvis Varerne skulde blive beslaglagt. Som Hr. Thøgersens Defensor, Højesteretssagfører C. B. Henriques, under Sagen udtrykte sig: »Det, der ligger bagved er: vi maa arrangere os. Har vi solgt Varer til Tyskland, maa vi arrangere os for det Tilfælde, at de opbringes. Det er ikke det, siger den Kontrakt (Affidavit-Købet) mig, at det er en Forbrydelse for dig at sælge Varer til Tyskland — det manglede da ogsaa blot, at vi var blevet saa engelske, det er først efter November 1915, efter Erhvervsorganisationernes Overenskomst med den engelske Regering, at Landets Tarv stillede saadanne Krav — det er heller ikke det, at du

assurerer disse Varer — det manglede ogsaa blot, at Assuranceselskaberne ikke skulde nyde godt af alt det Fedt, som strømmede herind til Landet, og som bogstavelig talt enhver Gadedreng vidste skulde til Tyskland — men det, som er Mening, er, at vi maa *arrangere* os for det Tilfælde, at Varerne skulde blive beslaglagt. Kan man ovenikøbet sørge for, at de Varer, som Englænderne en Gang har faaet fat paa, og som enten var solgt til Tyskland eller skulde sælges til Tyskland, *nu* bliver hindret i at komme til Tyskland, saa sker der heller ikke nogen Ulykke for Englænderne, og saa er Assuranceselskaberne i og for sig ganske ligeglade med Hensyn til, om der oprindeligt har været tyske Interesser med i Spillet eller ej.«

Ej alene ud fra dette Synspunkt, men overhovedet var det den 27. April af Hr. Thøgersen afgivne og ovenfor citerede Affidavit *bogstavelig talt* korrekt fra Ende til anden. Handel om disse Varer havde vel været forberedt, men var aldrig kommet endelig i Stand, og da de nu efter Beslaglæggelsen ikke under nogen Omstændigheder længer *kunde* leveres til Tyskland, end ikke hvis de blev frigivet, *kunde* Handelen altsaa ikke længer opfyldes, og Varerne var da »usolgte«. Og da de var købt cif København, var de altsaa ogsaa købt til *dansk Forbrug*.

Resten af Erklæringen er et Løfte om Varernes fremtidige Skæbne, og da dette Løfte netop gaar ud paa, at hvis Varerne bliver frigivet, skal de føres hertil og konsumeres her, altsaa ikke genudføres, saa ligger tydeligt nok heri, at selve Opbringelsen og dennes Følger har faaet Hr. Thøgersen til at opgive enhver Tanke om nogensinde at kunne bruge disse Varer til Opfyldelse af Handelen med Raspe & Paschen.

Ubegribeligt derfor, at denne Erklæring senere af

Krigsforsikringen har kunnet bruges *imod* Hr. Thøgersen — ret som om Opfyldelsen af Leveringshandelen til Tyskerne, Raspe & Paschen, var og maatte være et saa overmægtigt Hensyn for Hr. Thøgersen, at hvilke Løfter han end senere afgav, og hvilke Dispositioner han end senere traf vedrørende det opgivne Parti, saa maatte han og hans Fremtidsskæbne paa Trods af alle Tilsagn og Erklæringer være uløseligt bundet til Opfyldelsen af denne Leveringspligt!

* * *

Blandt de Papirer, der skulde samles sammen for at reklamere Udbetalingen af Forsikringssummen, var naturligvis ogsaa selve den *Police*, hvorved Dansk Krigs-Søforsikring for Varer overtog den allerede den 25. Januar i Institutet tegnede Forsikring mod Krigsfare for de 500 Fade Fedt (»Rex«), som af Cudahy Packing Co. var blevet indskibet i Damperen »Taurus«. Denne *Police* lød paa, at Rejsen skulde gaa »fra New York via Gøteborg med Omladning til København«. Samtidig lød *Konnossementet* imidlertid blot og bart paa Gøteborg, og ifølge Forsikrings-Betingelserne er det en Fordring, at Skibspapirerne og Policen skal være i indbyrdes Overensstemmelse. Nu havde der imidlertid været et Fortilfælde, hvor *Konnossementet* ved en ganske tilsvarende Afskibning af Fedt fra Amerika til Christensen & Thøgersen havde lydt paa *Christiania* — som ovenfor skildret, var overhovedet de amerikanske Sælgere som Følge af Mangel paa disponibelt Skibsrum direkte til København paa den her omhandlede Tid kommet ind paa at sende Varerne til en anden skandinavisk Havn, hvorfra de saa kunde omlades til København. Ved denne tidligere Lejlighed var der gennem Grøn & Witzke ført Forhandlinger mellem Christensen & Thøgersen og Krigsforsikringen om, hvor-

ledes man i saadanne Tilfælde bedst burde forholde sig, og Krigsforsikringen havde da formuleret en Paategning paa Policen, der lød saaledes:

»Det bemærkes udtrykkeligt, at Konnossementerne lyder paa Christiania, da Rederiet ikke vil indføje »København« eller »i Transit til København«, skønt Varernes Bestemmelsessted er København«.

Tilsvarende Paategning var da ogsaa blevet paaført Policerne for de 650 Fade, som kom med D/S »Taurus«, og de 500 Fade, som kom med D/S »Balto« — altsaa at »Konnossementerne lyder paa *Gøteborg*, da Rederiet ikke vil indføje »København« o. s. v. — men var tilfældigvis *ikke* paaført Policen af 20. Februar 1915 over de den 25. Januar forsikrede, ofte her omhandlede 500 Fade »Rex«, som ligeledes havde været ombord i »Taurus«. Da nu Papirerne i Sagen skulde samles i Marts, og altsaa ogsaa denne Police blev taget frem, hvorved Hr. Thøgersen saa den for første Gang, slog det ham straks, at denne Bemærkning om, at Konnossementet ikke lød paa København, men paa *Gøteborg*, i dette Tilfælde *manglede*. Naar, den maatte jo indsendes til Krigsforsikrings-Institutet alligevel, mangelfuld som den var, men da Hr. Thøgersen udtrykkelig havde paalagt Prokurist Rahlff, som havde disse Sager under sig, at sørge for, at der ikke blev nogen Uoverensstemmelse mellem Forsikringspapirerne og Forsikringsbetingelserne, blev han ærgerlig paa sin Prokurist over her at finde en saadan Forsømmelighed. Denne Harme hos Hr. Thøgersen skulde da ogsaa vise sig at være berettiget.

Da nemlig Firmaet kort forinden Udløbet af den 6 Maaneders Frist, som i Konventionen af 2. April 1850 er fastsat, under 9. September havde henvendt sig til Grøn & Witzke med Anmodning om at drage Omsorg for, at Forsikringssummen blev udbetalt paa Forfalds-

dagen, paaberaabte Krigsforsikringen sig i en Skrivelse til Christensen & Thøgersen som Grund til ikke at udbetale Forsikringssummen, at den anførte Paategning *ikke* fandtes paa Policen.

Det maatte derfor give Hr. Thøgersen Anledning til skellig Forundring, at da Policen, efter altsaa at have været i Krigsforsikringens Værge, senere fremkom under selve Retssagen, og han derved fik den at se — ih, *saa stod Paategningen der* nok saa net!

Det maa nu ogsaa indrømmes, at det maatte antages at være lettere at faa Varerne frigivet af Englænderne, naar der *ikke* var nogen Uoverenstemmelse mellem de 3 Policer — Højesteretssagfører Winther har senere vidneforklaret, at Krigsforsikringen ønskede denne Paategning for at have en Dokumentation overfor Englænderne om, at Varerne virkelig skulde gaa til Danmark, ligesom ogsaa Direktør Bramsen har forklaret, at han heri saa »en Garanti, som kunde blive anerkendt af Englænderne.« Det maa derfor virkelig siges at være meget heldigt for Krigsforsikringen, at Policen over de 500 Fade »Rex« med »Taurus« i hvert Fald sluttelig kom til at bære denne Paategning.

Direktør Bramsen paastod senere under Vidneforhørene, at efter at Policerne var kommet til *ham*, var de »selvfølgelig« ikke blevet ændret, men han indrømmede, at Krigsforsikringen »ved en enkelt Lejlighed« havde skrevet til Christensen & Thøgersen, at man ikke vilde betale under Hensyn til, at der ikke stod noget paa Policen om, at Varerne skulde til Gøteborg — det havde imidlertid senere vist sig, at Bestemmelsen alligevel fandtes paa Policen. Denne sidste Forklaring er i hvert Fald lidet smigrende for Hr. Bramsens Forretningsførelse, thi Enhver, der blot kaster et Blik paa Policen — som findes aftrykt i Bilagene under Nr. 2 — vil straks

se, at Paategningen fremtræder paa saa iøjnespringende Vis — i Originalen yderligere som Følge af, den staar med violet farvet Maskinskrift — at man skulde holde det for umuligt at overse den, og forinden et Institut som Krigsforsikringen kunde gaa til noget saa alvorligt som at nægte Betaling, fordi Paategningen ikke fandtes. maa dog, skulde man tro, Direktøren have *set* Policen! Hertil kommer nu yderligere, at Krigsforsikringen under Retssagen sendte Kriminalretten Afskrift af det omtalte Brev til Hr. Thøgersen, men ejendommeligt nok er heri *udeladt* den Del af Brevet, hvori Erstatning nægtes paa Grund af den manglende Paategning, uden at der er anvendt den i saadanne Udeladelsestilfælde ved Afskrifter sædvanlige Punktering! Ved denne lille Forsvindings-Kunst var der ganske vist tilvejebragt Overensstemmelse mellem Direktørens Vidneudsagn og Institutets skriftlige Aktstykker — tilbage blev kun hængende i Luften en muggen Lugt, der ligesom røbede, at der var *something rotten* i Krigsforsikringen. Utilbørlig Sjuskeri og Ligegyldighed ved Sagens Behandling saaledes at afvise den under Henvisning til manglende Paategning, uden at have forvisset sig om en saadan Henvisnings Rigtighed — *eller* Forfuskning af et af Sagens Dokumenter — man kan efter Behag vælge at tro, hvad man vil, men herimellem staar Valget. Under Proceduren for Højesteret bestemte Aktør, Højesteretssagfører F. Bülow, sig for det sidste Alternativ, idet han gjorde opmærksom paa, at »Arrestanten havde Ret i, at Krigsforsikringen havde forandret Policen«. Det var unægtelig ogsaa en altfor god Trumf at overlade Hr. Thøgersens Defensor i Sagen, Højeretssagfører Henriques, at spille ud.

Efterhaanden som den britiske Blokadepolitik udfoldede sig i hele sin Glans og Styrke, og den ene Opbringning fulgte efter den anden, begyndte ret forstaaeligt Krigsforsikringsselskaberne at gribes af stor Nervøsitet — og da ogsaa Dansk Krigs-Søforsikring for Varer. Der løb mange Forsikringer, for hvilke Præmieberegningen slet ikke havde taget dette Hensyn, og vel var Staten Garant for det danske Institut, men for dets Forretningsfører, Direktør Bramsen, har det sikkert været noget af en Ærgerrighedssag, at denne Garanti ingensinde blev effektiv. Hidtil var det jo gaaet saa glat og godt, man havde bare indkasseret Præmier — og det er desværre en gammel Sandhed, som vi Alle kender ud og ind, at naar de kære Forsikringsselskaber skal til at udbetale Erstatningerne, krymper de sig gerne overmaade meget herved, eller i hvert Fald skærpes deres Syn for enhver Udvej til at slippe bort herfra. Under saa farlige Omstændigheder som dem, der nu indtraadte, maatte desuden ganske naturligt Mistænksomheden vaagne hos Institutet: legitime Krav skulde opfyldes, men overfor tvivlsomme Krav maatte man være paa sin Post, og i alle Tilfælde maatte der vises den størst mulige Forsigtighed og Agtpaagivenhed.

Da Hr. Thøgersen den 9. September 1915 gennem Grøn & Witzke anmeldte sit fuldkommen legitime Krav, mente derfor Krigsforsikrings-Institutet selv heroverfor at burde reservere sig og svarede Dagen efter, at det be-

klagede ikke at kunne indgaa paa at udbetale »de forsikrede Beløb, med mindre at (!) De kan godtgøre, at Policernes Betingelser og Forudsætningerne for sammes Tegning har været opfyldte«. Da denne Fordrings Stillelse var ganske bagvendt, tilskrev Hr. Thøgersen Institutet den 14. s. M. et skarpt Brev, hvori han udtalte, at han *havde* leveret alle de Papirer vedrørende de omhandlede Policer, som var forlangt, og at det derefter ikke tilkom ham yderligere at bevise, at Policerne var i Orden, men at det maatte være Krigsforsikringens Sag at fremføre Indvendinger, hvis den havde saadanne.

En saadan Indvending fremkom derefter gaaende ud paa, at det i Strid med Firmaets Paastand skulde have været muligt at faa Konnossementerne forsynet med Ordene »i Transit til København«. Paastanden var aldrig fremsat fra Firmaets Side, det havde kun hævdet, at det var umuligt at faa gennemgaaende Konnossementer til København med saadanne tilfældigt opdukkende Dampere som »Taurus« og »Balto«. Under Korrespondancen paastod mærkelig nok Grøn & Witzke, at der var blevet *paaført* Policerne, at det forgæves var forsøgt at faa Konnossementerne udstedt til København via Göteborg, hvad der hurtig viste sig at være helt hen i Vind og Vejr. Uimodsagt hævdede Christensen & Thøgersen, at det aldrig havde været paa Tale ved Forsikringens Tegning, at der skulde gøres et Forsøg paa at indføre Ordene »i Transit til København« paa Konnossementerne.

Krigsforsikringens Indvendinger synes herefter at have været udtømt, og efter hvad der foreligger, synes Hr. Winther at have Fortjenesten af, at disse ret futile Indvendinger ikke blev opretholdt. Dog selv derefter gik Tiden, og Pengene blev stadig ikke udbetalt, hvorfor Firmaet den 4. Oktober indgav en Klage over Krigsforsikringen til Handelsministeriet, og heri hed det:

»Vi finder Krigsforsikringens Optræden ganske usømmelig og uforklarlig. Efter at man nu i over 6 Maaneder har ligget inde med alle vore Dokumenter vedrørende disse Sager, og uden med et Ord at holde os underrettede om Sagernes Stilling, nægter Krigsforsikringen simpelthen at betale Beløbene. Dernæst røber Krigsforsikringens Breve om Sagen et saadant Ukendskab til Forretningsforhold, at det ikke er muligt at besvare Brevene under sædvanlige Former. Forinden vi betræder den eneste Vej, som er aaben for os, nemlig at lade Dansk Krigs-Søforsikring for Varer, hvorfor Staten er Garant, indstævne, har vi villet forelægge det høje Ministerium Sagen for at give Ministeriet Lejlighed til at øve Indflydelse paa Sagens Ordning, thi det vil næppe kunne undgaas, at en Retssag af denne Natur under de nuværende Forhold vil kunne faa uheldige Følger for Englands Bedømmelse af og Beslutning om samtlige de af England opbragte Varer, der tilhører danske Firmaer«.

Utvivlsomt var dette saare aggressive Skridt en stor Uforsigtighed fra Hr. Thøgersens Side, saa meget mere som den daværende Departementschef i Handelsministeriet, *Busck-Nielsen*, for saa vidt selv var Part i Sagen, som han ogsaa sad i Krigsforsikringens Bestyrelse. I Danmark kan man frit angribe Ministre, men Central-administrationens Spidser turde være fredhellige, og at klage til en af disse over ham selv i en anden Egenskab røber psykologisk Ukendskab til, hvad man ustraffet kan tillade sig i Dannevang.

Naturligvis kom der nu Røre i Andedammen. Krigsforsikringens Ekspert, Kaptajn Gabe, opsøgte Hr. Thøgersen, forespejlede ham, at Forsikringssummen uden videre vilde være blevet udbetalt, hvis ikke Klagen var blevet indsendt, og tilraadede derfor dennes Tilbagetagelse, da i saa Fald Sagen sikkert skyndsomst vilde blive ført til en gunstig Afslutning: Hr. Thøgersen skulde blot søge Departementschef *Busck-Nielsen* og tale venskabeligt med ham om Tingene. En saadan Samtale fandt derefter Sted, og den førte til, at Hr. Thøgersen fik det Indtryk, at Sagen nu nok vilde komme i Orden af sig selv, saa at en Indgriben fra Ministeriets Side kunde

undgaas, og den 12. Oktober meddelte han derfor Ministeriet, at han under de foreliggende Omstændigheder ikke ønskede, at Ministeriet *for Tiden* beskæftigede sig »med den i vor Skrivelse af 4. d. M. omskrevne Sag«. Hr. Thøgersen kunde saa meget roligere skrive dette, som han jo paany kunde rejse Sagen, hvis den snarlige Afgørelse, der nu blev stillet i Udsigt, alligevel ikke kom. I Krigsforsikrings-Institutet kunde man desuden hilde sig i den Betragtning, at dette var et Tilbagetog, saa at der altsaa ikke længer forelaa nogen Tvangssituation.

Direktør Bramsen rejste dog endnu forskellige Hindringer, idet han ønskede at give Kvitteringen en Ordlyd om, at Firmaet Christensen & Thøgersen skulde tilbagebetale Forsikringssummen, hvis det af Priseretsdommen fremgik, at Varerne ikke var blevet prisedømt, saafremt der var blevet udstedt gennemgaaende Konnossement, *eller* at den Omstændighed, at Konnossementet ikke var forsynet med Bemærkningen »i Transit til København«, *eller lignende*, havde været af afgørende Betydning for det ovennævnte Udfald af Sagen. Herpaa vilde Hr. Thøgersen ikke gaa ind, da der ved Forsikringens Tegning ikke havde været Tale om hverken det ene eller det andet, bl. a. ogsaa af den simple Grund, at det vilde have været umuligt at opnaa hos Afskiberne og heller ikke vilde have haft nogen praktisk Betydning. Kaptajn Gabe foreslog da, at man fra hver Side anmodede sin Sagfører om at søge at finde en passende Form. For at faa Sagen endt indgik Thøgersen herpaa, og Overretssagfører Fr. Winther for Krigsforsikringen og Overretssagfører Fenger paa Hr. Thøgersens Vegne traadte sammen og affattede en Kvittering, hvori den nævnte Passus om gennemgaaende Konnossement blev udeladt, og den anden Betingelse for Forpligtelse til eventuel Tilbagebetaling blev formet saaledes, at Tilbagebetaling

skulde ske, hvis Dansk Krigs-Søforsikring skulde kunne *godtgøre*, at det ved Forsikringens Tegning havde været kendeligt for Firmaet, at det var en væsentlig Forudsætning for Overtagelsen af Forsikringen, at Firmaet havde gjort sig forgæves Anstrengelser for at faa Konnossementet paategnet: »i Transit til København«. I denne Forestilling havde nemlig Hr. Bramsen bidt sig fast, øjensynlig ved en Hukommelsesforskydning forvekslende denne Sag med en tidligere, og da Hr. Thøgersen vidste med sig selv, at Førelsen af et saadant Bevis var udelukket — ellers var det vel ogsaa straks blevet ført —, slog han sig til Taals med denne Form for Skadeskvitteringen og underskrev den.

Den 12. November fik han endelig udbetalt de hos Krigsforsikringen forsikrede Beløb, deriblandt altsaa ogsaa Summen for de 500 Fade »Rex« med »Taurus«.

*   *   *

Gemt er ikke glemt, siger et gammelt Ord — hvad der siden skete, synes at tyde paa, at hele dette Mellemværende, som var endt med Hr. Bramsens Nederlag, havde efterladt en Brod i hans Sind. Det er, som noksom kendt, vanskeligt at tilgive en anden den Uret, man har — ikke lidt af ham, men begaaet imod ham. Hvorimod Hr. Thøgersen paa sin Side, skønt han dog med et mildt Udtryk ikke var blevet behandlet videre kulant af Institutet, ganske slog denne Sag af Tankerne og ydede Forsikringsinstituttet velvillig Bistand.

I September 1915 havde Hr. Thøgersen forsikret 7 Partier Fedt, Flæsk etc. fra Amerika til København for højst 100.000 Kr. for hvert Parti. I Forsikringen var inkluderet 15 pCt. Avance, hvoraf Krigsforsikringen ifølge sine Regler kun dækkede de 5 pCt., medens Resten var

dækket af »Skandinavia«. Forsikringen, der var fast og endelig overtaget af Selskaberne, angik Varer, Firmaet Christensen & Thøgersen allerede havde købt i Amerika. Da det første Parti skulde indlades i New York, og der hos D. F. D. S.s Agenter var kontraheret om Damperrum i 7 efter hinanden følgende Passagerdampere, meddelte disse Agenter Afladeren, at Varerne ikke kunde indlades, fordi det derværende engelske Konsulat havde erklæret, at Afsendelsen af Varerne kunde føre til Vanskeligheder. Afladeren telegraferede til Firmaet herom, og Hr. Thøgersen gik straks med dette Telegram til Direktør Cold og forestillede ham Sagen. Direktøren fastholdt Agenternes Vægning ved at tage Varerne med Passagerdamperen, idet han udtalte: med disse Baade vil jeg ikke have Vrøvl, saa faar det gaa med Fragtbaadene, som det kan. Hans Mening med denne Udtalelse var aabenbart, at man ikke ved Indladningen af Fedt og Flæsk vilde risikere at faa Passagerdamperne opholdt ved Undersøgelser og eventuel Oplosning i England, hvorimod Selskabet maatte finde sig i en saadan Eventualitet med Fragtdamperne, og derfor vilde Selskabet ikke nægte at indlade disse Partier i saadanne. Nu var Forholdet imidlertid det, at Hr. Thøgersen havde givet sin amerikanske Aflader Ordre til kun at afskibe med D. F. D. S.s Passagerdampere, og Afladeren havde sluttet sin Fragtkontrakt i Overensstemmelse hermed. Dampskibsselskabets Vægning ved at indlade Varerne var altsaa Kontraktbrud, men det kunde undskyldes ved Englændernes Optræden. For ikke at løbe den Risiko, at en Del af de beordrede 7 Partier i Strid med Ordren alligevel skulde blive afskibet med Fragtdampere uden Firmaets Vidende, havde dette hos Krigsforsikringen og »Skandinavia« betinget sig, at Forsikringen skulde gælde for Afskibning saavel med Passager- som Fragtdampere tilhørende D. F. D. S.

Han behøvede altsaa nu kun at telegrafere til sin Af-
lader i Amerika og give denne Tilladelse til at afskibe
med Fragtdamper, og dermed vilde Sagen havde været
i den bedste Gænge, da Firmaet som nævnt havde for-
sikret sin Avance med ialt 15 pCt. paa samtlige 7 Partier.

Hr. Thøgersens Kendskab til hele Tilstanden lod ham
imidlertid paa dette Tidspunkt ane, at det var en stor
Mulighed for, at Englænderne ikke længer vilde lade
nogetsomhelst af Fødemidler komme fra Amerika til
Skandinavien, og skønt han kunde tjene omkring 80.000 Kr.
i Tilfælde af, at Partierne blev opbragt, var det ham
imod at se danske Værdier til et Beløb af en halv Mil-
lion Kroner blive taget af Englænderne, der ikke med
Sikkerhed kunde ventes at ville erstatte noget deraf.
Han foreslog derfor Krigsforsikrings-Institutet at annul-
lere sine Handeler, hvorved ogsaa de tegnede Forsik-
ringer vilde falde bort, og Krigsforsikringen vilde slippe
for den forøgede Risiko. Hr. Thøgersen henvendte sig
derfor gennem »Skandinavia« til Institutet med Forslag
om at annullere de tegnede 7 Forsikringer, saafremt
Selskaberne vilde yde ham nogen Erstatning for de
Omkostninger, han allerede havde haft og kunde vente
at faa i Forbindelse med dette Varekøb. Det kom til
et Møde mellem Hr. Thøgersen paa den ene Side og
Krigsforsikringens Formand, Hr. Niels Neergaard, samt
dens Forretningsfører Direktør Bramsen og »Skandi-
navia«s Direktør Hr. W. Witzke paa den anden Side.
Efter at Hr. Thøgersen havde fremstillet Sagen, gik de
Herrer ind paa at betale 2½ pCt. af Varernes Værdi
som Erstatning for gjorte Udlæg, og Hr. Neergaard
takkede Hr. Thøgersen for hans Handlemaade.

Hvor lidet et Indtryk denne velvillige Holdning over-
for Institutet havde gjort paa dettes Forretningsfører,
Hr. Bramsen skulde imidlertid snart vise sig.

Alerede ved Skrivelse af 20. Marts 1915 havde Christensen & Thøgersen meddelt *Raspe & Paschen*, at Dampskibet »Taurus« var ført til England og sandsynligvis maatte udlosse Fedtpartierne der, men at der var gjort fornødne Skridt til at reklamere Partiet og faa det sendt til Gøteborg. Da Englænderne alligevel beholdt dem, mente Raspe & Paschen, at der tilkom dem en Godtgørelse for Handelens Annullering, nemlig Avancen paa 5 Kr. pr. 220 lbs. Hr. Thøgersen fandt det derfor allerede under 20. April nyttigt og nødvendigt at konstatere, at da hans Firma havde betalt Dokumenterne, *var det ogsaa Partiets Ejer*, hvoraf altsaa maatte følge, at den eventuelle Krigsforsikringssum helt og holdent tilfaldt ham. Kontraktbestemmelsen gik jo, som det vil erindres, ogsaa kun ud paa, at Raspe & Paschen i Tilfælde af, at Partiet paa Rejsen fra Amerika til Gøteborg skulde gaa tabt, var berettiget til at faa Policerne mod Betaling af Fakturabeløbet. Til en saadan bogstavelig Opfyldelse af Kontrakten var Raspe & Paschen imidlertid ikke villige, da det under de daværende usikre Forhold var saa sin Sag at skulle udrede et saa betydeligt Beløb, altsaa hele Købesummen, de 172 Kr. pr. 220 lbs.

Med samme Haardnakkethed, som det tyske Firma forud havde insisteret paa at faa Fedtet, hængte det nu i for dog at faa nogen Godtgørelse ud af Handelen — tilsidst vilde det endda nøjes med at faa sine Omkostninger ved Aabningen af Remboursen betalt. Chri-

stensen & Thøgersen stillede sig imidlertid stadig afvisende og afsluttede endelig Korrespondancen med det Raad til Raspe & Paschen, at da deres Begreber i den paagældende Sag var saa fuldstændig forvirrede, gjorde de bedst i at overgive Sagen i en eller anden Sagsførers Haand. Dette lod Raspe & Paschen sig ikke sige to Gange og henvendte sig til Overretssagfører Heinr. A. Møller, der under Krigen synes at have været Faktotum for herværende tyske Interesser. Denne bebudede Sagsanlæg, hvis det fordrede Beløb ikke blev betalt omgaaende. Da nu Hr. Thøgersen ikke ønskede at give Offentligheden og dermed Englænderne Indblik i sin tidligere Forbindelse med Tyskerne — hvilket vilde være bleven Følgen af en Retssag — saa meget mere som Direktør Cold, der netop var rejst til London, havde lovet ham at undersøge, om der bestod nogen Uvillie imod ham hos Englænderne, og da om muligt søge at fjerne denne — betalte han det fordrede Beløb Kr. 4.264.76, men uden at erkende at skyldte det. Kriminalrettens Dom, der omtaler dette Forhold, anerkender da ogsaa, at der ikke af denne hans Betaling kunde udledes, at han mente at skyldte Summen, og selv tillagde han ikke dette Tab, der indtraf i en Periode af store For tjenester, nogen nævneværdig Betydning.¹⁾

Imidlertid havde Overretssagfører Heinr. A. Møller, da han fik overgivet Sagen fra Raspe & Paschen, henvendt sig til Krigsforsikringen for at høre, om Christensen & Thøgersen havde faaet en Forsikringssum udbetalt der. Og det er herved, at denne i sig selv saa ubetydelige Episode kom til at spille en saa skæbnsvanger

¹⁾ Jfr. *Carl B. Thøgersen*: En Dom fra Krigsaarene, S. 10. Den senere Dom frikender udtrykkelig Hr. Thøgersen for nogen Brøde i den Henseende — den stedfundne Betaling findes ikke at kunne tages som Bevis for, at han anerkendte det tyske Firmas Ret til nogen Del af Forsikringsbeløbet.

Rolle for Hr. Thøgersen — det var et nyt Uheld, der føjede sig som et nyt Led til den Kæde af Uheld, som har plumret denne Sag saa grundigt, at selv skarpsindige Jurister ikke har formaaet at se til Bunds i den.

Selve denne Heinr. A. Møllers Forespørgsel ses nemlig at have vakt den Mistanke hos Krigsforsikringen, at Hr. Thøgersen havde hævet Forsikringssummen for det oftomtalte den 25. Januar forsikrede Parti paa 500 Fade »Rex« paa det tyske Firmas Vegne. Imod saaledes at lade sig misbruge af Tyskere, for hvis Skyld Dansk Krigs-Søforsikring jo saa sandelig ikke var oprettet, var man i Institutet i høj Grad paa sin Post. Medens Forhandlingerne om Betalingen af Forsikringssummerne til Christensen & Thøgersen stod paa, havde Krigsforsikringen desuden erfaret, at 200 Kasser Flæsk, der var forsikret af Christensen & Thøgersen gennem »Skandinavia« hos Institutet, af Firmaet var solgt til et københavnsk Firma, Winkel & Wondt, og af dette videresolgt til et andet københavnsk Firma, der havde optraadt paa et tysk Firmas Vegne og betalt Varerne med det tyske Firmas Penge, saa at Varerne var blevet tysk Ejendom. Da Policebestemmelserne, som ovenfor skildret, udtrykkeligt tager Forbehold heroverfor, blev denne Police ikke betalt, men da Forsikringen oprindelig havde været tegnet af Christensen & Thøgersen, og det drejede sig om et Parti, der havde været med et af de i Marts opbragte Skibe, var højst rimeligt dette Tilfælde nu rundet Hr. Bramsen i Hu og har da vel bestyrket hans Mistanke om, at nu ogsaa i det her omhandlede Tilfælde, hvor Heinr. A. Møller pludselig dukkede op paa et tysk Firmas Vegne, Forsikringsbeløbet var indkasseret for tysk Regning. Slig Mistanke opstaar let, naar man i Forvejen har et godt Øje til Vedkommende — og det var jo det, Direktør Bramsen havde faaet til Hr. Thøgersen.

Det er ikke smukt at være hævnnergig, men hvo kan gøre ved, at Vedkommendes egne Handlinger viser sig at indeholde Hævnen?

Under disse Omstændigheder besluttedes det i Krigsforsikringen at lade Overretssagfører Fr. *Winther* henvende sig til Overretssagfører *Fenger*, altsaa den samme, der havde været Christensen & Thøgersen behjælpelig med de overfor omtalte Kvitteringers Affattelse, for at faa nærmere Oplysninger om Hr. Thøgersens Forhold til Raspe & Paschen. Selv fik Hr. Thøgersen først dette at vide en af de første Dage i 1916 ved et tilfældigt Besøg paa Overretssagfører Fengers Kontor, hvor han skulde tale med en af de andre der arbejdende Sagførere — Hr. Fenger kom da hen til ham og fortalte ham om Hr. Winthers Henvendelse og viste sig efter Hr. Thøgersens Fremstilling meget nervøs over Sagen til Trods for Hr. Thøgersens Forsikringer om, at der ikke var nogen-
somhelst Forbindelse mellem Assurancen hos Krigsforsikringen og hans Kontrakt med Raspe & Paschen. Samtalen endte med, at Hr. Thøgersen lovede at give Krigsforsikringen en skriftlig Meddelelse om Forholdet, hvilket skete i en Skrivelse af 7. Januar 1916 til Overretssagfører Fr. Winther. Brevet findes aftrykt her som Bilag 3 bag i Bogen.

Som man heraf vil se, er den deri givne Fremstilling i al sin Kortfattethed ganske stemmende med, hvad der virkelig var foregaaet.

I Mellemtiden havde Hr. Winther tilstillet Hr. Fenger Afskrifter af forskellige Dokumenter i Sagen og konfereret med ham om denne, hvad der efter alt foreliggende maa være sket paa en saadan Maade, at Hr. Winther tydeligt har tilkendegivet som sin Opfattelse, at det var en snavs Sag for Hr. Thøgersen. Nu vil man have let ved at forstaa, hvorledes en Mand, som har givet Løfte

om at ville støtte de Forurettede, som tilmed er Søn af en Sjælesørger, hvis Djærvhed og Frimodighed vi Alle højagter, og som bærer et Navn, der hidtil altid har været baaret af modige Mænd, — hvorledes en saadan Mand, siger jeg, i et saadant Tilfælde bar sig ad: — med hvilken kølig Forbeholdenhed han lyttede til de løse Anklager, som rettedes mod han Klient, med hvor stor Tydelighed han lod Hr. Winther vide, at han ikke agtede bag sin Klients Ryg at stikke Hovedet sammen med Folk, der vilde ham til Livs, hvorledes han fandt det at være sin Pligt baade som Menneske og Sagfører nu at sætte sig paa det grundigste ind i denne Sag, som han hidtil kun havde kendt saa at sige Kanten af, for derefter enten at retfærdiggøre sin Klient eller, hvis han skulde finde nogen Bestyrkelse af Winthers Beskyldninger, raade Hr. Thøgersen til paa bedste Maade at skærme sig overfor det Uvejr, der trak op over ham.

Ak nej! Hr. Fenger gjorde intet af alt dette. »Jeg er kun et skrøbeligt Menneske«, siger Ægtemanden i et lille Stykke af Betzonich, hvorpaa hans beundrende Hustru svarer ham: »Nej, du er stor — stor i Skrøbelighed«. Hr. Fenger blev grebet af Ængstelse for, hvem det nu var, han havde indladt sig med, og greb til den nemmeste Udvej: at smide alt, hvad han havde i Hænderne, og forsvinde fra Skuepladsen. Den 10. Januar sendte han Hr. Thøgersen alle hans Papirer tilbage og meddelte ham, at han ikke længer kunde være hans Sagfører.

Hvis denne Abandonnering af en »lästig« Klient ikke siden var blevet et af de Momenter, som blev spillet ud imod Hr. Thøgersen og skadede hans Sag, skulde jeg saamænd slet ikke have nævnt dette Hr. Fengers pludselige Anfald af Forsagthed. Nu sidder han jo i en saa glimrende social Position, at han forhaabentlig har genvundet det Mod og den Uforfærdethed, som den Gang

svigtede ham fuldstændig. Men den Gang var han en ung Mand, som skulde gøre sin Karrière, og *maatte* derfor vise den yderste Forsigtighed. Paa den ene Side stod en Fedtgrosserer, paa den anden Side det overmægtige statsgaranterede Krigsforsikringsinstitut, repræsenteret af Hr. Winther, der som en Tordengud med vredt rynkede Bryn øjensynlig har virket skræmmende paa den arme unge Mand. Det er derfor undskyldeligt, hvis han er bleven grebet af Rædsel over at have indladt sig paa noget, der maaske senere skulde vise sig ikke at være ganske fint.

Man kalder Rotterne kloge, fordi de før Mandskabet skønner, om et Skib er synkefærdigt, og derfor i Tide forlader det, mulig burde derfor Hr. Fengers Flugt have virket som et Faresignal for Hr. Thøgersen. Dennes gode Samvittighed lod ham imidlertid trække paa Skuldrene ad den unge Mands umotiverede Ængstelse — Herregud, han var jo ikke den eneste Sagfører i København, og da der blandt de Papirer, Hr. Thøgersen fik tilbage, var en Stævning, der netop skulde for Retten, tog han sig en anden Sagfører og henvendte sig til Højesteretssagfører *C. B. Henriques*. Han meddelte denne, at Hr. Fenger havde haft Sagen, men var bleven bange for Krigsforsikringen og nu ikke mere vilde have med ham at gøre. Hr. Henriques paatog sig Sagen og bemærkede med sin sædvanlige rundé Velvillie om sin Kollega Fenger, at denne netop for Tiden gjorde Prøve for Højesteret, og det derfor var tilgiveligt, om han var overnervøs. Han spurgte derefter: Men hvad vil Krigsforsikringen Dem da? — Jeg er dens Sagfører. Og Hr. Thøgersen svarede: Ja, kan *De* saa ikke spørge dem om det? Højesterets-sagfører Henriques talte da med Krigsforsikringen og erfarede, at den ønskede at se Hr. Thøgersens Korrespondance med Raspe & Paschen — men ikke ønskede

at faa nogen Kommentar dertil! Atter dette burde maaske have vist Hr. Thøgersen, at der hos Institutet herskede en vis Forudindtagethed imod ham. Thi hvad kunde det gøre, om han gav en Kommentar? De høje Herrer kunde jo lade være at læse den eller lade være at tro paa den, og skulde den mod deres Forventning give noget Bidrag til Sagens Opklaring, kunde det jo være til Gavn for alle Parter, ogsaa Krigsforsikringen selv.

Hr. Thøgersen hæftede sig imidlertid heller ikke herved, men sendte den 27. Januar hele sin Korrespondance med Raspe & Paschen til Hr. Henriques, som lod den gaa videre til Krigsforsikringen.

Da Hr. Thøgersen som alt nævnt havde faaet det Indtryk, at Krigsforsikringen fejlagtigt var kommet ind paa den Tro, at han havde forsikret Varer, som ikke tilhørte ham, men Raspe & Paschen, lod han yderligere sine Bøger gennemgaa af 2 statsautoriserede Revisorer, som den 14. Februar afgav en Erklæring, hvori det bl. a. hedder:

»Af Firmaets Bøger fremgaa, at ingen fremmede Interesser har været knyttede til de omhandlede Vareposter, efter at de fra de amerikanske Sælgere er overgaaet til at være Firmaets Ejendom«. Og det blev attesteret, at Raspe & Paschen overhovedet ikke havde Konto i Bøgerne.

Denne Erklæring blev derpaa tilstillet Krigsforsikringen.

*   *   *

Da saaledes dette Institut nu havde alle Sagens Aktstykker paa Haanden og ved med Omhu og Kyndighed at have gransket dem kunde have dannet sig et paa-lideligt Billede af, hvad der var foregaaet, troede Hr. Thøgersen den hellige Grav vel forvaret.

Men desværre viste det sig, at den Forudindtagethed, som havde bemægtiget sig visse Sind indenfor Krigsforsikringen, virkede som farvede Brilller eller lod Vedkommende, der nu fik Adgang til en grundig Prøvelse af Sagen, blot søge opsporet og hæfte sig ved, hvad der formentlig kunde bestyrke den en Gang vakte Mistanke. Blandt de indsendte Papirer var der ogsaa et Brev fra Cudahy Packing Co. angaaende nogle paatænkte Konsignationssendinger af 20 Jernbanevognladninger amerikansk Fedt og Flæsk etc., hvorfor der skulde skaffes Damperrum fra New York hertil hos D. F. D. S. Men da der altsaa ikke her var Tale om allerede af Firmaet Christensen & Thøgersen købte Varer, men om Varer, der skulde gaa i Konsignation, altsaa lige fra først af var usolgte, var det en selvfølgelig Forudsætning, at Varerne skulde krigsforsikres *i Amerika* for Ejerens Regning, ligesom Cudahy Packing Co. altid havde gjort det ved alle de usolgte Varer, det under Krigen havde sendt Christensen & Thøgersen. I Kopien af Christensen & Thøgersens Svar til det amerikanske Selskab, hvilken Kopi laa blandt de Papirer, Krigsforsikringen fik, fordi Hr. Thøgersen i samme Brev havde skrevet noget om de opbragte Fedtpartier, stod der om denne paatænkte store Konsignationssending, at det maaske var bedst, at Varerne ikke var blevet afsendt, fordi Christensen & Thøgersen ved et eventuelt Udførselsforbud mulig kunde faa Vanskeligheder ved at disponere over det. Ved en Samtale med Institutets Ekspert, Kaptajn Gabe, har Hr. Thøgersen senere faaet den Formodning, at Hr. Bramsen ved at læse dette er kommet paa den Tanke, at disse Varer *skulde have været* forsikret hos den danske Krigsforsikring, altsaa for amerikansk Regning, hvoraf der atter lod sig drage den Slutning, at de 500 Fade Fedt fra samme Firma, som var

opbragt med Damperen »Taurus«, ogsaa var amerikansk Ejendom.

Men overhovedet, naar man taler om at læse noget, som Fanden læser Biblen, tænker man sikkert derved som oftest paa Fandens Træskhed og Fordrejningsevne, men i de gamle Sagn var Djævelen ligesaa ofte en vrangvillig Person, der savnede Forstaaelse af menneskelig Færd og Redelighed.

Nok er det, Gennemgangen af den indsendte Korrespondance fik ikke den Virkning, man skulde have troet. Da Hr. Thøgersen kom tilbage fra en Ferierejse, meddelte Hr. Henriques ham, at der vilde blive indgivet Klage over ham til Handelsministeriet. Han søgte da den daværende Handelsminister, Hr. Hassing Jørgensen, og denne spurgte ham, om han eventuelt vilde underkaste sig Voldgift ved Grosserer-Societetets Komite eller ved dennes Formand, hvad Hr. Thøgersen med Glæde gik ind paa. Derved vilde Sagen ogsaa være bragt ind for sit rette Forum. Men de Mænd i Krigsforsikringen, som havde foranlediget Klagen indgivet og i denne andraget paa en offentlig Undersøgelse mod Hr. Thøgersen som da eneansvarlig Indehaver af Firmaet Christensen & Thøgersen (Rahlff var traadt tilbage fra 1. Januar 1916), havde nu faaet Blod paa Tanden og drev Sagen igennem. Aabenbart havde den fornærmede Departementschef Busck-Nielsen, der jo ogsaa sad i Krigsforsikringens Bestyrelse, været imod Voldgiftstanken. Nok er det, Klagen gik fra Handelsministeriet med højofficielt Stempel til Justitsministeriet og videre fra dette til Politidirektøren.

Var nu ikke i ethvert Tilfælde denne Fremgangsmaade unødigt drastisk og drakonisk? Hr. Thøgersen havde været en af Krigsforsikringens største Kunder, havde gjort den store Tjenester, var saa langt fra nogen ilde anset Mand, at han bl. a. i flere Aar have fungeret

som Formand for Grosserer-Societetets Fedevarerektion og paa det heromhandlede Tidspunkt var Medlem saavel af Grosserer-Societetets som af Industriraadets Rationeringsudvalg i Fedevarerbranchen. Havde det dog derfor ikke været ganske naturligt, at man i hvert Fald lod ham vide, hvad man mistænkte og beskyldte ham for, og lod Højesteretssagfører Henriques tage Affære? Men man vilde, som nævnt, ikke engang have en Kommentar fra ham — hans Syn paa Sagen, hans Forklaringer og Oplysninger var Institutet ligegyldige. En Forhandling vilde dog f. Eks. have bragt Krigsforsikrings-Institutets egen, foran citerede Skrivelse af 31. Oktober 1914 fra sammes Forretningsfører for Dagen, og man vilde derved i *hvert* Fald have undgaaet, at Overretssagfører Winther senere viste sig at være fuldkommen uvidende om dette Brevs Eksistens. Og det skønt det var ham, der havde konciperet Klagen.

Selve denne Klage (jfr. Bilag 4), som er dateret den 12. Marts 1916, maa desværre betegnes som et graverende Aktstykke, graverende for dem, som har konciperet det og paraferet det — om Underskriveren skal jeg siden tale. Det var just denne Klage, som lige fra først af bragte Sagen ind i et forkert Spor ved i Strid med de virkelige Forhold at søge to Ting slaaet fast:

1) at Hr. Thøgersen ved at underkaste sig Institutets Klausul om, at Danmark eller det neutrale Bestemmelsesland er Varernes endelige Bestemmelsessted, skulde have forpligtet sig til at lade Varerne *forblive* og *forbruges* her i Landet.

2) at det Parti »Rex« fra Cudahy Packing Co., han havde forsikret den 25. Januar 1915, var det samme, som han den 27. solgte til Raspe & Paschen.

Den første Paastand, hvis Urigtighed allerede foran er godtgjort, burde Institutets Forretningsfører, Direktør *Bramsen*, have været den sidste til at fremsætte, endsige fremsætte som noget ganske utvivlsomt, man blot behøvede at nævne, saa var Sagen dermed afgjort. Det kneb da ogsaa, som vi skal se senere, stærkt for ham under Vidneforhørene at præcisere sit Standpunkt paa en klar og overbevisende Maade, endog til Trods for (Forhørsdommerens Facilitet.)

Den anden Paastand vidner, saaledes som nærmere nedenfor skal paavises, om en Ukyndighed i Handelsforhold, der vilde være ublandet komisk, hvis den ikke havde draget saa tragiske Følger efter sig.

Men iøvrigt vrimler det hele Aktstykke af Uhyrlighed, hvoraf jeg bliver nødt til at spidde de værste.

Klagen citerer som *fældende* for Hr. Thøgersen følgende Passus af hans ovenfor nævnte Skrivelse til Krigsforsikringen den 14. September 1915:

»Til Overflod bevidner vi herved paa Tro og Love og under Eds Tilbud, at *samtlige under ovennævnte Policer forsikrede Varepartier aldrig har tilhørt andre end os*, efter at de fra vore amerikanske Sælgere var overgaaet til vor Ejendom, samt at *ingen som helst udenlandske Interesser er forbundne med Betalingen af disse Policers*«.

Denne Erklæring blev givet Krigsforsikringen, fordi der i Forsikringsbetingelserne stod, at det er en Forudsætning for Forsikringens Tegning, at de forsikrede Varer er i *dansk Eje*, og fordi Krigsforsikringen havde Hr. Thøgersen mistænkt for at kræve Forsikringsbeløbene for udenlandsk, amerikansk eller tysk, Regning. Varerne var ved Beslaglæggelsen utvivlsomt hans Ejendom, betalte med hans Penge, og Ingen, absolut Ingen uden han — og hans Prokurist, der var medinteresseret i Forretningen — var »interesseret« i, om Forsikringssummen blev ham udbetalt eller ej, saa at den ovenfor citerede Erklæring er sandfærdig ud i sine yderste Konsekvenser. Men i Klagen gøres han fræk og for-dægtig bare ved det, at han udstedte den!

Endvidere hedder det i Krigsforsikringens Skrivelse:

»Kort Tid efter (at Udbetalingen havde fundet Sted) blev der til Institutet fra Overretssagfører Heinr. A. Møller her i Byen rettet Forespørgsel om, hvorvidt et af de her ommeldte Beløb var betalt til Firmaet C. & T., idet et af ham (Møller) repræsenteret Firma (Raspe & Paschen), der skulde have et Beløb udbetalt af nævnte Firma (C. & T.), fra dette Firma havde modtaget det Svar, at man *endnu ikke*¹⁾ fra »Statsinstitutet havde modtaget de Forsikringsbeløb, hvorpaa man havde Krav.«

1) Udhævet af mig.

Dette er simpelthen rent og purt Opspind. Saafremt Hr. Thøgersen virkelig skulde have skrevet noget saadant til det tyske Firma, var det ganske vist dermed straks bevist, at han ogsaa senere vilde have indkasseret Forsikringssummerne for tysk Regning. Men det anførte Citat af Hr. Thøgersens Brev til det tyske Firma er frit opdigtet af Klagens Koncipist. Man var i Krigsforsikringen ikke videre heldig med at citere i denne Sag. Da man skulde citere et af sine egne Breve, klattede der, som ovenfor vist, højst belejligt et helt Stykke ud, som vilde have forstyrret Institutets Cirkler, uden at man paa nogen Maade kan se, at noget er udeladt, og naar her Andenmands Brev citeres, sættes egen fri Tildigtning frisk væk i Gaaseøjne. Selv om man vilde have gjort Hr. Thøgersen mistænkelig ved at antyde Muligheden af, at der var noget muggent i denne Retning, kunde man dog i hvert Fald have beholdt sine Gaaseøjne for sig selv. Den oppustede Citatballon faldt da ogsaa sammen som en Klud. (Undersøgelserdommeren, Hr. Thorup, greb naturligvis denne Passus som en Lækkerbidsken) og ønskede den vidnefast bekræftet, men just derved kom Falskneriet uventet for Dagen, idet Overretssagfører Skjold Tang, det mødte paa Hr. Møllers Vegne, oplyste, at »det beror paa en Misforstaaelse, naar det fra Krigsforsikringens Side synes at være hævdet, at Anholdte overfor den tyske Køber har hævdet, at han ikke har faaet Krigsforsikringen udbetalt. Dette ved Komparenten intet om og tror ikke, det er rigtigt.«

En Misforstaaelse — ja, unægtelig en for Hr. Thøgersen kedelig Misforstaaelse ved at gøre ham mistænkelig. Men nu i denne sidste Omgang dog endnu mere kedelig for Hr. Winther, fordi det er en af den Slags Ting, der ligefrem gennemlyser en Mand med Røntgenstråler.

Umiddelbart derefter omtales den ovenfor skildrede Episode med Hr. Fenger, og der siges:

»Efter at Overretssagfører Fenger havde gjort sig bekendt med de foreliggende Oplysninger, og efter at han havde konfereret med den eneste ansvarlige Indehaver af det oftomtalte Firma, Hr. Thøgersen, meddelte han Hr. Thøgersen, at han efter det nu oplyste ikke fremtidig kunde repræsentere Hr. Thøgersen eller dettes Firma være sig i denne eller andre Sager.«

Lyser der ikke herudaf den ædle Fengers Omhu for at bevare sin »hvide Vest« uplettet? Ja, just saaledes stillet op, skabes der et betagende Indtryk af Hr. Fengers Ophøjethed og Hr. Thøgersens Nedrighed. Vel havde Hr. Fenger, som alt nævnt, ikke den Gang sin nuværende høje Position, men var dog regnet for en *honourable man!* — »*So were they all, all honourable men!*«.

Paa lignende polemisk Vis tales der videre om, at inden Krigsforsikringens juridiske Udvalg¹⁾ havde haft Lejlighed til at behandle Hr. Thøgersens oftnævnte Skrivelse af 7. Januar 1916, »modtog man fra en *Trediemand* Forespørgsel om, hvorvidt man vilde udsætte en eventuel *Aktion* mod Firmaet, indtil man havde gennemgaaet den mellem det nævnte Firma og det tyske Firma Raspe & Paschen førte Korrespondance, der i saa Fald vilde blive tilstillet Udvalget til Gennemsyn«.

Denne »Trediemand« er saamænd ingen anden end Hr. Højesteretssagfører Henriques, der, som vi har set, havde taget sig af Hr. Thøgersens Sag uden at vise den Klejnmodighed som Hr. Fenger, hvorfor han da heller ikke fortjener saa meget som bare at nævnes. Sandt at sige havde Højesteretssagførerens Nævnelse magelig vejret Overretssagførerens Forfjamskelse op, altsaa maa

¹⁾ De Herrer Departementschef Busck-Nielsen og Overretssagfører Fr. Winther.

han kun være en »Trediemand« — hvorfor ikke i ret juridisk Stil: en »godtroende Trediemand«? Hverken han eller Hr. Thøgersen tænkte iøvrigt, at der skulde forestaa nogen »Aktion«, ingen af dem ønskede nogen »Udsættelse«, endsige at de fandt nogen Grund for Hr. Thøgersen »til at rette for sig« — alle slige drabelige Udtryk kunde passende have været sparede: de to Herrer havde kun i al Uimponerethed bedt om at faa at vide (hvad Hr. Fenger havde beholdt for sig selv, hvis han vidste det), hvad det egentlig var Krigsforsikringen vilde. Men som Fremstillingen er formet i Klagen, er den paa sin Vis — ret behænde!

Klagen omtaler dernæst en Passus i Hr. Thøgersens Skrivelse af 27. Januar 1916. Denne gik ud paa: »at hvis Heinr. A. Møller havde oplyst Institutet om, at det Beløb, som han til et tysk Firma skulde forsøge at inkassere hos os, var en formodet Avanceforsikring af 5 Kr. pr. 100 kg udover Kr. 172 pr. 100 kg, saa vilde Institutet alene heraf have kunnet se, at en saadan Forsikring ikke kunde være tegnet hos Institutet, thi dette har ikke overtaget nogen Forsikring for os, der tilnærmelsesvis kommer op til Kr. 177 pr. 100 kg«.

Denne faktisk rigtige Oplysning var indføjet for at berolige Krigsforsikringen: hele Brevet gik overhovedet tydeligt nok ud paa at vise, at det tyske Firma ikke var interesseret i den Forsikring, Hr. Thøgersen havde tegnet hos Institutet, og at det følgelig ikke kunde gøre Krav paa nogen Andel af det Beløb, han havde faaet udbetalt af Institutet. Det var det, Hr. Thøgersen troede, at Institutet var bange for — og i Klagen kom det jo ogsaa ganske rigtig til at hedde om den paagældende Police, »at det endog maatte antages, at den var tegnet til Fordel for¹⁾ det nævnte tyske Firma«.

¹⁾ Udhævet af mig.

Man høre nu, hvorledes der i Klagen polemiseres heroverfor:

»Hvad nu den sidste Paastand angaar« — at Institutet ikke havde overtaget nogen Forsikring for C. & T., der tilnærmelsesvis kom op til Kr. 177 pr. 100 kg —« skal Institutet fremhæve, at denne i hvert Fald kun er *formelt* rigtig. Der var vel i Institutet kun tegnet Forsikring for 101.000 Kr., men i Forbindelse hermed var der — hvad Hr. Thøgersen formentlig ikke har tænkt sig, at Institutet ved Besked om (!) — tillige i »Skandinavia« tegnet en Avanceforsikring paa 49.500 Kr., saaledes at det samlede Beløb bliver 150.500 Kr. Af det ovennævnte Bilag 6, Skrivelse Nr. 1, fremgaar det, at Christensen & Thøgersen var forpligtet til at forsikre de 500 Tierces for et Beløb af »177 Kr. pr. 220 lbs, regnet for 170 Kilo netto pr. Tierce«, hvilket bliver et Beløb af 150.450 Kr. Forskellen mellem de to Beløb bliver altsaa kun 50 Kr.«

Ah, ser man det! »50 Kr.!« — »Kun 50 Kr.«. Hvor durkdrevent har ikke Hr. Winther ved denne Tal-Opstilling afsløret Hr. Thøgersen — hvilken Nar maatte ikke denne være at tro, han kunde benytte sig af det hæderværdige Instituts formodede Uvidenhed om, at han havde tegnet yderligere Forsikring i »Skandinavia«. Ja, hvem er Narren? Baade Forsikringen i Krigsforsikrings-Institutet og Forsikringen i »Skandinavia« var begge tegnet gennem — »Skandinavia«, hvis Direktør, Hr. W. Witzke, tillige var Medlem af Krigsforsikringens Bestyrelse! Baade han og Hr. Bramsen og vel forhaabentlig hele Bestyrelsen vidste forud paa deres Fingre, at det var Sædvane, at der tegnedes Avanceforsikring i andre Selskaber ud over de 5 pCt. Avance, som Krigsforsikringen dækkede. Den Tanke maatte dog derfor ligge en fornuftig Mand som Thøgersen fjernt, at Tegningen af hans Tillægsforsikring var noget, som skulde kunne holdes skjult for Dansk Krigs-Søforsikring. Han havde, som nævnt, skrevet sit Brev for at modbevise den Opfattelse, at det tyske Firma var interesseret i den Forsikring, der var tegnet hos Dansk Krigs-Søforsikring for Varer — den Tillægsforsikring, der var tegnet i

»Skandinavia«, kom selvfølgelig aldeles ikke Krigsforsikrings-Institutet ved, og man maa forbausset spørge, hvorfor i al Verden nu Krigsforsikrings-Institutet pludselig optræder paa dette private Selskabs Vegne. Det hele saa kunstigt opstillede Stykke Dialektik svarer ganske til den berømte gamle Formel: »Naar jeg forudsiger Noget, slaar det til, eller det slaar ikke til, *thi* Guderne har givet mig Spaadommens Gave«. I Hr. Winthers Argumentation er der ogsaa et »thi«, idet han ræsonnerer saaledes: Hr. Thøgersen har ved Tal villet bevise, at den omtalte Forsikring ikke er tegnet i Krigsforsikringen — men just derved har vi grebet ham i Løgn, *thi* den er tegnet i andet Selskab!

Nu kommer vi imidlertid til Hovedpunktet. Vi citerer videre:

»Hvad dernæst angaar den af Firmaet C. & T. fremsatte Hovedpaastand, der i sammentrængt Skrivelse kan gives den Form, at de af Institutet ved Police Nr. 6283 forsikrede Varer (det omhandlede Parti paa 500 Fade »Rex« med »Taurus«) ikke har været solgt til et tysk Firma, vil det af det følgende ses, at denne Paastand er ganske usandfærdig. Det maa antages, at Firmaet C. & T. — eller Hr. Thøgersen — ogsaa her har forregnet sig med Hensyn til den Viden, som Institutet er i Besiddelse af, idet det i modsat Fald maa siges at være mere end dristigt at fremkomme med den af Firmaet fremsatte Paastand Af Bilag 6, dettes Skrivelse Nr. 1, fremgaar det« o. s. v.

Vi standser et Øjeblik her, fordi vi atter her møder Pukken paa »den Viden, som Institutet er i Besiddelse af«, og som den spiller ud som Trumf mod Hr. Thøgersen, der vilde føre det bag Lyset, men er blevet gennemskuet. Og saa er det i Virkeligheden Koncipisten, Hr. Winther, som »har forregnet sig«, som viser sig at være »mere end dristig« — thi selve det af ham som Bevis paabe- raabte Bilag 6 er et Uddrag af den Korrespondance mellem Christensen & Thøgersen og Raspe & Paschen, som *Hr. Thøgersen selv havde laant Institutet!* Vilde det

dog derfor ikke have været klædeligere, om denne Selvbeundring og fausse Overlegenhed, som her stilles til Skue, var blevet sparet? Medmindre Hensigten blot var at sværte Hr. Thøgersen i en overfladisk Læsers Øjne — og Hensigten helliger jo Midlet! Ikke, Hr. Winther? Han har maaske ogsaa kendt sine Pappenheimere — den overfladiske Læser fandt han senere i Dommer Thorup!)

Værrer er det imidlertid, at Beviset ikke duer som Bevis paa det, som Klagen bruger det til, nemlig at det hos Krigsforsikringen den 25. Januar forsikrede og med Damperen »Taurus« afsendte Parti »netop er det Parti, som Firmaet C. & T. paa Forhaand¹⁾ havde solgt til oftommeldte tyske Firma«. Hvorledes det faktisk forholder sig hermed, er allerede ovenfor udførligt fremstillet og godtgjort. Det er nok at minde om, at Tegningen skete den 25. Januar, altsaa paa et Tidspunkt, da Hr. Thøgersen overhovedet ikke anede, at der eksisterede et Firma af Navnet Raspe & Paschen, saaledes at det ligefrem var en fysisk Umulighed for ham »paa Forhaand« at have solgt det forsikrede Parti til det nævnte tyske Firma.

Identiteten søges bevist derigennem, at begge Partier »er fakturerede som *Rex*«. Der røbes herved en Uvidenhed, ja, en ligefrem elskelig Naivitet, som baade er til at le og græde over. Kan Lurmærkets Antræffelse bevise Identiteten mellem to Smørpartier, Hr. Winther? Ja, herom maa man rigtignok spørge, naar man ved, at Cudahy Packing Compagny altid leverer sit Pure Lard under Mærket »Rex« saa godt som over hele Verden, hvor Fedt bruges, og at dets Leveringsdygtighed er saa stor, at selv en Ordre paa 10.000 Fade Pure Lard Rex at afskibe i Løbet af en Maaned ikke vilde blive

¹⁾ Udhævet af mig.

betragtet af Firmaet som nogen Begivenhed. At der i begge Tilfælde er Tale om 500 Fade, beror paa den naturlige Omstændighed, at der i den amerikanske Fedt-handel som Regel kun er Tale om Partier delelige med 250, idet der paa Terminsbørserne kun kan handles om saadanne Partier — altsaa f. Eks. ikke om 400 Fade. Ogsaa i Europa handler man af samme Grund i Stor-handelen om Partier delelige med 250. Naar Raspe & Paschen vil give en Ordre paa Pure Lard af Mærket »Rex«, falder det derfor ganske naturligt at beordre 250 — 500 — 750 — 1000 Fade osv., og ligesaa naturligt er det, at Hr. Thøgersen i sin Offerte blev staaende ved Tallet 500 som et Kvantum, han ikke ønskede at overskride uden at være inddækket, saa meget mere som han jo samtidig offererede 1000 Fade af et andet Mærke, som han heller ikke havde købt.

Til Trods for alt dette mener imidlertid Hr. Winther, at der kun kan eksistere eet enkelt Parti »Rex« paa 500 Fade, og det maa absolut være det, som blev solgt til Raspe & Paschen! Ak ja. Ligeledes gaar han ud fra, at der i hvert Fald kun kunde komme 500 Fade Fedt med Damperen »Laly« — medens der naturligvis paa et saa tidligt Tidspunkt intet vilde have været i Vejen for at faa afskibet 10 Gange dette Kvantum. Endelig maa det atter her genkaldes i Erindringen, at de til Raspe & Paschen solgte 500 Fade var solgt *cif* tysk Havn ab Gøteborg, hvorimod de den 15. Januar indkøbte og den 25. s. M. forsikrede 500 Fade Fedt var købt *cif København* med direkte Damper eller via Hull til København, hvor der allerede den Gang var Ud-førselsforbud for Fedt. Utroligt derfor, at man i Krigs-forsikringen har kunnet bekvemme sig til at skrive: »at det derhos er ganske i Strid med Sandheden, naar det i Erklæring B (det ovenfor omtalte Affidavit) ud-

tales, at »Varerne er købt med dansk Forbrug for Øje,« turde være tilstrækkeligt dokumenteret.« Altsaa ovenikøbet »dokumenteret!« »Tilstrækkelig« dokumenteret! Herre Jemini!

Klagen gaar dernæst over til at omtale Hr. Thøgersens Erklæring i den ovennævnte Skrivelse af 14. September 1915 til Krigsforsikringen, da denne havde forlangt Bevis for, at Policernes Betingelser var opfyldt. Den lige heraf citerede Sætning, at »ingensomhelst udenlandske Interesser har været forbundet med *Betalingen* af disse Policer«, betegnes først som »sikkert urigtig,« efter at »Firmaet C. & T. har anset det for nødvendigt at udbetale en Del af Provenuet til Overretssagfører Heinr. A. Møller, der repræsenterer det tyske Firma.« Ganske vist er der heri »sikkert« noget »urigtigt,« men det er *kun* dette, at det tyske Firma havde nogensomhelst, endsige en af Hr. Thøgersen anerkendt Interesse i den hos Krigsforsikringen tegnede Assurance eller i nogen anden af ham tegnet Forsikring — hvorfor det da ej heller havde faaet udbetalt nogen »Del« af den! Altsaa ogsaa rent Opspind!

Klagen gaar videre ud fra, at naar det i Hr. Thøgersens Erklæring hed om det paagældende Vareparti, at »det aldrig har tilhørt andre end os,« vil han her »skyde sig ind under« den dertil hæftede Sætning: »*efter at*¹⁾ de fra vore amerikanske Sælgere var overgaaet til vor Ejendom.«

Jeg skal ikke opholde mig ved den akavede Udtryksmaade (»skyde sig ind under«), men gaa lige til Begrundelsen, som er alle Pengene værd. Den lyder saaledes:

»Tidspunktet for Ejendomsrettens Overgang fra den ene til den anden er imidlertid ganske uden Betydning for Afgørelsen af de Spørgsmaal, der er af Interesse i denne Sag (!) Men vil man

1) Udhævet af mig.

endelig lægge Vægten herpaa, bliver Tilfældet om muligt endnu mere graverende.«

Ja, ser man det, og hvorfor? Man høre Svaret:

». . . . . eftersom Varerne i Virkeligheden i *købmandsmæssig* Forstand har tilhørt det tyske Firma, inden de ved Betalingen fra C. & T.'s Side var blevet disses *faktiske*¹ Ejendom, idet det oftnævnte Firma (C. & T.) jo paa Forhaand havde bundet sig til Levering af Varerne ved Slutsedlen af 27. Januar f. A.«

En værre Mundfuld skal man forgæves lede efter i et officielt Dokument fra en Institution, der benævner sig selv »Statsinstitut,« og i hvis Bestyrelse der sidder kyndige Forretningsmænd. Koncipisten, Hr. Winther, synes for Alvor at tro og kunne hævde, at naar jeg har købt en Vare paa senere Levering, bliver jeg i samme Øjeblik Ejer af det paagældende Vareparti, medens ingen Købmand Verden over vil være i Tvivl om, at Ejendomsretten først kan indtræde i det Øjeblik, Varerne leveres mig. Hvor mange Leveringskontrakter afsluttes der ikke, som aldrig bliver opfyldt? Hvor mange Kontrakter om Vareleverancer er ikke indgaaet under den udtrykkelige Forudsætning fra begge Sider, at de ej heller skal opfyldes, men reguleres ved Udredelse af Prisforskellen paa Opfyldelsens Tidspunkt? Og saaledes er det i Virkeligheden med enhver Handel, thi saavel Køber som Sælger kan altid undlade at opfylde Handelen imod at betale det Beløb, som man bliver enig om, eller som en eventuel Dom lyder paa. Atter minder jeg om, at Hr. Thøgersens Erklæring blot blev afgivet for at afkræfte den fra Krigsforsikringens Side fremsatte Mistanke om, at Varerne var amerikansk eller tysk Ejendom, og at han som Agent vilde forsøge at inkassere Policerne til saadanne udenlandske Ejere. Hvad Krigsforsikringen ikke vilde, var at betale Forsikringssummen til Udlandet, og da de til Hr. Thøgersen be-

¹) Udhævet af mig.

talte Forsikringssummer ikke med en rød Øre gik eller skulde gaa til Udlandet, var Erklæringen i nøjeste Overensstemmelse med Sandheden.

At Ejendomsretten tilkom Hr. Thøgersen, blev nu i det heromhandlede Tilfælde ovenikøbet illustreret paa særdeles tragisk Vis for Hr. Thøgersen; thi da Englænderne tog de 500 Fade Fedt, og Højesteret mente at kunne fritage Krigsforsikringen for at betale, hvad blev saa Følgen? At det blev Hr. *Thøgersen*, som mistede Værdien af Varerne. Derved blev Spørgsmaalet afgjort paa en ligesaa praktisk som drastisk Maade, idet Hr. Thøgersen dog vel neppe kunde miste Andenmands Ejendom!

Ved den subtile dialektiske Sondring mellem Ejendomsret i »købmandsmæssig« Forstand og »faktisk« Ejendomsret, skal jeg ikke dvæle videre, saa vist som det for en Ikke-Jurist er vanskeligt at se, hvorledes Hr. Thøgersen »i Virkeligheden« kunde gøre Tyskerne til Ejere af et Vareparti, som han »faktisk« ikke var Ejer af. — —

Og dog var alt dette »smaat til Hobe.« Det aller værste ved hele Klagen er det, at den *uden videre*, uden mindste Begrundelse, paaberaaber sig den Policen ved Stempel paatrykte Klausul: »at Danmark resp. det neutrale Bestemmelsesland er Varens endelige Bestemmelsessted,« som forhindrende Videresalg til Udlandet — hvorfor den altsaa skulde være *brudt* fra Hr. Thøgersens Side ved Leverings-Løftet til et *tysk* Firma. Her foreligger ganske vist et eklatant Brud — men vel at mærke et Brud fra *Krigsforsikringens* Side med den Opfattelse af Ordene »endelige Bestemmelsessted«, som i Slutningen af 1914 og langt hen i 1915 var og nødvendigvis maa have været Krigsforsikringens egen. Dette er allerede foran paa disse Blade uimodsigeligt godtgjort, men iøvrigt kommer jeg tilbage hertil.

Som sikkert enhver Læser ved denne Gennemgang af Dokumentet vil have faaet et Indtryk af, er dette Aktstykke beskæmmende for »Dansk Krigs-Søforsikring for Varer.« Beskæmmende for Koncipisten, nuværende Højesteretsadvokat *Fr. Winther*, — han havde, som vi saa, oprindeligt staaet paa Hr. Thøgersens Side, men nu slaar han pludselig om og bliver hans ubarmhøjertige Forfølger. Rimeligvis heri paavirket af den Mand, som satte Aktionen i Scene og har givet Vejledningen, paa hvilken Hr. Winther byggede, nemlig Forretningsfører *S. Bramsen*. Jeg er selv af islandsk Æt, ved altsaa, det er gammel nordisk Tankesæt, at Hævnen er sød.

Af disse Tvende findes kun den sidstes Navn under Skrivelsen, nemlig som paraferende. Klagen bærer endnu et Navn — den er undertegnet af selve Formanden for Krigsforsikringen, Folketingsmand *N. Neergaard*.

Det har paa mig personlig gjort et ligefrem pinligt Indtryk at se dette Aktstykke bære Navnet paa den Mand, som vel Størsteparten af det danske Folk ligesom jeg omfatter med den største Agtelse og Sympati. Det er neppe for meget sagt, at han endog for særdeles mange af os staaer som den moderne Aristides, et Mønster paa Retsindighed. Mange vil maaske derfor i Øjeblikkets Naivitet spørge, hvor i Alverden denne Mand da kunde sætte sit Navn under et saadant Dokument. Der behøves imidlertid kun liden Eftertanke for at begribe, at den Overordnede, der ingen Adgang har til at følge med i den daglige Drift og gaa til Bunds i de enkelte Sager, maa stole paa sin Direktør og sit Selskabs juridiske Konsulent. Det er nu engang saa, at en Mand i Hr. Neergaards Stilling, — hvad der i endnu højere Grad gælder enhver Minister — maa undertegne en Mængde Sager, hvor han maa forlade sig paa Andres Dom, forlade sig paa, at de paa ansvarlig Vis har sat

sig saa grundigt og samvittighedsfuldt ind i Sagens Enheltheder, at de med deres Personer staa *ham* inde for, at han ikke kommer til at give sin Underskrift paa et Dokument af den Slags, som her er Tale om.

Ogsaa herfor skal da disse to Mænd, Hr. Bramsen og Hr. Winther, staa til Ansvar — staa til Ansvar lige-saaavel overfor Hr. Neergaard som overfor Offentligheden. Med mit mangeaarige Kendskab til Hr. Neergaard føler jeg mig fuldt overbevist om, at han, netop fordi han paa denne Maade er blevet draget ind i denne Sag og ganske mod sin Villie og Vidende er kommet til at gøre en hæderlig Mand Skade og Fortræd, nu ogsaa, efter at være blevet gjort bekendt dermed, vil være den første til at arbejde med paa at faa denne Uret gjort god igen.

Den 6. Maj 1916 mødte Hr. Thøgersen efter Tilsigelse paa Politikammeret for at afgive Forklaring i Anledning af Klagen. Efter sin egen Fremstilling mærkede han straks, da Afhøringen begyndte, at Klagen havde gjort et stærkt Indtryk paa den Betjent, der optog Rapporten, idet denne behandlede ham meget barsk, som om han stod overfor en allerede overbevist Forbryder. Denne Optræden skal dog have ændret sig, efterhaanden som Hr. Thøgersen gav sine Forklaringer, og Betjenten deraf saa, at han i hvert Fald havde ikke saa lidt at sige til sit Forsvar. Rapporten gav da ogsaa en saa god og upartisk Fremstilling, som Tiden og Forholdene tillod, og Hr. Thøgersen forlod Politikammeret efter Omstændighederne ret vel tilfreds med Sagens Stilling.

Han følte sig derfor heller ikke det mindste skræmt, da han en halv Snes Dage senere blev tilsagt til Forhør ved 7. Kriminalkammer den 17. Maj, saa vist som han ikke nærede nogen Tvivl om, at han kunde faa Dommeren til at forstaa, at han havde ment at være i sin gode Ret. Han tog ind fra sit Landsted om Morgenen ledsaget af sin Hustru, og det er betegnende for hele hans Syn paa Sagen, at da de skiltes, aftalte de at mødes efter Forhøret for at spise Frokost sammen, og efter at han paa sit Kontor havde forsynet sig med de Papirer, hvorpaa han vilde støtte sit Forsvar, begav han sig op i Kriminalretten.

Han skulde ikke gense sin Hustru som fri Mand før henved 3 Aar efter.

Den Undersøgelse ved Kriminalretten, som nu forestod, var overdraget Dommer *Thorup*. Nu maa det genkaldes i Erindringen, at efter Afslutningen af Overenskomsten den 19. November 1915 mellem den britiske Regering paa den ene Side og Grosserer-Societetets Komite og Industriraadet paa den anden Side, fremkom der allerede i den første Tid en Del Klausulbrud, og Dommer Thorup stak lige til Halsen i Behandlingen af disse Sager. Da jeg gerne vil søge den mildest mulige psykologiske Forklaring af den Uret, der er begaaet imod Hr. Thøgersen, maa jeg antage, at denne idelige Optagethed af Klausulbrud har paavirket Dommer Thorups Psyke, saa at Hr. Thøgersens Tilfælde ved en fatal Ide-association uden videre i hans Bevidsthed er blevet føjet ind i Rækken af de »Klausulæderier«, overfor hvilke han viste en saa forbløffende Nidkærhed. Og dog var der, som det straks skal blive godtgjort, en himmelvid Forskel, som der ikke hørte stor Skarpsindighed til at udfinde.

Men var da Dommer Thorup ikke en skarpsindig Mand? Ak nej, han viste sig under denne Sag at være alt andet end skarpsindig.

I sin Tid ydede Hr. Thorup, som da var Sekretær i Sø- og Handelsretten, Børsens Voldgiftsudvalg i Korn- og Foderstof-B Branchen juridisk Bistand og færdedes en Tid lang saa at sige daglig paa Børsen. Heroppe gjorde han et ret aparte Indtryk, allerede ved sin ydre Optræden. Han mindede noget om Dovregubbens Sønner i H. C. Andersens Eventyr om Elverhøj: »De gik barhalsede og uden Seler, thi de var Kraftkarle.« For mange var han ligefrem til Moro — og da man senere erfarede, at disse ofte saa indviklede Klausulsager, hvor snart den ene, snart den anden Købmands Ære og Velfærd stod paa Spil, var blevet givne i Thorups Haand, og

det helt ofte forlød, hvor haardhændet han tumlede med Menneskeskæbner, var der heroppe paa Børsen ikke liden Forbavselse over, at en saa udstrakt Magt netop var blevet betroet *ham*. For Forretningsfolk har han med sin hele Hastmodighed, sit sære Væsen og sin stærke Tilbøjelighed til Ensidighed neppe nogen Sinde staaet som den rette Type paa en Dommer. End-sige en Dommer i den strenge Stil, som den Gang krævedes under det herskende *Inkquisitionssystem*, hvor Anklager og Dommer var forenet i een Person, og denne havde det mest absolute Herredømme over Sagen.

Forlængst havde dette gamle System været Genstand for alle Juristers, ja, for hele den dannede Almenheds Afsky og Ringeagt. Den i Menneskealdre med stigende Utaalmodighed imødesete Retsreform var endelig blevet vedtaget, men var endnu ikke bleven ført ud i Livet. Det visse var dog, at vi stod paa *Tærskelen* af et helt nyt Retsvæsen, der ganske vilde udelukke hele den Behandlingsmaade, som f. Eks. Hr. Thøgersen nu blev underkastet. Hr. Thorup maatte derfor, som den Jurist han var, bedre end de fleste være inde i det endnu herskende Systems afgørende Mangler, navnlig i Retning af at friste Dommeren til Misbrug af sin Stilling, han maatte paa sine Fingre vide, hvor enstemmigt Staven var brudt over Systemet i hans juridiske Kollegaers Kredts — og han havde saaledes den størst mulige Opfordring til at indrette sin Optræden som Undersøgelingsdommer paa en Maade, der saa vidt muligt stod i Samklang med det *nye* System, som man lige stod foran Indførelsen af. Men i Stedet for saaledes at handle i en ny Tids Aand blev han saa forstumlet af den Magtfulde, som i Overensstemmelse med det gamle System nu blev lagt i hans Haand, at han fo'r frem paa en Maade, saa han i Sandhed ikke kom til at staa tilbage for selv den mest haard-

kogte Forhørsdommer i det gamle Systems Blomstrings-tid, altsaa længe forinden man blot havde tænkt sig at bryde med Inkquisitionen og indføre Anklageprincippet. Dette skal i nærværende Sag ved Eksempler blive godtgjort paa uomstødelig Vis. Men forøvrigt er det en almindelig kendt Sag, at selv efter det nye Retssystem Indførelse fortsatte Hr. Thorup, saa godt var han kommet i Gænge, med den gamle Maner paa saa udfordrende Vis, at en Kollega, den nuværende Rigsadvokat, maatte give ham en offentlig Overhaling, til hvilken han ikke havde andet Svar end en beskæmmende Tavshed.

Det var overfor denne Mand, Hr. Thøgersen blev stedet den 17. Maj. To lige haarde Halse — thi den lille tætte Jyde, Hr. Thøgersen, som følte sig i sin gode Ret, var ikke den, som paa Forhaand skælvede og bævede for den strenge Dommer, han stod tværtimod i Kraft af sin gode Samvittighed stift og stædigt paa Sit, uden at lade sig skræmme eller forbløffe. For saa vidt kunde man gerne sige, Partiet var lige, men ak, det var netop fuldkomment ulige, just fordi Hr. Thøgersen var, som han var. Som alle Selvherskere kunde Hr. Thorup have sine naadige Øjeblikke, og kunde da vise en vis *bon-hommie*, men Hr. Thøgersen maatte han uvilkaarligt ifølge hele sin Naturel føle som en Modstander, der skulde slaas ud. Og dertil havde han i sin Haand alle Magtmidlerne, medens den Anklagede under hint gemene System skulde kæmpe alene uden Forsvarer, uden Hjælpe-midler, uden at faa Lov til at se, endsige være med til at bestemme, hvilke Dokumenter der skulde frem i Sagen — eller hvilke Vidner der skulde afhøres. Den Anklagede kunde ikke engang faa frem, hvad han anførte til sit Forsvar, klart og tydeligt i den af ham selv bestemte Form, thi det var Dommeren, som dikterede til Protokollen, bestemte, hvad der skulde med og ikke

med, og udtrykte Alt paa den Maade, *han* opfattede det, og da ogsaa den Anklagedes Forsvars-Ytringer. Ganske vist skulde det, der var tilført Protokollen, oplæses og »vedtages« af den, i hvis Mund det blev lagt — men atter her havde Hr. Thorup Fordelen paa sin Side, thi en Mand som Thøgersen, der aldrig nogensinde havde tænkt sig Muligheden af at skulle staa som Anklaget for en Kriminalretsdommer, var fuldkommen uvidende om, at der under det, der i Protokollen fremtraadte som *hans* Udsagn, kom til at staa »vedtaget« : vedtaget af *ham*(!) —, og dermed sad han i Saksen, og Hr. Thorup var formelt sagesløs. Havde Dommer Thorup den Gang blot i mindste Maade haft nogen Følelse af at være *bound by honour* til i Overensstemmelse med Aanden i den nye Tids Retspleje, paa hvis Tærskel vi stod, at lade Anklagede forstaa, hvilke Vaaben han havde i sin Haand, saa vilde han dog i hvert Fald have forsmaaet at bruge denne det forældede Systems Infami, saa den kom til at virke som Fælde for den Anklagede.

Det var altsaa et ganske særegent Uheld for Hr. Thøgersen, at han netop skulde falde i Hænderne paa den sikkert paa det daværende Tidspunkt eneste Person, som befandt sig saa »*kannibalsch wohl*« ved at fraadse i det Overmaal af Magtbeføjelser, som en Forhørsdommer under det bestaaende Inkquisitionssystem sad inde med) — og det blev det afgørende Uheld. Men det var tillige et Uheld for ham, at denne Person netop var en Mand af Naturel som Hr. Thorup. Han gik heroppe paa Børsen for at være et forbløffende hastigt Hovede, og det er netop her, Humlen stikker. Der gives i en Dommers Métier ikke farligere Folk end hastige Hoveder — det kan være godt for en Journalist, særlig en Reporter, at have sligt et hastigt Hovede, thi her fordres netop ikke mere end Aktualitetens Kvikhed, Øjeblikkets Slag-

færdighed: det drager som oftest ingen videre Følger efter sig, om man skriver saadan eller saadan, faa Timer efter, at Avisen er læst, er det Hø, som kastes i Ovn. Men ved en Undersøgelse, saavel en kriminel som en videnskabelig, gælder det først og fremmest om *exactitude*, den størst mulige Grundighed og Nøjagtighed. I alle Livets alvorlige Forhold, der kan drage blivende Følger efter sig, gælder Oscar Wildes Ord, at den største Last er Overfladiskhed. (Hvad nærværende Sags Behandling fra Hr. Thorups Side, navnlig under Forhørene, viser Blad for Blad, er netop Overfladiskhed.) Det Indtryk, han øjensynlig straks har dannet sig af Sagens Kærne, vidner netop afgørende herom. Thi hvad han ses straks at have slaaet ned paa, og som han ikke senere kan arbejde sig bort fra, er den rent overfladiske Lighed mellem Dansk Krigs-Søforsikrings Policeklausul om Danmark som Varernes endelige Bestemmelsessted og de Klausuler, hvormed han ellers til daglig beskæftigede sig, og i hvis strænge Haandhævelse han sikkert med Rette har haft Følelsen af at have en offentlig Mening bag sig.

Disse sidste Klausuler var netop en Frugt og Følge af hele den *nu* efter Overenskomsten med den britiske Regering af 19. November 1915 skabte Situation, hvorved det danske Erhvervsamfund, tvunget af Omstændighederne, saa fuldstændigt havde maattet give sig Englænderne i Vold for Landets Selvforsynings Skyld. Denne Situation krævede i hvert enkelt Tilfælde af Import en af Gros-serer-Societetets Komite eller Industriraadet udstedt Garantierklæring, hvorefter den paagældende Institution indestod den britiske Regering for, at Importøren overfor denne havde paataget sig den Forpligtelse, at Varen skulde være bestemt *for Danmarks Behov*, og at den efter at være indført hertil ikke vilde blive genudført i

nogen som helst Form til andre Lande end Storbritannien og dets Allierede, Spanien, Portugal, Holland — under visse nærmere fastsatte Betingelser Sverige og Norge — eller til neutrale Lande udenfor Europa. Importøren maatte endvidere indestaa for, at de paagældende Varer kun vilde blive indført til Danmark og altsaa ikke ved Omdestination efter Afsendelsen tilført noget andet Land. Ingen Genudførsel kunde endvidere finde Sted uden med Komiteens Tilladelse i hvert enkelt Tilfælde og kun imod Fremskaffelse af en tilsvarende Garanti fra den udenlandske Køber.

Krigsforsikringens Direktør havde, som alt ovenfor oplyst (S. 26), fortolket Institutets Klausul om »endelige Bestemmelsessted« derhen, at den tillod det forsikrede Firma »at sælge Varerne« uden at paadrage sig Ansvar for sin Købers »Dispositioner« over de saaledes solgte Varer. Dette er altsaa den afgørende Modsætning til, hvad Grosserer-Societetets og Industriraadets Klausuler senerehen paalagde Importørerne. Herefter var nemlig Importøren forpligtet til ikke at sælge Varerne til andre engros-Købere eller Industridrivende end saadanne, der til ham afgav en til Komiteen stilet Erklæring, hvorved de underkastede sig de samme Forpligtelser og Betingelser med Hensyn til Varernes videre Skæbne som Importøren selv, herunder ogsaa, at de ikke afhændede nogen af de paagældende Varer til en Køber, som de havde Grund til at mistænke for at have til Hensigt at udføre Varerne i Strid med Overenskomstens Bestemmelser og Forskrifter. De engros-Købere og Industridrivende, som købte den paagældende Vare, skulde ligeledes udtrykkeligt forpligte sig til, at alle følgende Købere paa samme Maade forpligtede sig.

Ja, selvfølgelig maatte et System, der gik ud paa at tilvejebringe Vished for, at Varerne forblev og for-

brugtes her i Landet, drage disse strenge Konsekvenser, paalægge hver enkelt Køber en udtrykkelig Forpligtelse til ikke at sælge videre uden at have forvissnet sig om, at Ansvarets Kæde ikke blev brudt. Men om noget tilsvarende havde der jo aldeles ikke været Tale paa det Tidspunkt, Thøgersen tegnede sine Forsikringer, det laa tværtimod saa langt udenfor Krigsforsikringens Bevidsthed at skabe en saadan Beviskæde, der var nødvendig for at holde Varerne bundne her til Landet, at Hr. Bramsen udtrykkelig siger lige det modsatte: Importøren kan frit sælge sine Varer uden at bekymre sig om, hvad hans Køber foretager sig med dem.

Blot ved Anvendelsen af saa megen Skarpsindighed og Grundighed, som enhver Dommer antages at øve ved Granskningen af en Sag som den heromhandlede, maatte det ret snart ved en Sammenholdelse af disse Klausuler med den under en helt anden Situation opstillede Forsikringsklausul, som Hr. Thøgersen sigtedes for at have overtraadt, blive fuldkommen klart, at de ikke alene i Omfang, men ogsaa i Væsen var vidt forskellige. Det er derfor hartad ubegribeligt, at denne dybtgaaende Forskellighed, af hvis Paavisning hele Sagens Udfald afgang, ikke blev trukket tydeligt frem i Dagens Lys ved Sagens Behandling, men tværtimod udviskedes mere og mere, saa at Dommen tilsidst uden videre kom til at gaa ud fra, at det var en Forbrydelse at tilbyde til Tyskland eller Tyskere Varer, som mellem Amerika og København næsten et Aar før Overenskomsten af 19. November 1915 havde været forsikrede hos Dansk Krigs-Søforsikring og »Skandinavia« — ganske som om Krigsforsikringens oftnævnte Klausul havde haft eller kunde have haft en tilsvarende Betydning og Rækkevidde som de Klausuler, man nu rask væk og skaanselsløst dømte den ene efter den anden for at have overtraadt.

(Hr. Thorup) havde med sit berømte hurtige Hovede faaet det Indtryk, at det i begge Tilfælde var Hip som Hap, og lagde som Følge deraf med største Stædighed hele Sagsbehandlingen saaledes til Rette, at selve Hovedspørgsmaalet forblev uænsset, det Dommerne betragtede det som paa Forhaand besvaret.

Skylden herfor bærer Hr. Thorup, fordi Sagens Udredning netop var betroet ham; men Hr. Winther maa dele den med ham, saa vist som det er ham, der har Ansvaret for Affattelsen af Institutets Klage. Det var dette Aktstykke, der straks, om jeg saa maa sige, indstillede Hr. Thorup forkert — det var i dette Aktstykke, at Klausulen om Danmark som Varernes endelige Bestemmelsessted med ublufærdig Frejdighed paabe- raabtes som uden videre og selvfølgelig begrundende, at Hr. Thøgersen »paa bedragerisk eller svigagtig Maade« havde opnaaet Udbetaling af Forsikringssummen. Denne Angivelse for uredelig Færd kom til Hr. Thorup med højofficielt Stempel og maatte for ham fremtræde som Resultatet af en Forundersøgelse, som i en ærefrygt-indgydende Institution var foretaget af Mænd, der regnedes blandt Landets bedste. (Hr. Thorup manglede desværre Kyndighed til at »trævle den op«, for at bruge hans eget Udtryk, og derved gennemskue Klagens ovenfor paaviste Uefterrettelighed — den er øjensynlig gaet i ham som sød Mælk i en Spædkalv, han har slugt den med Velbehag og derefter været inderlig overbevist om at have med en udspekuleret Gavtyv at gøre. Og se, det var just Mad for Mons — nu skulde han rigtig vise, at han nok skulde tumle denne Kumpan som havde villet snyde den hæderværdige Institution lige op i dens Øjne!!

Og saa var det tragisk nok *ham*, der suggereret, ja, ligefrem ført bag Lyset af Klagens Løshed og Uvederhæftighed — *ham*, som kom til at løbe med Limstangen.

Det skal nu i Hr. Thorups Favør udtrykkelig nævnes, at han lige til en Begyndelse tog fat paa Sagen med en vis Omhu og Forsigtighed, idet han for ret at sætte sig ind i den afhørte Krigsforsikringens juridiske Konsulent, Overretssagfører Fr. Winther, den 17. Maj, lige forinden han tog Hr. Thøgersen for sig. Hr. Winther »forklarede« da, »at Krigsforsikringen selvfølgelig *aldrig* havde villet overtage nogen Risiko med Hensyn til Varer, der ikke var bestemte til at blive (d. e. forblive) her i Landet«.

Allerede dette er, som vi har set, i vitterlig Strid med Sandheden, eftersom Krigsforsikringen i den første Tid ej alene »havde villet overtage« saadan Risiko, men havde gjort det i største Omfang, vel vidende, at Varerne ikke forblev her i Landet, men gik videre og gik videre netop til Tyskland.

Hr. Winther fortsatte derefter sin »Forklaring« saaledes: »Oprindelig udtrykte man det i Policerne med en Bemærkning om, at Danmark skulde være *Varens* endelige Forsendelsessted. Da dette imidlertid var blevet misforstaaet, idet Importører forstod det saaledes, at naar blot Varerne blev udlosset her i Landet, var deres senere Bestemmelse Forsikringen uvedkommende, ændredes Policen saaledes, at man i Stedet for »Forsendelsesstedet« skrev »Bestemmelsesstedet«.

Der var heri saa at sige ikke eet rigtigt Ord. Det er, som jeg straks skal vise, fra Ende til anden et falsk

Vidnesbyrd. Dermed skal ingenlunde være sagt, at der her foreligger et Falsum fra Hr. Winthers Side i den Forstand, at han skulde have vidst, at det var fuldstændig forkert, han fremstillede Sagen; thi det er jo vel muligt, at Hr. Winther tog saa overfladisk paa Tingene, at han ikke ret havde sat sig ind i, hvad han havde at gøre med, og jeg antager derfor denne mildere Fortolkning.

For blot at nævne Smaating: der stod *ikke* oprindeligt i Policerne: »Varens endelige Forsendelsessted«, men »Forsendelsens endelige Bestemmelsessted«, og den eneste Ændring, der kan være hentydet til, bestod *ikke* i at sætte »Bestemmelsesstedet« i Stedet for »Forsendelsesstedet«, men at sætte »Varernes« i Stedet for »Forsendelsens«. Afgørende forkert er det endelig, naar Hr. Winther paastod, at »Importører« havde »misforstaaet« Klausulen saaledes, at Varen blot behøvede at blive udlosset her i Landet — thi dette var ikke en »Misforstaaelse« fra »Importørers«, men en autentisk Fortolkning fra selve Krigs-Søforsikringens Side.

Nu traf det sig imidlertid saa heldigt, at Dommer Thorup endnu straks den samme Dag kunde være blevet oplyst om denne Grundvildfarelse fra Hr. Winthers Side, ja, hvad mere er, blive oplyst om, at hele Krigsforsikringens Klage var et Korthus, som Hr. Thøgersen, blot han fik Lejlighed dertil, havde let ved at blæse om. Thi da Hr. Thøgersen kom i Forhør, havde han med i sin Mappe Krigsforsikringens ovenfor S. 26 gengivne Brev af 31. Oktober 1914 til W. Bähncke & Co.

Alt synes at tyde paa, at Hr. Bramsen har ladet Hr. Winther gaa til den vigtige Afhøring uden at sætte ham i Kundskab om, at dette og lignende Breve af ham var blevet afsendt — altsaa ladet ham gaa med den Besked, at Byen hed Snerpe, uden at Hr. Winther havde faaet at vide, hvor den snerpede hen. Og det er da

dette, som ovenfor har ladet mig se Hr. Winthers Fortolkning i en saa mild Belysning, thi det er jo ikke til at tro, at han derefter kunde have sagt for Rettens Skranke, at Krigsforsikringens egen Fortolkning var en »Misforstaaelse«, som »Importører« havde gjort sig skyldige i, saa at Forsikringsbetingelserne af den Grund maatte forandres.

Hvad stod der nemlig i dette Brev? Det var, som nævnt, Svar paa en Forespørgsel just om Forstaaelsen af Punkt 3 i Forsikringsbegæringen:

»at Varerne forsendes til Danmark som Forsendelsens endelige Bestemmelsessted«.

W. Bähnecke & Co. havde med højst forsigtig Grænse-dragning kun spurgt om eet enkelt Tilfælde: hvorvidt »vedkommende Firma, paa hvis Navn Papirerne lyder«, kunde sælge sine krigsforsikrede Varer ganske frit uden at bryde sig om, hvad Køberen derefter foretog med dem. Dansk Krigs-Søforsikring svarer herpaa Ja, men er derpaa saa elskværdig at gaa videre og svare paa, hvad den ikke direkte er spurgt om. Med ny Linie tilføjes nemlig følgende Stykke:

»Firmaet kan derimod ikke dirigere Forsendelsen videre *til et andet Land*, uden at« — 3: forinden — »Varerne har været udlosset i Danmark«.

Det eneste Forbehold for Videresendelse af forsikrede Varer herfra til Udlandet, altsaa Genudførsel, er saaledes dette, at Varerne først skal være kommet her til Danmark som deres »Bestemmelsessted«, hvor Krigsforsikringens Risiko udløber.

Det var altsaa dette Brev, Hr. Thøgersen havde med i sin Mappe, og med Rette maatte han mene, at han blot behøvede at vise Dommeren det for derved paa uomstødelig Vis at have godtgjort, at Krigsforsikringen efter Afgivelsen af dette Brev nu umuligt kunde hævde

det Standpunkt, at Hr. Thøgersen havde været uberettiget til at sende forsikrede Varer »videre til et andet Land«, blot fordi han havde underskrevet en Klausul om, at Danmark var »Varernes endelige Bestemmessted«.

Man tør vel ogsaa nok tro, at hvis Hr. Thorup straks havde faaet dette Brev at se og derigennem opdaget, at Hr. Winther paa et Hovedpunkt ligefrem var vild paa Kareten, var Hr. Thøgersen og hans Sag dermed kommet til at staa i et helt andet Lys for ham.

Men nu kommer Sagens dramatiske Clou. (Nu er det, at Dommer Thorup paa en Slags Flottenheimer-Vis og for ret at vise sig i sin Magtfuldkommenhed begaar det Misgreb, der fik saa skæbnsvangre Følger for Hr. Thøgersen. Til alt Uheld for denne — og ligeledes for Hr. Thorup, der dog vel maatte ønske at vise Redelighed i sin Dommerfærd — fik han et af sine noksom bekendte Bryskheds- eller Storhedsanfald, og da Hr. Thøgersen netop skulde til at aabne Mappen for at tage Brevet frem, foer han hen, tog Mappen fra ham, slængte den hen i et Vindue — og der lod han den blive liggende i ti samfulde Dage, inden det omsider lykkedes Hr. Thøgersen at formaa ham til at tage Brevet frem fra Mappen, som stadig laa i Vinduet.

I Stedet for straks at give den Sigtede den saa naturlige Lejlighed ej alene til at forsvare sig, men til at fremlægge Beviser for Anklagens Urigtighed og det mod ham aflagde Vidnesbyrds Falskhed, tog Hr. Thorup uden videre dette sidste for gode Varer, bed sig fast i den Opfattelse, at Hr. Thøgersen var en Løgner og Bedrager — og arresterede ham.

Og dermed var jo egentlig Hr. Thøgersens Skæbne beseglet: (Sagen var drejet ind i et forkert Spor, og Hr. Thorups Ære som Klausulædernes store Bastian sat

paa Spil.) Han var vant til, naar de Herrer kom op til ham, at se dem skælte, saa han kunde sjakre med dem om en eller anden Kæmpebøde straks mod til Gengæld at lade dem slippe for Arrest — her stod han pludselig overfor en Mand, som ikke paa nogen Maade vilde give Køb, men frygtløst hævdede, at det var de Andre, som havde Uret, en fast og stejl Karakter, som selv efter Arrestationen stod imod ham med sammenbidt Trods, ja, endog vovede Gang paa Gang at beskyldte ham for uretfærdig Behandlingsmaade. Dommer Thorup fik saaledes hurtigt en Følelse af, at her var en Nød — han skulde knækkes — ikke sandt, Hr. Thorup?

Allerede i det første Forhør lod Hr. Thorup diktere til Protokollen: »Sigtede var paa det rene med, at alle hans Forsikringer afsluttedes paa Betingelse af, at Danmark er de forsikrede Varers endelige Bestemmessted«. I denne Sætning i sin Nøgenhed har vi den forkerte Optakt. Hr. Thøgersen havde nemlig, hvad hans Holdning paa ethvert Punkt af Sagen noksom viser, ingenlunde indrømmet, at han var paa det rene med, at Danmark var de forsikrede Varers endelige Bestemmessted i *den* Betydning af disse Ord, hvori Hr. Thorup tog dem: han havde naturligvis indrømmet og maattet indrømme, at han kendte Krigsforsikringens Betingelse om, at Danmark skulde være de forsikrede Varers endelige Bestemmessted, men henvist til, at han i sin medbragte Mappe havde en skriftlig Forklaring fra Krigsforsikringen, som fortolkede denne Klausul saaledes, at naar Varerne var ankommet til Danmark og oplosset her, maatte de gerne eksporteres. Men dette er jo noget ganske andet. En Protokolltilførsel i et saa vigtigt Anliggende maa ifølge den gamle Formel ikke alene indeholde Sandheden og intet uden Sandheden, men ogsaa den *hele* Sandhed. Og det var heri-

mod, Dommer Thorup paa saa uforsvarlig Vis forsyndede sig.) Det er let at se, at ved den citerede Protokollation er Sagen straks fra først af bragt ind i en forkert Gænge — hvad der først skulde bevises, og som af den Anklagede afgjort bestredes, er uden videre antaget som godtgjort. I Stedet for burde Dommeren udtrykkeligt have tilføjet, at Anklagede energisk protesterede mod denne Fortolkning og idelig henviste til Krigsforsikringens egen Forklaring som stik modsat — altsaa den Forklaring, som var givet i det Brev, der ligesom Oles Penge laa i Vinduet, blot fordi (Hr. Thorup nu pludselig havde sat sig i Hovedet ret at vise Anklagede, hvem han var, og hvilken Magt han raadede over.) Og hvem han var, hvad for en Slags Mand han var, det fik virkelig ogsaa Anklagede et højst tydeligt Begreb om — jeg tør svare for, at han ikke senere har glemt det, Hr. Thorup!

Ogsaa paa et andet Hovedpunkt giver Hr. Thorup i dette første Forhør Sagen en forkert Drejning, idet han protokollerede om Hr. Thøgersen: »Han indrømmer imidlertid, at det Parti, der blev købt den 15. (Januar 1915), er det Parti, som han i sin Korrespondance har tilbudt Tyskerne«. (Atter her skal Sammenhængen snupes af, saa at Pointet fuldstændig bliver borte.) Hr. Thøgersens Forklaring kan ikke have gaaet ud paa andet, end at han netop *ikke* havde »tilbudt Tyskerne« det nævnte Parti fra Begyndelsen af, men blot senere havde opgivet det til Dækning af Salget til Raspe & Paschen, *efter at* der var kommet Udførselsforbud i Sverige, hvortil Partiet var ventet, og Fedtet følgelig hverken kunde komme til Danmark eller til Tyskland.

Derefter følger en ligefrem mageløs Protokollation, saalydende: »Det foreholdtes ham, at Slutsedlens Krigsforsikringsbestemmelser i Virkeligheden maa forstaa

saaledes, at Sigtede paa Tyskernes Vegne skal forsikre Partiet, og at Forudsætningen herfor maa være, at han paa deres Vegne maa reklamere Forsikringssummen hos Krigsforsikringen, idet Krigsforsikringen ellers var Nonsens«. Som alt ovenfor paavist, er »Virkeligheden« den modsatte, nemlig at »Slutsedlens Krigsforsikringsbestemmelser« udelukker Partiets Forsikring i Dansk Krigs-Søforsikring, og det var saa langt fra, at »Forudsætningen« maatte være, at Hr. Thøgersen skulde have forpligtet sig til paa Tyskernes Vegne eventuelt at »reklamere Forsikringssummen hos Krigsforsikringen« (Dansk Krigs-Søforsikring), at det netop var det, som Krigsforsikringen havde mistænkt Hr. Thøgersen for, og som Hr. Thorup nu skulde til at undersøge — i Stedet for slaar han her uden nogen saadan Undersøgelse fast, at saadan er det. Og det skønt ethvert normalt tænkende Menneske maatte komme til det stik modsatte Resultat, nemlig at der ikke ret vel kunde være Tale om, at Hr. Thøgersen havde forsikret paa Tyskernes Vegne, eftersom en saadan Forsikring i Tyskernes Hænder vilde være værdiløs. Desuden laa Hr. Thorup inde med hele Hr. Thøgersens Korrespondance med Raspe & Paschen og vidste eller burde vide paa sine Fingre, at Hr. Thøgersen netop ikke vilde reklamere nogen Forsikringssum for det paagældende tyske Firma. (Man kan saaledes nok her bruge Udtrykket »Nonsens«, — men kun overfor Hr. Thorup.

Efter dette Forhør, hvis hele Form og Tone er en Skændsel for dansk Retspleje) erklærede Dommer Thorup Hr. Thøgersen for anholdt — og 3 Dage efter, i Forhøret den 20. Maj, afsagde han Arrestkendelse. For denne skulde der jo gives en Grund, og han dikterede derfor til Protokollen: »Da Anholdte er sigtet for Bedrageri, og det fandtes nødvendigt at sikre hans Til-

stedeblivelse under Sagen, dikteredes Arrest paa hans Person«. Endnu paa dette Tidspunkt havde Hr. Thorup ikke gjort sig bekendt med selve det Dokument, som den Anklagede idelig henviste til som indeholdende hans Forsvar — det blev stadig liggende i Vinduet. Men selv bortset herfra er det vanskeligt at se, hvorfor en Dommer nægtede at løslade Hr. Thøgersen imod den tilbudte Kaution. Under de daværende Pasforhold kunde det dog vel ikke ret tænkes, at han kunde slippe ud af Landet, og Fængslingen faar derfor et øget Skær af Inhumanitet. Men lad saa være — har Dommer Thorup her misbrugt sin Myndighed, saa er han vel nok dækket ved, at sligt aldrig er let at føre Bevis for siden. Men hvad skal man sige om følgende: Da Hr. Thøgersen nogen Tid efter at være blevet arresteret fik Budskab om, at hans Hustru var blevet syg af Sindsbevægelse over hans Arrestation, og at der var Fare for hendes Liv eller hendes Forstand, og han som Følge deraf paany anmodede Dommer Thorup om at lade ham løs mod tilstrækkelig Kaution, for at han kunde se til sin Hustru, saa afslog ikke alene Dommer Thorup dette, men indsaltede Afslaget i den Bemærkning: Naa, saa faar De ogsaa det paa Deres Samvittighed.

Mange vil mene, at slig en Ytring er hjerteraa, ja, nogle vil maaske endog finde den rentud gemen. Jeg vil nu kalde den ægte Thorupsk.

Enhver vil imidlertid forstaa, hvor hyggeligt det maa være for en Arrestant at vide sin Skæbne i en saadan Mands Hænder. Ja, i Sandhed, vi trængte til en Retsreform! Gid vi dermed ogsaa havde faaet den nye *Aand!* Denne Sags videre Skæbne vil kaste et Lys herover.

Efter det første Forhør den 17. Maj fulgte som nævnt et andet den 20. Maj, atter et den 24., et saare langt den 26. og atter et den 27. Under dette sidste fandt Hr. Thøgersen endelig Lejlighed til paa mere energisk Maade end tidligere at paapege det urimelige i, at han skulde have gjort sig skyldig i en kriminel Handling ved at sælge de hos Krigsforsikringen forsikrede Varer til Tyskland, eftersom Krigsforsikringen jo selv ganske uopfordret havde skrevet, at Varerne maatte eksporteres efter at være oplossede her, og Afskriften af dette Brev, som var skrevet til W. Bähncke & Co., stadig laa i hans Mappe — i Vinduet. Da omsider bekvemmede Hr. Thorup sig til at vende sig om og tage Mappen og finde Brevet frem. Han lagde Brevet tilbage i Mappen og tog det atter frem til Gennemsyn, medens han gentagne Gange kløede sig i Hovedet. Ja, det var unægtelig ogsaa til at klø sig i Hovedet over, thi det var jo netop det Brev, som burde have frikendt Hr. Thøgersen pure, og som med al ønskelig Tydelighed viste, at Krigsforsikringens Klage var falsk Kæremaal. Unægtelig passede dette Brev saare daarligt i Krammet — og allermost fordi Hr. Thorup havde begaaet den egenmægtige Handling at tage det fra Hr. Thøgersen i det første Forhør og nu i ti samfulde Dage havde ladet det uænset. Og det blot for at agere Flottenheimer, spille Vigtigpeter, give Partiet som Gedebukkebens-Overogundergeneralkrigscommandersergeant — og nu sad han der og kløede sig i Hovedet.

Ja, her var rigtignok gode Raad dyre. Hvorfor han ogsaa dikterer til Protokols: »Der fremlagdes et Brev (!) med Bilag under Litr. 4 G og 4 H. — — —

Forhøret udsat«.

Ja, Hr. Thorup følte ikke Trang til at fortsætte — men vel til efter denne Dosis at faa Tid til at tænke sig om.

* * *

Hvorledes laa nu nemlig Situationen for den undersøgende Dommer, Hr. Thorup, da han paa dette Tidspunkt opdagede, at Krigsforsikringen selv havde skrevet, at Varerne maatte sælges til et andet Land, og at Overretssagfører Fr. Winther forkert havde bevidnet, at Krigsforsikringen aldrig havde villet forsikre andre Varer end saadanne, som skulde forblive i Danmark? (Hr. Thorup) havde holdt en velkendt og uberygtet Købmand fængslet i en halv Snes Dage, (havde haanet og mishandlet ham,) havde beslaglagt hans Forretningsbøger og Korrespondance for de sidste 3 Aar og nægtet at udlevere Arrestanten saa meget som et eneste Brev heraf. Han havde endelig standset en anset, i omtrent 25 Aar dreven Forretning — Hr. Thøgersen var kendt i Ind- og Udland, og Hr. Thorup havde saaledes ødelagt hans Forretning totalt og allerede tilføjet ham meget store Tab. Og det var en haardnakket, paa sin Ret pukkende Mand, fortvivlet over Hustruens Sygdom, dybt overbevist om at være gjort blodig Uret — ej sandelig en farlig Mand at slippe løs! Ventes maatte det jo, at han straks havde sat Himmel og Jord i Bevægelse for at faa sonet, hvad der efter hans Mening var forbrudt imod ham. Ja, farligt at slippe en saadan Mand løs!

Saaledes var altsaa Situationen for Hr. Thorup. (Hele

hans Dommerprestige stod paa Spil. Har nu dette været bestemmende for hans senere Arbejde med denne Sag? Hvo kan sige det med afgjort Sikkerhed? Maaske ikke engang Hr. Thorup selv. Det skal være i saadanne Tilfælde, at der indtræder den sarte Forveksling mellem det subjektive og det objektive, hvorom selve Goethe taler.) Men saa meget er vist, at (det Arbejde, han derefter udrettede, for at bringe Lys i Sagen — hvad der just var hans Dommerpligt — men som paa Trods af denne Pligt indskrænkede sig til at samle »objektive« Beviser for Hr. Thøgersens Skyld, med et mildt Udtryk var et fuldkomment Fuskerarbejde.) Det er nedslaaende, at saa ansete Domstole som Kriminalretten og Højesteret skulde komme til at fælde Dom paa saa skrøbeligt et Grundlag.

Krigsforsikringens Brev af 31. Oktober 1914 var en Bombe. Efter at den var sprunget, var der intet andet at gøre for Hr. Thorup end atter at vende sig til Krigsforsikrings-Institutet, hvis Klage derved var stillet i et saa ubelejligt Lys. Det skulde nu synes at have været naturligt for en Dommer, hvis Opgave var at komme til Bunds i Sagen, først at faa fat i Hr. Winther og faa ham til at udtale sig om den flagrante Uoverensstemmelse mellem Hr. Bramsens Brev og hans egen Vidneforklaring. Forhørsprotokollen vrimler af »foreholdt«, snart blev det ene, snart det andet »foreholdt« Arrestanten. Maa det da ikke forekomme Enhver naturligt — i hvert Fald Enhver, som ikke er inde i det gamle Inkquisitionssystems Metoder —, om Dommeren havde »foreholdt« Arrestanten Overretssagfører Winthers Vidneforklaring, ligesom han burde have »foreholdt« Hr. Winther Svend Bramsens Brev. Kan noget upartisk Menneske være i Tvivl om, at her endelig var det Problem afdækket, som skulde løses.

Hr. Thorup lod imidlertid ganske rolig Hr. Winthers Forklaring blive staaende og dens Aand præge den følgende Dom, hvad der var saa meget mere uforsvarligt, som den mildeste Opfattelse af Hr. Winthers Vidnesbyrd (afgivet som det blev uden Kendskab til Brevet, altsaa uden at han var tilbørligt instrueret af Hr. Bramsen) maatte være at betragte hans Forklaringer som afgivne hen i Vind og Vejr, hvorfor det ikke var til nogen Nytte at spille Tiden paa dem.

Derimod var Hr. Thorup ligefrem pisket til at faa fat i Bramsen og foreholde *ham* Brevet. Dette skele i et Forhør den 2. Juni 1916.

For nu at komme til ret Forstaaelse af Hr. Svend Bramsens Vidnesbyrd, efter at hans eget Brev til W. Bähncke & Co. af 31. Oktober var blevet ham »foreholdt«, maa man nøje mærke sig, hvad der egentlig staar i Brevvekslingen mellem W. Bähncke & Co. og ham.

Som vi alt har set, ligger der i Ordene »endelige Bestemmelsessted« baade historisk og begrebsmæssigt intet andet, end at i det Øjeblik, Forsikringen tegnes, skal Varerne være »bestemte« til dansk, resp. neutral Havn som Rejsens, »Forsendelsens« Endemaal. Dette er, skriver nu W. Bähncke & Co., af vore »Kunder« opfattet saaledes, at det er »tilstrækkeligt« for Opfyldelsen af denne Betingelse, »at *Afskibningen*¹⁾ lyder paa dansk Firma som Modtager og som Ejer«. I et Tilfælde som Thøgersens, hvor Varen var købt af ham i Amerika og beordret »afskibet« til ham her i København, var Betingelsen saaledes »opfyldt«, og alt for saa vidt i den skønneste Orden. Herom var W. Bähncke & Co. heller ikke i Tvivl, men nu spørger de, om dette saa ogsaa er »tilstrækkeligt for Opfyldelsen«, da det »jo nemlig kan tænkes, at **vedkommende Firma**, paa hvis *Navn Papirerne lyder*, igen sælger Varerne til andet Firma, og kan dog det første Firma ikke have noget Ansvar for dets Køber med Hensyn til dennes *Dispositioner* overfor de saaledes solgte Varer«¹⁾. W. Bähncke & Co. tænker altsaa paa det Tilfælde, at Partiet sælges *undervejs* (»svømmende«) inden Ankomsten hertil (inden »Bestemmelsesstedet« er naaet), og spørger saa, om »vedkommende Firma, paa hvis Navn Papirerne (ved Tegningen) lyder«, vel kan have noget »Ansvar« for,

¹⁾ Udhævelserne foretagne af mig.

at dets Køber *omdestinerer* Varerne, saa at disse *ikke* naaer »Bestemmelsesstedet«. Man tænke sig for Eksempel, at Thøgersen havde solgt et andet københavnsk Firma sit i Krigsforsikringen forsikrede Parti (som af ham var købt cif København, hvorved altsaa Betingelsen om »Bestemmelsesstedet« var opfyldt i Tegningens Øjeblik), imens det »svømmede«, og solgt det ved Overgivelsen af Konnossementerne til sin Køber, som derved var blevet Ejer af Partiet — hvorpaa denne omdestinerede det, saa at det f. Eks. i Stedet for at gaa fra Gøteborg til København gik til tysk Havn.

Herpaa svarer S. Bramsen, at da der staar, »at *Forsendelsens* endelige Bestemmelsessted skal være Danmark«, vil det ikke »forhindre *vedkommende Firma* (i Eksemplet Hr. Thøgersen) i at sælge Varerne« — hvorved altsaa maa menes definitivt Salg med følgende Fuldbyrkelse af Levering ved Overgivelsen til Køberen af Dokumenterne — *just* fordi der *ikke* staar, »at *Varernes*¹⁾ endelige Bestemmelsessted er Danmark«. Det vil med andre Ord sige: naar »Forsendelsens«, »Afskibningens« Endemaal bare *oprindelig* har været Danmark, saa er det ifølge Hr. Bramsens Svar det tegnende Firma uvedkommende, at dets *Køber* omdestinerer Varerne, saa at de ikke længer naaer deres oprindelige »Bestemmelsessted«.

Men saa tilføjes der: »Derimod« (altsaa i Modsætning til den nys skildrede Situation, d. v. s., naar »vedkommende Firma« stadig er Herre over »Forsendelsen«), kan »**Firmaet**«¹⁾ (altsaa det omspurgte Firma ∴: »vedkommende Firma, paa hvis Navn Papirerne (*oprindelig*) lyder«) ikke (selv) »*dirigere Forsendelsen*¹⁾ videre til et andet Land, uden at (∴: forinden) Varerne har været udlosset i Danmark«. Vedkommende Firma, som har tegnet Forsikringen og foretaget Afskibningen, er med

¹⁾ Udhævet af mig.

andre Ord i Modsætning til dets Køber for »Forsendelsens« (Rejsens) Vedkommende bundet til Betingelsen om, at dansk Havn skal være Endemaalet — *derefter* staar det Firmaet frit at »*dirigere* Forsendelsen *videre* til et andet Land,« altsaa herfra befordre de af det solgte, men endnu ikke ved Overgivelsen af Konnossementerne leverede Varer til sin Køber i det fremmede Land uden Hensyn til, om det er det ene eller det andet Land.

Naar kort efter denne Forklaring, denne autentiske Fortolkning, Klausulen netop forandres saaledes, at der i Stedet for »Forsendelsens« kommer til at staa »Varernes endelige Bestemmelsessted«, saa hverken staar der direkte eller ligger der indirekte i Skrivelsen af 31. Oktober 1914 nogetsomhelst, som kunde tyde paa, at et *Leveringssalg* af Varerne »undervejs« *dermed* skulde være forbudt, naar det foretages paa den Maade, som Thøgersen har gjort det, nemlig ved at afslutte en Kontrakt om *eventuel* Levering til udenlandsk Køber. Derimod er der nu ved den nye Udtryksmaade ifølge selve Brevets Forklaring slaaet Bom for *al* Omdestinering *undervejs* — det Firma, »paa hvis Navn Papirerne lyder,« skal sørge for, at Rejsens Endemaal bliver det Sted, som oprindeligt ved Tegningen var »bestemt« til at være Rejsens Endemaal — med andre Ord sørge for, at selve *Varerne* »kommer hertil«.

Og nu forklarede Hr. Bramsen da ogsaa i sit Vidnesbyrd — vel at mærke: i dette sit første Forhør — fuldkommen rigtigt, at naar blot Varerne »*kom hertil*«, saa ansaa Krigsforsikringen sig ikke berettiget »til at forbyde Folk at sælge dem, hvor de vilde,« altsaa hvorhen de vilde, og saaledes ogsaa til Tyskland. *For saa vidt* og til dette Punkt er altsaa Hr. Bramsen i smuk Overensstemmelse med sit Brev og bringer Sammenhæng mellem dette og Forandringen i Ordlyden. Op-

rindelig havde man, forklarer han i Forhøret, i Betingelserne Ordet »Forsendelsen,« men da dette blev »misforstaaet«, rettede man det til »Varerne«¹ — formentlig er man netop ved W. Bähncke & Cos. Forespørgsel, der indkom, just som man syslede med den nye Udsendelse af Blanketter, bleven opmærksom paa, at den oprindelige Formulering (»Forsendelsen«) dog maaske var *for* vid, idet den som nævnt, og som Hr. Bramsen altsaa maatte indrømme i sit Brev, endogsaa tillod *Omdestinering* undervejs, naar blot den foretoges af en ny Køber — og skulde man eventuelt faa Vrøvl med Engländerne, saa det dog ilde ud, at Dansk Krigs-Søforsikring ikke en Gang i sine Betingelser effektivt havde givet Udtryk for, at naar der tegnedes Forsikring i dette danske Statsinstitut, det saa dog kun var for Varer, som virkelig skulde til Danmark og virkelig »kom hertil.«

Netop sidst i Oktober 1914 var det famøse Tilfælde med Omdestineringen af Hvedeladningen i S/S »Skjoldborg« indtruffen — som det vil erindres var denne C. K. Hansens Damper i September bleven befragtet fra Baltimore til en god dansk eller svensk Havn mellem Gøteborg og Aarhus, hvilken Havn skulde opgives ved Ankomsten til Frederikshavns Rhed, som Damperen skulde anløbe for Ordre. Ved et Appendiks til Certepartiet havde imidlertid Ladningens Befragtere erholdt Option af at kunne omdestinere Damperen til Lübeck. Denne Omdestinering skete og paadrog det paagældende Firma en Bøde for at have overtraadt Udførselsforbudet for

¹) Ordet »misforstaaet« er en — tilgivelig — Euphemisme; thi af Brevvekslingen fremgaar, som ovenfor vist, klart nok, at *Importørerne netop havde forstaaet det rigtig*, hvad Bramsens Brev udtrykkelig indrømmer, hvoraf atter fulgte, at hele Formuleringen af dette Punkt virkelig havde været saa sjusket gjort, at Andenkøberen kunde sætte sig ud over den deri indeholdte Forpligtelse — og just *derfor* (fordi *Krigsforsikringen* havde brugt for vidt eller for lax et Udtryk, og det nu var blevet opdaget) maatte »Forsendelsen« rettes til »Varerne.«

Korn, da Skibet havde været inde paa dansk Søterritorium — men helt bortset herfra viste netop et saadant Tilfælde noksom den for Krigsforsikrings-Institutet nærliggende Fare, der under Krigs-Situationen kunde ligge i, at dets løse Affattelse af Forsikrings-Betingelserne ligefrem aabnede Andenkøber Adgang til slig Omdestinering »undervejs« til tysk Havn.

Der laa desuden bagved den skete Forandring den Realitet, at hvis Englænderne opbragte Varer, om hvilke det af alle Papirer, ogsaa Policen, fremgik, at de kom til dansk Havn, kunde Englænderne med Virkning paa hæfte dem den Forpligtelse, at naar de saa var komne til Danmark, skulde de ogsaa forblive der — og følgelig kunde de da uden Risiko frigives. Saalænge derimod Varen frit kunde omdestineres undervejs, kunde slig Forpligtelse *ikke* paa hæftes Varerne med Virkning: de kunde efter Frigivelse blive omdestinerede til Tyskland, og det sikreste var derfor at beholde Varerne — hvorved altsaa Krigsforsikringen kom til at erstatte dem.

Da Forandringen, hvorved Andenkøberens Omdestinering udelukkedes, kom umiddelbart efter Brevet til W. Bähncke & Co. og altsaa maa have været i Brevskriverens Bevidsthed, da han svarede, saa kom der da ogsaa, betegnende nok, netop til at staa — *ikke*, at denne Klausul, som man nu forandrede, »forhindrer«, men netop »forhindrede« (Imperfektum) saadant Salg til ny Køber, hvorved Omdestinering muliggjordes — da Brevet kom Adressaten i Hænde, var nemlig de nye Formularer allerede paa Trapperne!

Men ved hele denne Forklaring er da ej heller Hr. Thøgersen i mindste Maade ramt, thi der skyldes Bevis for, at han nogensinde har villet omdestinere de af ham forsikrede Varer uden først herom at have arrangeret sig nærmere med Krigsforsikringen, eventuelt,

hvis dette ikke gik, givet Afkald paa sin Forsikring hos Institutet og tegnet Forsikring andetsteds. Ikke alene har han i Tegningens Øjeblik fuldstændig korrekt »bestemt« København som Rejsens Endemaal, men han har aldrig senere handlet i Modstrid med Bestemmelsen om, at de forsikrede Varer, hvis gørligt, skulde naa hertil. *Og han har intet Øjeblik ladet Papirerne slippe sig ud af Hænderne.*

Hr. Thøgersens Ret til at paaberaabe sig Brevet imod den nu mod ham rejste Beskyldning var saaledes ikke i mindste Maade blevet svækket ved Begyndelsen af Hr. Bramsens Vidnesbyrd, tværtimod var derefter Grundlaget for Aktionen mod ham hermed bristet — thi som paavist gaar den gennem Brevet givne og af Hr. Bramsen i Forhøret opretholdte *Begrænsning* kun paa »Dispositioner« over Varerne for altsaa at udelukke Omdestinering, hvorimod der aldeles ikke indføres nogen Art af *Begrænsning* for Varernes *Salg*. En saadan Begrænsning angiver vel Hr. Bramsen i sit Vidnesbyrd som formentlig liggende i, at Ordet »Varerne« er sat i Stedet for »Forsendelsen,« men ogsaa denne Begrænsning gaar *kun* ud paa, at Varerne skal »komme hertil,« *saa* kunde Folk »sælge dem, hvor de vilde« (!).

For saa vidt var altsaa alting godt. Men derpaa kommer der Slinger i Valsen, idet Hr. Bramsen forledes til at fortsætte: »Derimod, hvad der formentlig ikke kan lægges i Skrivelsen, har det *aldrig* været Meningen at tillade *Salg* til Tyskland *undervejs*«¹). (Der ligger her i Ordet »Salg« en Tvetydighed, som Hr. Thorup enten i sin kommercielle Uvidenhed slet ikke faar Øje for eller maaske ikke har villet se, ligesom det ogsaa vel er muligt, at Hr. Bramsen selv ikke har været fuldkommen klar derover. Hr. Bramsen har fra sit Standpunkt Ret

¹ Udhævelserne foretagne af mig.

i, at Forandringen i Betingelserne fra »Forsendelsen« til »Varerne« — som han derpaa gaar over til at omtale — forbyder »Salg til Tyskland *undervejs*«¹), nemlig et saadant »Salg«, hvorved Partiet »undervejs« *skifter Ejer*, og der herigennem aabnes Mulighed for Omdestinering, saa at Varerne aldrig »kommer hertil«, og Betingelsen om Danmark som Varernes endelige Bestemmelsessted derved bliver uopfyldt. Det var just Muligheden for Omdestinering (af Andenkøber »undervejs«), som Forandringen af Ordet »Forsendelsens« til »Varernes« bortskar, og derved altsaa ogsaa »Salg undervejs«, hvorved den nye Køber bliver Ejer af Varerne og kan »disponere« frit over deres »Bestemmelsessted«. Men i daglig Sprogbrug bruges »Salg« ogsaa om Salg for *senere Levering* og ved et saadant Salg forbliver *Sælgeren* Varernes Ejer, lige indtil Levering er sket, saalænge han beholder Dokumenterne paa sin Haand. *Men dette var just Hr. Thøgersens Tilfælde*. Han har foretaget Salg »undervejs«, men kun et saadant Salg, der aldeles ikke i det Øjeblik, Opbringningen sker, og Krigsforsikringens Forpligtelse overfor ham derved kommer til at indtræde, er blevet fuldbyrdet, og rammes saaledes slet ikke af Hr. Bramsens Vidneudsagn, hvis dennes Sammenhæng med hans Skrivelse af 31. Oktober 1914 skal fastholdes.

At komme ind paa denne Begrebssondring passede imidlertid ikke i Krammet — for hele den Betragtning, som Dommer Thorup nu en Gang var kommet ind paa og havde lagt til Grund for den Bedømmelse af Sagen, han ønskede gennemført, var det bekvemlest at lade Hr. Bramsens Udtalelse om, at det ikke var Brevets Mening at tillade »Salg til Tyskland undervejs«, henstaa uden nærmere Forklaring af, hvad han da i Grunden dermed mente. Der er med andre Ord her

¹ Udhævelserne foretagne af mig.

et aabent Hul i Undersøgelsen, som det netop havde været Hr. Thorups Pligt at faa udfyldt — i Stedet for lader han det ligefrem gabe, øjensynlig glad over, han kan skræve over det med sine lange Ben og dermed lade det være uænset.

Og dog er det her, den afgørende Distinktion ligger, hvorfor det er faafængt af selve den Undersøgelsesdommer, der skal til Bunds i Sagen, at stille sig an, som om Salg og Salg i nærværende Sammenhæng altid var et og det samme og ikke netop to Ting — og ifølge Krigsforsikringens Brev af 31. Oktober 1914 den ene Ting forbudt, den anden tilladt. Naar dette fastholdes, er saavel Hr. Bramsens Vidneforklaring som hans Brev en Støtte for Hr. Thøgersen. De viser begge, at man i Krigsforsikringen netop fuldstændig korrekt har opfattet »Bestemmelsessted« som Bestemmelsessted og ikke som Forbrugssted, altsaa ikke det Sted, hvor Varerne skulde forblive og forbruges, men det Sted, hvorhen Varerne skulde føres, og hvor Krigsforsikringens Risiko i Overensstemmelse hermed skulde udløbe. Krigsforsikringen maatte saa at sige følge Varerne med Øjnene fra deres Indladning i Afskibningshavnen og til deres Ankomst (Oplosning) i Destinationshavnen — og dette er ogsaa en fuldstændig legitim Fordring fra et Forsikringsselskabs Side. Der har været den »Misforstaaelse« forklarer Bramsen, at Importører har ment at kunne sælge undervejs, saaledes at Partiet eller Ladningen ved Konnossementernes Overlevering *skiftede Ejer*, og den nye Ejer altsaa frit kunde omdestinere Varerne, saa at de ikke naede deres Bestemmelsessted, men i Stedet for førtes til et i Krigen indviklet Land — og Hr. Bramsen maatte indrømme, at saalænge Ordet »Forsendelsen« stod der, var »Misforstaaelsen« tilgivelig, ja, egentlig slet ikke nogen Misforstaaelse. Derfor var Ordet blevet

rettet til »Varerne«, hvorved *enhver* Omdestinerung af Varerne »undervejs« blev umuliggjort, og effektiv Garanti for, at Varerne kom hertil, 3: at dansk Havn blev deres endelige Bestemmelsessted, blev ydet. Denne Garanti kunde det Firma, som havde tegnet Forsikringen, altsaa derefter ikke længer smøge af sig ved at sælge Varerne undervejs paa en saadan Maade, at dets Køber blev Herre over, hvor Varerne kom hen, og kunde eludere Forsikringsbetingelsen om, at de skulde ende med at »komme hertil«.

Men at Salg overhovedet, altsaa ogsaa Salg for senere Levering *efter Varernes Ankomst her*, skulde være forhindret ved den paagældende Klausul i dens nye Skikkelse, har Hr. Bramsen saa langt fra paastaaet, at han tværtimod siger, »at Krigsforsikringen ikke ansaa sig berettiget til at forbyde Folk, naar Varerne *kom hertil*, at sælge dem, hvor de vilde«. Kan man mere tydeligt sige, at Hr. Thøgersen gerne maatte sælge dem til Tyskland? Thi den følgende Reservation, at »det aldrig har været Meningen at tillade Salg til Tyskland *undervejs*«, peger jo kun tilbage paa det alt omhandlede Tilfælde, man ved Klausulforandringen havde vildet spærre Vejen til, nemlig et saadant »Salg undervejs«, hvorved Varerne skiftede Ejer.

Vi er just her ved det springende Punkt: det er kun et saadant Salg, det ikke har været »Meningen at tillade«, men derimod ingenlunde et Leveringssalg, hvor selve Ejerskiftet først skete ved Leveringen, henholdsvis Konnossementernes Overgivelse; thi et saadant Salg kunde jo netop mageligt opfylde den nyopstillede Betingelse, at Varerne først skulde »komme hertil«, altsaa Ejerskiftet først indtræde, efter at Krigsforsikringens Risiko var udløbet.

Hvad her er udviklet, burde være kommet saaledes

frem under Forhørene og Undersøgelsen i det hele taget, at Kriminalretten ved en saadan Udredning var blevet ført frem til at gennemskue Sagens virkelige Sammenhæng. (Men hverken laa en saadan Fordybelse i Emnet for den overfladiske og uvidende Person, som Hr. Thorup var, ejheller vilde det have været hyggeligt for ham saaledes selv at komme til Klarhed over, hvilke Misgreb han havde begaaet ved at arrestere Hr. Thøgersen og tro ham skyldig i Bedrageri. Derfor gik det, som det gik.)

Alligevel skulde man dog i hvert Fald have troet, at det selv under det gamle Inkquisitionssystem havde været en Undersøgelsesdommers Pligt at skabe Overensstemmelse mellem de to Vidneforklaringer, der blev afgivet paa Krigsforsikringens Vegne, men ogsaa herfra afholdt Hr. Thorup sig — af Magelighed eller af en vis durkdreven Forsigtighed.) Havde Hr. Winther ikke udtrykkelig forklaret, »at Krigsforsikringen selvfølgelig aldrig har villet overtage nogen Risiko med Hensyn til Varer, der ikke var bestemt til at blive her i Landet« — og forklarede ikke Direktør Svend Bramsen lige modsat: »at Krigsforsikringen ikke ansaa sig berettiget til at forbyde Folk, naar Varerne kom hertil, at sælge dem, hvor de vilde.« Havde ikke Hr. Winther forklaret, at Importørernes »Misforstaaelse« bestod i, »at naar blot Varerne blev udlosset her i Landet, var deres senere Bestemmelse Forsikringen uvedkommende« — og indeholdt ikke Hr. Bramsens oftnævnte Brev af 31. Oktober 1914 netop den Forklaring, Hr. Winther stempler som en Importør-Misforstaaelse, nemlig at Varerne maa sendes til et andet Land, saa snart de har været udlosset her i Danmark. Har virkelig nogensinde en Forhørsdommer, selv under det gamle Inkquisitionssystem, haft Beføjelse til at lade saa modstridende Forklaringer ganske roligt

henstaa ved hinandens Side, ret som om de komplerterede hinanden? (Eller er det ikke en grov Embedsforsømmelse ganske i Strid med hans Pligt som Undersøgelserdommer, naar han handler saaledes) og senere lader sine Kolleger og dermed den hele Ret dømme i Sagen, uden at han har gjort saa meget som et Forsøg paa at trænge til Bunds i det Hovedpunkt, hvormen Meningen indenfor selve Krigsforsikringen stod saa skarpt mod hinanden.

Saa gennemgribende og afgørende er endog Forskellen mellem de to Vidneforklaringer, at Direktør Bramsen, der dog maatte være den virkelig fagkyndige i Forholdet, ved sit Udsagn ligefrem slaar en tyk Streg over Hr. Winthers. Der hører ikke megen Fantasi til at forestille sig, at netop en Hr. Thorup med hele hans Metode derefter kunde have ladet Hr. Winther tiltale for falsk Vidneforklaring, maaske endog arresteret ham! (Var da ikke under hint Vilkaarlighedens System Retten lige her i Landet? Ak nej, den var ikke lige! Winther var Kong Salomon og Thøgersen Jørgen Hattemager — og om den allerede saa dybt kompromitterede Jørgen Hattemager behøvede ingen Retfærdighedens Tjener mere at kere sig. Hans Skæbne var jo allerede i Hr. Thorups hurtige Hovede beseglet. Ja, endog saa grundigt, at Hr. Thorup ikke gad gøre sig den Ulejlighed at faa de Vidnesbyrd, paa hvilke han skulde støtte sin Domfældelse, i formel og reel Overensstemmelse med hinanden.)

Eet maa man dog lade Hr. Thorup: (han forstod den Kunst at tumle Vidnerne og deres Vidnesbyrd.) Sligt kan efter Omstændighederne ogsaa være en Kunst, hvortil der hører et vist Haandelag, som man lige saa lidt kan nægte en vis Beundring som f. Eks. den, man føler overfor en Romanfigur som Arsène Lupin.

Det skal saaledes her nævnes, at da Kriminalrets-

dommen endelig var faldet den 14. Oktober 1916, og Hr. Bramsen altsaa heraf havde set, at man intet som helst Hensyn havde taget til hans Brev af 31. Oktober 1914, eller den Forklaring, han i Overensstemmelse hermed havde givet, og som ret beset var i Favør af Hr. Thøgersen, (gaar i et følgende Forhør,) optaget paa Begæring af Hr. Thøgersens Defensor den 24. Januar 1917, (hele Sagens Sammenhæng under Hr. Thorups Manipulation i Skuddermudder) or hans tilbageskuende Bevidsthed. Han gentager ganske vist fuldstændigt korrekt, at den første Betingelse om »Forsendelsernes endelige Bestemmelsessted« ikke efter hans Mening udelukkede, at Varerne kunde sælges videre, bl. a. til Tyskland, men tilføjer: »efter at de var indlagt paa Forsikringstagerens Lager.« Dette er, som det vil ses, for det første i Strid med Brevets Vejledning, hvorefter Varerne blot skal »have været *udlosset* i Danmark,« men desuden med hans egen tidligere Viden om, hvorledes alt var gaaet til i 1914. Han kunde da umuligt være uvidende om, at Krigsforsikringen havde overtaget Forsikringer for enorme Partier, hvortil der ingen som helst Steder i København fandtes Lagerrum, hvorfor de blev liggende paa aaben Plads i Frihavnen. Desuden ved Enhver, der har det mindste Kendskab til Handelsforhold, at det altid er saa, at kun en yderst ringe Del af københavnske Storhandlende har eget Lager og derfor benytter Havnens Pakhuse og især de dertil i Frihavnen byggede Pakhuse med Oplagspladser. Der hører megen Dristighed til at fremføre en saa fuldkommen ubegrundet, ja, ligefrem taabelig Paastand — og (der hører megen, lad os sige: Taalmodighed fra en Undersøgelsesdommers Side til at lade sig en slig Forklaring byde uden at spørge ham nærmere ud. Taalmodighed i samme Betydning, som man taler om, at Papiret er taalmodigt —

men en Forhørsdommer, hvem det er betroet at gaa til Bunds i en vigtig og vanskelig Sag, skulde dog vel ikke være — mindst efter Hr. Thorups egen Mening — et hvidt Stykke Papir, hvorpaa Vidnerne rask væk kunde skrive, hvilke Taabeligheder der faldt dem ind, for at slippe bort fra deres egne tidligere, nu saa højst generende Skrivelser og Forklaringer. (Men saa ejendommeligt skiftede Hr. Thorups Sindsstemning og Behandlingsmaade under denne Sag, at han anvendte al sin Barskhed overfor Arrestanten og en sand Lammeblidhed overfor Vidnerne — paa Forhaand væbnende sig af al Magt mod enhver Forklaring, selv den rimeligste og naturligste, som Hr. Thøgersen gav, men med elskelig Godmodighed lod fem være lige, naar Vidnerne fyldte ham med alskens Passiar, der ikke forstyrrede hans Cirkler.

Og en sand Triumf fejrede Hr. Thorups hele Metode, da det tilsidst lykkedes ham at faa Hr. Bramsen til rundt at udtale,) at han »betragter det som udelukket, at Arrestanten med nogen som helst Støtte i Policerne vil kunne hævde, at han havde Ret til at sælge til Tyskland.« Den logiske Modstrid mellem denne Paastand og Hr. Bramsens tidligere Forklaring ligger aaben for Dagen — men nu var jo dette blevet god Latin! (Hr. Thorup har sikkert med Velbehag protokolleret dette aabenbare Nonsens.) Medmindre der da skal ligge en Snedighed i Ordet »Policerne« — Arrestanten havde, som bekendt, netop ikke søgt sin »Støtte« i disse, men i den *Fortolkning* af dem, som Hr. Bramsen uopfordret havde givet til Bedste i sit Brev, og som hans første Vidneforklaring da ejheller havde omstødt.

Medens vi er ved Hr. Bramsens Vidneforklaringer skal endnu i denne Forbindelse omtales en af hans Ytringer fra det sidste Forhør. Han siger nemlig: »Naar

Folk spurgte om, hvad Meningen med den nye Bestemmelse var, svarede man i Overensstemmelse med Ekstraktens pag. 2 Ep 3.«

Hvad stod der da i dette Bilag?

Ja, herom skal oplyses, at efter at den oftnævnte Ændring i Betingelserne var sket lige i Begyndelsen af November, fandt W. Bähncke & Co., Hr. Thøgersen uafvidende, det rigtigt at spørge endnu en Gang, hvilket skete ved en Skrivelse af 9. November 1914. Det hedder heri:

»I Deres nye Begæringsblanket Nr. 3 er anført »at Danmark er Varernes endelige Bestemmelsessted.«

»Da der i den første Begæring var Tale om Forsendelsens endelige Bestemmelsessted, er den nuværende Klausul en Skærpelse, og forventer vi Deres nærmere Kommentarer i Lighed med Deres ærede Skrivelse af 31. f. M., om hvorledes dette Punkt i Begæringen fortolkes.«

Herpaa svarede Hr. Bramsen Dagen efter:

»I Besiddelse af Deres Ærede af 9. ds. meddeler vi Dem, at Bestemmelsen sub 3 i Forsikringsbegæringen skal forstaas ordret.«

»Forsikrede maa til enhver Tid være forberedt paa at maatte afgive Erklæring om, at de forsikrede Varer ikke kommer udenfor Landets Grænser«.

En almindelig Læser vil uden Tvivl holde Svarets første Stykke for undvigende, thi hvad vil det sige, at en Klausul »skal forstaas ordret«? Baade en vid og en snæver Fortolkning kan som bekendt forliges med Ordrethed. Personlig opfatter jeg det saaledes, i Overensstemmelse med min tidligere Forklaring af den første Brevveksling, at hermed menes, at »Varerne« (det nye Ord) *bogstavelig* talt skal »komme hertil«, og ikke blot »Forsendelsen« være *stilet* hertil. Det vigtige Spørgs-

maal er imidlertid, om Klausul 3 nu efter Forandringen skulde have faaet en saa helt ny Betydning og Rækkevidde, at derefter Varerne efter Ankomsten aldrig mere maa komme udenfor Landets Grænser, og herpaa svarer Brevet ved at sige, at Forsikrede maa være *forberedt paa* at give Erklæring om, at Varerne ikke kommer udenfor Landets Grænser. Men naar Forsikrede skal være forberedt paa at give en saadan Erklæring, saa har han altsaa ikke afgivet den endnu. Hans Underskrift paa Klausulen er altsaa ikke en saadan Erklæring; hans Pligt til at lade Varerne blive i Danmark opstaar først ved den nye Erklæring og følger ikke af selve Klausulen. Fulgte den nemlig af Klausulen, behøvedes der aabenbart ingen ny Erklæring. Opfattede Institutet selv Klausulen som en saadan Erklæring, saaledes at det vilde forbeholde sig at faa to Erklæringer om det samme, maatte det tydeligt nok have staaet i Brevet, at Forsikrede maatte være forberedt paa at *gentage* den i Klausulen indeholdte Erklæring om, at Varerne skulde blive i Danmark.

Krigsforsikringens Fortolkning gaar saaledes ud paa, at Klausul 3 *ikke* er en Erklæring om, at Varerne skal blive her i Landet, men Krigsforsikringen forbeholder sig Ret til at fordre en saadan Erklæring.

Hvornaar kunde da dette blive aktuelt? Øjensynlig kun i eet Tilfælde: hvis Varerne skulde blive opbragt. I saa Fald kunde man forudse, at Varerne ikke blev sluppet løs uden en Garantierklæring om, at de ikke kom til Tyskland. Som Situationen den Gang laa, altsaa længe forinden Afslutningen af Overenskomsten af 19. November 1915, hvorefter det først blev berettiget at forlange, at importerede Varer skulde forblive og forbruges her i Landet, kunde det ikke forenes med vor Neutralitet, at den danske Stats Krigsforsikring

spærrede Varer ude fra Tyskland i Tilfælde, hvor ikke Hensynet til at bringe dem gennem den engelske Flaade krævede det. Derfor var det et korrekt Standpunkt at forbeholde sig at kunne kræve Erklæring om Varernes Forbliven i Landet, *saafremt de blev opbragt*, men ogsaa *kun* at kræve den i dette Tilfælde.

For Hr. Thøgersen havde imidlertid denne sidste Brevveksling ingensomhelst Betydning, da han ikke blev gjort bekendt med den og altsaa kun har handlet ud fra sit eget Syn paa, hvad Sagens Natur omkring Aarsskiftet 1914/15 krævede, samt ud fra den *første*, oftomtalte Brevveksling mellem W. Bähncke & Co. og Krigsforsikringen. Derimod har Brevet en uhyggelig stor Betydning for selve Sagen ved at fastslaa Klagernes egen Opfattelse af Indholdet.

Paa Thorups ejendommelige Fremgangsmaade i Behandlingen af Vidner og Vidneudsagn skal endnu anføres nogle Eksempler, som kaster et grelt Lys over Metoden. Saaledes har han ladet daværende Overretssagfører Fenger, som kom i Forhør den 26. Maj 1916, forklare til Protokollen:

»at han, inden Udbetalingen fra Forsikringen fandt Sted, vel nok har spurgt Arrestanten, om Varerne havde været solgt til Tyskland, og faaet benægtende Svar. Det maa han i hvert Fald gaa ud fra. Men han erindrer ikke nogen bestemt Lejlighed, hvor han har spurgt og faaet Svar.«

Dette Pladder er det en Jurist, som afleverer i en Sag, der gælder et Menneskes Velfærd, og en anden Jurist, som gemytlig modtager og endog højtideligt fører til Protokols. Hr. Fenger, har »vel nok« spurgt Arrestanten, om Varerne havde været solgt til Tyskland — og saa hæfter han straks herpaa: »og faaet benægtende Svar«. Paa denne sidste Sætning gaar ogsaa Ordene »vel nok« — men medens det i og for sig kan være ligegyldigt, om Hr. Fenger har spurgt eller ikke, og maa have været Hr. Fenger det, siden han ikke ret kan erindre det, saa er det af største Vigtighed for Bedømmelsen af Hr. Thøgersens Personlighed, om han virkelig har givet et »benægtende Svar«. Intetsomhelst af, hvad der foreligger i denne Sag, giver blot den mindste Skygge af Sandsynlighed derfor, ja, jeg tager ikke i Betænkning at erklære det for plat umuligt, at noget saadant benægtende Svar er blevet givet, da Hr. Thøgersen

ikke paa noget som helst Punkt af hele Sagen har saa meget som forsøgt paa at skjule, naar han solgte Varer til Tyskland. Hr. Fenger retter her den grimme Beskyldning mod Hr. Thøgersen, at han har faret med Usandhed, medens det saa aabenbart er ham selv, som her farer med Usandhed.

Hr. Fenger synes imidlertid selv at have haft en Følelse af, at slige fældende Beskyldninger kan man ikke rette mod en Mand paa Grundlag af, hvad man »vel nok« har gjort. Han ranker sig derfor i den næste Sætning op til at sige: »det maa han i hvert Fald gaa ud fra.« Dog i næste Øjeblik faar han aabenbart Skrupler ved at have fremført denne Skrøne om Arrestantens »benægtende Svar«, og han tager derfor et for sig selv yderst skæbnesvangert Forbehold, nemlig dette, at »han erindrer ikke nogen *bestemt Lejlighed*, hvor han har spurgt og faaet Svar:« Ret som om det ikke i Kraft af Idé-associationens Lov var saaledes, at Hukommelsens Paa-lidelighed netop slutter sig nøje til Lejligheden, og kan man ikke erindre nogen bestemt Lejlighed, hvortil det meddelte Hukommelsesindtryk knytter sig, er Erindringen derfor uden Vidne-Værd.

Hr. Fenger spillede imidlertid kun en af de komiske Bi-Roller i Dramaet. I det andet Forhør den 20. Maj 1916 kom en af Hovedpersonerne for, nemlig Direktør W. Witzke. Der bliver da talt om hint Affidavit, som er omtalt paa Side 59—60, og ved hvis Udstedelse Hr. Thøgersen — ligesom ved hans samtidige Annullering af det paagældende Varepartis Salg til Tyskland — gjorde »Skandinavia« en stor Tjeneste. Direktør Witzke »forklarer«, »at han ikke husker, hvorvidt han har vidst Besked om dette Affidavit.« Da han 14 Dage efter paany kommer i Forhør, er hans Hukommelse imidlertid kommet svært paa Gled, thi nu forklarer han omstændeligt, hvorledes »Meningen med

Kontrakten var at skaffe Assurandørerne Varerne fra England. Til Opnaaelse af dette var det nødvendigt at formaa Arrestanten til *at annullere sin Kontrakt med Tyskerne*, dels at han forpligtede sig til ikke at sælge Varerne mere til Tyskland« — det sidste som »nødvendig Følge af, at han underskrev det omhandlede Affidavit«. Her har vi altsaa Hr. Witzkes uforbeholdne Tilstaaelse af, at han vidste, at Varerne var solgt til Tyskland. Da nu hele Hr. Thøgersens Sag drejede sig om Tilladeligheden eller Utilladeligheden af at sælge forsikrede Varer til Tyskland, var denne Tilstaaelse fra en med disse Forhold saa nøje kendt Mand som Direktør Witzke netop af den Slags, som »*lässt tief blicken*« (Men Hr. Thorup foretrak Retfærdighedens klassiske Attribut: Bindet for Øjnene.)

Hvor meget mere maa det ikke have behaget ham, da »Skandinavia«s tvende Prokurister, de Herrer *Preisler* og *Hansen*, senere hen »begge erklærer, at de efter de Forhandlinger, de har ført med Arrestanten, ikke kan tænke sig Muligheden af, at Arrestanten for Alvor kan have troet, at han havde nogen som helst Ret til efter Policerne paa noget som helst Tidspunkt at sælge Varerne til Tyskland«. (Ja, den Forklaring har Hr. Thorup virkelig modtaget — ovenikøbet ladet beedige), skønt Hr. Thorup selv sad inde med Materiale i Sagens Dokumenter, hvoraf med al ønskelig Tydelighed fremgik, at de tvende Edsaflæggere sammen med deres værdige Chef, Hr. W. Witzke selv i egen Person, havde været ivrigt beskæftiget med at forsikre de Varer videre til Tyskland, som de nu »ikke kan tænke sig Muligheden af« kunde gaa til Tyskland — end ikke »paa noget som helst Tidspunkt«. (!) (Saaledes leges der med Eden — den hellige Ed.)

I Forhøret den 3. Juni 1916 forklarer Direktør Witzke endvidere, at han absolut ikke vilde have tegnet nogen

Police for »Skandinavia«s Vedkommende for tysk Regning, »han betragter en Tegning fra Arrestantens Side for udenlandsk Regning som Bedrageri fra Arrestantens Side«.

Hertil føjer han saa i Forhøret den 16. Juni følgende: »at han ikke har anet noget om, at Arrestanten for tysk Regning og i eget Navn tegnede Forsikringer hos ham, og at han absolut ikke vilde have indladt sig paa de Forsikringer, hvis han havde anet, hvorledes Forholdet var«.

Nu er det imidlertid saa mageløst uheldigt, at der om det ovenfor Side 59—60 omtalte »Affidavit-Køb« blev sluttet en formelig Overenskomst mellem Firmaet Christensen & Thøgersen paa den ene Side og nogle Forsikringselskaber, *hvoriblandt selve »Skandinavia«*, paa den anden Side, og i denne Overenskomsts § 2 omtales der udtrykkelig Forsikringer tegnede »for Firmaets Køberes Regning«, *og disse var Tyskere!*

Men overhovedet fremkom der under Hr. Thøgersens Sag de mest uigendrivelige Beviser for, at Hr. Witzke selv havde været med til i største Stil at overtage Forsikringer, nemlig Avance-Forsikringer, tegnede af Christensen & Thøgersen for tysk Regning d. v. s. vel paa deres egne Varer, men med Tillæg af den tyske Købers Avance for hans Regning — og at dette havde været Hr. Witzke fuldt ud vitterligt. Han har saaledes ved at aflægge Ed paa, at denne — fuldkommen legitime — Forsikring efter hans Skønnende er ligefremt »Bedrageri«, angivet sig selv som Hæler. (Eller sværget falsk. Man kunde fristes til at spørge, om det var Vidner af *den* Paalideligheds Art, Hr. Thorup havde Brug for.) — —

Allerede i det andet Forhør, den 20. Maj, havde Hr. Thøgersen paaberaabt sig, at »Skandinavia«s Direktør, Hr. Witzke, maatte vide god Besked med Sammenhængen i hele den Sag, som Krigsforsikringen havde rejst imod ham, da han nemlig havde haft en Samtale med

Direktøren herom, og Hr. Witzke i Løbet af denne havde fraraadet ham at tilbagebetale noget som helst Beløb. Samme Dag foreholder Dommeren Hr. Witzke denne Hr. Thøgersens Forklaring, hvorpaa han efter Protokollen udtrykker sig saaledes:

»Witzke nægter bestemt at have udtalt sig saaledes. Har han sagt noget, har det været, at Arrestanten, hvis han havde en god Samvittighed, kunde rolig se Sagen i Møde.«

Naar man læser dette, ved man ikke, hvad man mest skal beundre: Hr. Witzkes Frejdighed, der i næste Nu knækker ynkeligt sammen — eller Dommer Thorups mageløse Udtryksmaade i Gengivelsen af Vidneudsagn. Hr. Thorup lader ham først »bestemt benægte« at have udtalt sig som angivet af Hr. Thøgersen. Men lige umiddelbart efter erklærer Witzke ikke rigtig at kunne huske denne Samtale, idet han siger: »har han sagt noget, har det været« o. s. v.

Efter at Kriminalrettens Dom var falden, og Hr. Thøgersen var blevet dømt for Handlinger, til hvis Udførelse Witzke i sin Egenskab af Assurandør havde været ham behjælpelig, bliver dennes Hukommelse omtrent et Aar efter ganske tydelig:

»Han erindrer, at Arrestanten fortalte ham, at han havde betalt et Beløb til Raspe & Paschen, og at Witzke sagde til ham, at den Sag saa ikke godt ud. Witzke havde ikke sagt til Thøgersen, at han ikke maatte indgaa paa at tilbagebetale noget, men gentager, at han har sagt til Arrestanten, at havde han rent Brød i Posen, skulde han ikke tilbagebetale noget, men havde han det ikke, maatte han ordne sig med Krigsforsikringen, og saa vilde Witzke ogsaa forlange sine Penge.«

Det gaar aabenbart med Hr. Witzkes Erindringer ligesom med gode Vinø — de bliver bedre ved at lagres længe.

Endnu skal plukkes en lille Blomst fra Forhørernes

Protokollater. Om Forhøret den 20. Maj staar der saaledes: »Anholdte var fremstillet og erkender at have underskrevet de omhandlede Erklæringer« — nemlig Begæringerne om de »omhandlede« Forsikringer. Disse var virkelig ogsaa kommet tilstede i Retten og viste tydeligt, at de — ikke var underskrevne af Anholdte, men af hans Prokurist. Det er det, man kalder en samvittighedsfuld Protokolltilførsel — thi i en kriminel Sag, hvor det netop gælder Personen og ikke Firmaet, er det dog ikke ligegyldigt, om det er den ene eller den anden Person, der har underskrevet de Dokumenter, for hvis Undertegning senere den Ikke-Underskrevne bliver dømt, hvorimod den Underskrivende gaar fri.

Overhovedet er det saare interessant at se, hvorledes Hr. Thøgersens Associé, Hr. Rahlff, bliver behandlet fra Hr. Thorups Side. Om hans forfjamskede og taabelige Vidnesbyrd er allerede tidligere talt — her skal blot nævnes det mærkelige i, at skønt Hr. Rahlff dog maa siges at være ligesaa skyldig i selve den Handling, som vore Domstole stemplede som forbrydersk, og endog indkasserede en Femtedel af det efter Dommen urettelig hævede Forsikringsbeløb, saa falder det hverken Hr. Thorup nogensinde ind at lade ham blive en lignende Behandlingsmaade til Del som Hr. Thøgersen, ej heller de høje Dommere ind at lade ham betale sin Part.

Ja, de høje Dommere lader endog Hr. Thøgersen tilbagebetale Krigsforsikringen og »Skandinavia« alle de oppebaarne Forsikringsbeløb uden Fradrag af de derfor erlagte Præmier! Krigsforsikringen slap saaledes for at udbetale Forsikringssummen, men beholdt desuagtet Vederlaget for at løbe den Risiko, som ikke var løbet — med andre Ord beholdt baade Varerne og Pengene.

Efter at Kriminalrettens Dom omsider var falden den 14. Oktober 1916 med det for Hr. Thøgersen ugunstige Udfald, at han baade blev dømt til Forbedringshusstraf og Tilbagebetaling af de forskellige Assurancebeløb, appellerede han Sagen til Højesteret og engagerede Højesteretssagfører Henriques til at føre sin Sag. Under den Drøftelse af Sagen, som herefter fandt Sted mellem Hr. Thøgersen og hans Defensor, enedes de om at begære nye Forhør optagne til fornyet Belysning af Tilfældet Raspe & Paschen. Hr. Henriques fik nemlig ved sine Samtaler med Arrestanten et saa ugunstigt Indtryk af Hr. Thorups Forhørsmetode i denne Sag, at han fandt det nødvendigt at instruere sin Klient om, at han var berettiget til at faa sine Forklaringer tilført Protokollen i en Form, som tilfredsstillede ham, og da det øjensynligt havde skadet ham, at han ikke af Dommeren var blevet belært om denne sin Ret — hvad man dog skulde tro var en Dommers simple Pligt og Skyldighed —, maatte Højesteretssagføreren ganske naturligt kræve nye Forhør, hvorunder Hr. Thøgersen fik Lejlighed til endelig en Gang at faa fastslaaet sin Opfattelse af Sagen.

Optagelsen af de nye Forhør blev atter overdraget Hr. Thorup, hvad der for en Lægmand er ganske ubegribeligt, da Hr. Thorup jo nu efter Hr. Thøgersens haarde Anker over hans Undersøgelsesmetode paa en Maade var blevet Part i Sagen; men saaledes var det

vel den Gang Ret i Danmark. Vanskeligt at forstaa er og bliver det imidlertid, at Hr. Thorup selv havde Lyst til at paatage sig denne Opgave — og (megen Finhed og Lødighed i Karakteren vidner det visselig ikke om.)

Enhver vil forstaa, at Hr. Thøgersen, som nu endelig var blevet belært om sin Ret og efter at være blevet dømt til en vanærende Straf, kæmpede for sin Ære og Velfærd med al sin Styrke, men ogsaa med en vis Bitterhed. Det kom derfor til idelige Sammenstød mellem ham og Dommeren, hvem han endog ligefrem sigtede for under Sagens Behandling at have gjort sig skyldig i Embedsmisbrug — overhovedet skal disse Forhør have været Oprin, som dansk Retshistorie ikke kender Mage til. Hr. Thøgersen nægtede saaledes regelmæssigt at »vedtage«, fordi han ikke kunde kende sine egne Udtalelser i den Form, Dommer Thorup gav dem. Dette gav Anledning til en Række Udslettelser og Tilføjelser i Protokollen, saa at mangen en Gang Protokolføreren, som skulde læse Protokollatet op, havde den største Møje med at læse det paa en Maade, saa man kunde følge med. Efter at være underkastet et langt Forhør den 24. Januar 1917, fandt endelig Hr. Thøgersen i et Forhør Dagen efter Anledning til at »protestere mod den Maade, hvorpaa han bliver behandlet under Afhøringerne.« Man vil ikke undres over, at Dommer Thorup straks dikterede til Protokollen, at denne Protest var aldeles ubegrundet, og at det tværtimod var Arrestanten, som viste lidet sømmelig Optræden overfor Dommeren. Hr. Thøgersen erklærede derefter, at han ikke ønskede yderligere Afhøring — og da Forhøret Dagen efter blev genoptaget, lod han tilføre Protokollen, at da Dommeren systematisk forfalskede de Forklaringer, han afgav under Reassumptionsforhørene ved sit Diktat til Protokollen, og da der under Forhørene forinden

ikke var blevet taget Hensyn til de Rettelser, han havde forlangt, ønskede Arrestanten ikke at afgive nogen Forklaring, medmindre hans Defensor var tilstede.

Dommer Thorup nægtede imidlertid at tilkalde Arrestantens Defensor og bemærkede, at han »forinden Forhøret i Dag« — altsaa privat(!) — »havde forsøgt at gøre Arrestanten forstaaeligt, at Dommeren ingen anden Opgave havde end at skaffe Sagen oplyst« — hvad der ganske sikkert har haft hele Nyhedens Interesse for Hr. Thøgersen.

Man vil forstaa, at denne sene Erkendelse hos Hr. Thorup ikke imponerede ham synderligt. Han fastholdt, »at han ikke ønskede at afgive Forklaring, saalænge hans Defensor ikke var tilstede.«

Derefter »foreholdtes det Arrestanten, om ikke de Forklaringer, han har afgivet under Reassumptionsforhørene, er rigtige,« men Hr. Thøgersen svarede dertil, at Protokollatet af hans Forklaringer var læst op for ham to Gange, men Protokolføreren var ikke i Stand til at læse, hvad der stod, ja, anden Gang læste han endog Ting op, som skulde være gaaet ud ved Rettelser fra Arrestantens Side.

Ifølge Protokollen bemærkede nu Dommer Thorup hertil, »at Protokollatet af den lange Forklaring blev læst op for Arrestanten en Gang, og der blev spurgt, om den var rigtig, hvortil han svarede, at han maatte have den læst op en Gang til; han fik den saa læst op en Gang til, og Dommeren spurgte, om det var rigtigt, hvortil han svarede Ja.«

Herefter havde imidlertid Dommer Thorup den Tort, at Overbetjent Jansen, som overværede Forhøret, vel indrømmede Rigtigheden af, at Protokollen blev oplæst to Gange, og han hørte ogsaa Dommeren spørge anden Gang, om det var rigtigt, men han havde *ikke* hørt

Arrestanten svare Ja dertil. Retsvidnet Iversen mente vel at have hørt Arrestanten svare Ja, men tilføjede, at han saa Arrestanten ryste paa Hovedet, som om han vilde sige, at det alligevel ikke var rigtigt.

Dette er et vakkert Billede af dansk Justits under Hr. Thorups Ledelse i Aaret 1917.

* * *

I en helt anden Anledning kom i 1919 Højesterets-sagfører C. B. Henriques ind paa en Omtale af Dommer Thorups Forhørsvirksomhed. Han begynder med at citere Ordene i den nugældende Retsplejelovs § 767: »Under Afhøringen skal Dommeren tiltale Sigtede med Ro og Værdighed . . . Intet Spørgsmaal maa fremsættes saaledes, at noget, der er benægtet eller ikke vedgaaet, forudsættes som tilstaaet. Løfter, urigtige Foregivender eller Trusler maa ikke anvendes. Ej heller maa Afhøringen forlænges i det Øjemed at fremskaffe en Tilstaaelse,« — hvorpaa han fortsætter:

»Dette er Billedet af den sande Dommer.«

»Se saa paa Hr. Thorup. Ro, Værdighed, Løfter, Trusler! Se hans Stilling til Anklager og Defensor. Han erkender selv at være Anklager (og tror, at saaledes skal en Anklager bære sig ad), og han behandler Defensor, som om han var en uvedkommende, der har trængt sig ind, hvor han ikke hører hjemme. De tiltalte haanes og spottes, tituleres uhøfligt som allerede dømte eller dumme etc. etc.«

»Denne »Dommer« har i Aarevis arbejdet for lukkede Døre. Vi kan nu forestille os Behandlingen, og vi imponeres ikke af, at han ikke har fejlet.«

* * *

Da Hr. Thøgersen fastholdt sit Standpunkt om Defensors Tilstedekomst og ikke lod sig skræmme derfra

ved en Trusel fra Dommer Thorups Side om, »at Sagen nu vilde blive sluttet til Beskrivelse«, maatte Hr. Thorup bekvemme sig til at komme med et Forsvar for sin saa højest ejendommelige Vægning. Dette gaar ud paa, at Højesteretssagføreren ved først at sende Arrestanten Afskrift af hele Forhøret og derefter tilstille ham de skriftlige Spørgsmaal, han skulde besvare, samt i Forvejen at eksaminere Vidnet Rahlff om det, han skulde forklare for Kriminalretten, efter Dommerens Mening i Forvejen havde forberedt dette Reassumptionsforhør paa en uheldig Maade, og Dommeren havde *herefter* ment det rigtigt at afhøre saavel Arrestanten som Hr. Rahlff uden Højesteretssagfører Henriques' Tilstedeværelse. Og derpaa finder Hr. Thorup Anledning til paa den ynkeligste Maade at protokollere, at han fra Hr. Henriques havde modtaget »et overordentlig injurierende Brev, hvori blev antydnet, at Dommeren nærede Frygt for at lade ham møde«. Det var Henriques' Mening, at dette Brev skulde fremlægges, men Dommer Thorup maatte oplyse, at han var bleven saa altereret, at han straks havde kastet det bort!!

Der lyser ud af disse Linier den tydeligste Angst for at komme under virkelig Kontrol, og i sin Befippelse kan Hr. Thorup ikke finde paa andre Undskyldninger end den barnagtige, at han er blevet fornærmet, samt at Hr. Henriques havde gjort sin Klient bekendt med, hvad der var passeret i hans Sag, og med, hvad det var, han skulde forklare. Som Hr. Thøgersen selv siden rigtigt har bemærket: »Man skulde dog ellers tro, jeg havde Ret til at vide, hvad der var passeret i min egen Sag, og man skulde tro, jeg kunde give en bedre Forklaring, naar jeg vidste, hvad jeg skulde forklare om, saa jeg kunde samle mine Tanker.«

Atter her maa jeg erindre om, at paa det Tidspunkt,

hvor Hr. Thorup gav denne Motivering for at holde sig fri for Defensors Kontrol, var der blevet lovfæstet i Danmark et Retsvæsen, ifølge hvilket Anklagedes ubetingede Ret til at erholde det nøjeste Kendskab til Alt hans Sag vedrørende, derunder ogsaa hele Gangen i Sagen, er blevet fastlagt som fundamental. Af rent praktiske Grunde var denne Lovordning endnu ikke traadt i Kraft, men derfor skulde dog vel alligevel dens Aand have svævet over Vandene. Kan man tænke sig en Fremgangsmaade fra en Dommers Side, som staar i mere flagrant Modstrid med denne Aand end at gøre Defensors Forsøg paa at oplyse den Anklagede om hans egen Sag til Genstand for Paaanke og benytte denne Paaanke til i ligesaa aaben Modstrid med vort nye Retsvæsens Aand at holde Defensor horte fra den Anklagede?

Den samme Thorup, der nylig havde svunget sig op til at lade føre til Protokols, at han »ingen anden Opgave havde end at skaffe Sagen oplyst,« (strittede altsaa med Hænder og Fødder imod, at den virkelig kunde blive oplyst, da der aabnede sig en Udsigt dertil. Man tænke sig overhovedet, hvor vidt forskellig Hr. Thøgersens Sag vilde have set ud, hvis hans Defensor i Overensstemmelse med den nugældende Retsordning havde faaet Lejlighed ved alle de tidligere Forhør til at eksaminere de indkaldte Vidner og lade deres valne, paa Skruer satte og ofte rentud fjogede Forklaringer, som Hr. Thorup uden videre lod blive staaende, passere Krydsforhørets Ild. Nu endelig aabnede sig dog en Lejlighed til at bøde paa, hvad der i saa Henseende hidtil havde været forsømt — men Hr. Thorup turde ikke!

Nu var det jo ikke saa let for Hr. Thorup at feje en Højesteretssagfører til Side som at tumle en Arrestant — Hr. Henriques viste Dommeren den Haan at

tilskrive ham (under 6. Februar 1917), at hvis han ikke selv maatte komme tilstede, om saa dog ikke *Aktor* maatte gøre det. (Der ligger tydeligt heri, at der blot behøvede at være et anstændigt tænkende Menneske tilstede, ganske ligegyldigt, om han endogsaa var beskikket til at være *imod* den Anklagede — saa først kunde der være Haab om, at det maaske dog endelig en Gang kom til at gaa rigtigt til under et af Hr. Thorups Forhør i denne Sag.)

Men Hr. Thorup turde ikke. Han turde heller ikke lade *Aktor* komme tilstede. Han bed Fornærmelsen i sig og foretrak hellere at hytte sig.

Herved har imidlertid Hr. Thorup — den strenge Dommer — dømt sig selv.)

Der er en mystisk Magt i Uheldet, som kan fælde selv den braveste. Det var det, som Hr. Thøgersen nu fik at føle. Hans Tilfælde havde oprindelig været klart og simpelt, men som skildret havde efterhaanden det ene Uheld efter det andet plumret og forvirret det, gjort det dunkelt og farligt. Det er i saa Henseende betegnende nok, at da Sagen blev appelleret til Højesteret, kom dens Behandling der under Hensyn til Krigssituationen til at foregaa for lukkede Døre. Det største Uheld var vel nok, at han faldt i Hænderne paa en Thorup, hvis hele overfladiske og odiøse Behandling af Sagen maatte gøre ham ubodelig Skade — og dog vilde det være at gøre Hr. Thorup for stor Ære at give ham Hovedskylden for den tragiske Skæbne, som blev Hr. Thøgersen til Del. Hans værste Fjende var Tiden, der omskiftede saa brat og afgørende, at Alt fik en helt ny Belysning, ja, at selve de Briller, hvormed enhver Handling betragtedes, blev farvet af Krigens Psykose. De Handlinger, for hvilke Hr. Thøgersen blev anklaget og senere dømt, var foretaget i en Fase af Krigen, hvor det umuligt kunde være faldet Nogen ind at betragte dem under Synspunktet: Brøde, endsige en Brøde mod Land og Folk, som krævede en Straffens Gengældelse. Men da Dommer Thorup fik hans Sag til Behandling, var Luften ladet med Bekymring for Landets Forsyninger, og et helt System af Klausuler bygget op for at værne disse mod Enkeltmands Havesyge og Profit-

begærlighed. Det er ingen Undskyldning for Hr. Thorup saa lidt som for de øvrige Dommere, at man lod sin Bevidsthed saaledes overvælde heraf, at man uden videre slog Thøgersen i Hartkorn med de Klausulædere, som under almindelig Harme og Afsky vanærede Landet og gjorde det mistænkeligt i det overmægtige Albions Øjne. Men psykologisk er der, jeg gentager det, heri en Forklaring, som ogsaa er den eneste, der kan gøre det begribeligt, at det gik, som det gik.

Det ansete Krigsforsikrings-Institut, bag hvilket stod selve Statens Majestæt, havde slaaet de falske Akkorder an — (i den aandsfattige Thorups ukultiverede, baade af Krigens Larm og af egen Magtglæde og Stupiditet døvede Øren lød de som liflig Musik.)

Hr. Thorup er et af disse skrækkelige Mennesker, som spærrer Livet inde i en Formel. Her hæftede han sig, ja, hagede sig fast i Forsikringsbestemmelsen om »Danmark som Varernes endelige Bestemmessted« — blottet for historisk Sans gjorde han sig ingen Umage for at undersøge, hvorledes denne Klausul var opstaaet, og hvilken Betydning den kunde have i en Forsikrings-sammenhæng. I hans umusikalske Øren har den aabenbart klinget ganske ligesom de derfra saa væsensforskellige Klausuler, hvis drakoniske Hævdelse han hver Dag svælgede i. Og fra dette Standpunkt, som hans hurtige Hovede til egen Selvtilfredshed straks greb, kunde intetsomhelst rokke ham en Tomme. Det burde dog være saa, at naar en hidtil fuldt troværdig Mand en anset Købmand, en Mester i sit Fag, forklarede ham nøje og udførligt, hvad det var, han havde foretaget, og Intet deraf stred mod objektive Kendsgerninger, men alt viste sig i fuld Overensstemmelse med, hvad enhver anden forstandig Købmand i saa Tilfælde vilde have gjort, saa lod en Dommer sig heraf i hvert Fald

belære. Men man skulde opleve det Særsyn, at en Ignorant og Kludderhas som Hr. Thorup uden videre satte sig ud herover og i Stedet for lagde Sagen til Rette for sine Meddommere ganske efter eget Tykke, efter egne forudfattede Meninger, uden at tage selv det fjerneste Hensyn til de afgørende Oplysninger, som den Anklagede gav ham i en Sag, han efter sin egen Udtalelse netop var sat til at »oplyse«.

Hr. Thorup havde haft sin Gang baade i Sø- og Handelsretten og oppe paa Børsen iblandt Købmænd, men fast bestemt paa ikke at skænke den ansete Købmand, der stod for ham, Tiltro, (aaabenbarede han en Uvidenhed i Handelsanliggender, som var en Ashantineger værdig.

Ved at falde i Kløerne paa denne Mand, i hvis Hovede Forvirringen fra Krigsforsikringens juridiske Hovede var blevet sat over) led Hr. Thøgersen den Vanskæbne, at hans Sag, i Stedet for straks at have opløst sig ved Fremdragelsen af Hr. Bramsens autentiske Fortolkning i Brevet af 31. Oktober 1914, haardnakket blev holdt i den forkerte Gænge, hvori den en Gang var blevet bragt ind. Og da den Vrangforestilling, at Forsikringsklausulen om Danmark som Varernes endelige Bestemmessted umuliggjorde Leveringssalg af de forsikrede Varer paa Vejen fra Amerika til deres »endelige Bestemmessted,« en Gang havde sat sig fast i Undersøgelsesdommerens Bevidsthed som det Dogme, hvormed Overensstemmelse eller Ikke-Overensstemmelse betød Uskyld eller Brøde, maatte han helt uvilkaarligt komme til at præparere eller suggerere, hvad Udtryk man nu kan bruge, de indkaldte Vidner til at vidne i Samklang hermed — der Weise spricht, der Thor blässt ein! Herligt er det at se, hvilken pragtfuld Blomsterkost af Vidnesbyrd det efterhaanden lykkedes Dommer Tho-

rup at faa samlet for sin vitterlig forkerte Opfattelse — og det fra alle de Mænd, som man paa Forhaand skulde tro netop kunde have oplyst Dommeren om hans Vildfarelse. Alle fik han dem trukket som Perler paa en Snor — og som et ret Perlebaand bør være, var alle Perlerne med Undtagelse af en enkelt fuldkommen ens. Der var nemlig det ejendommelige ved dem, at de alle repræsenterede Hr. Thøgersens Modpart, den Assurandørkreds, for hvem der nu aabnede sig uventet Lejlighed til at faa sine Penge tilbage fra Hr. Thøgersen. Mulig har dette gjort sit til den rørende Enighed, der nu pludselig besjælede disse forskellige Assurandører og Assurance-Haandlangere med ædel Harmes og Afsky over, at Hr. Thøgersen kunde have villet sælge de af dem forsikrede Varer til Tyskland. For det skulde vel ikke have været saaledes, at i hvert Fald Enkelte af de Herrer rystede i Bukserne for, at de ogsaa skulde blive sat fast — komme til, som det f. Eks. i et bestemt Tilfælde formodedes af den Ene om den Anden: »at sidde ved Siden af Hr. Thøgersen«? Thi i saa Fald maatte man da hellere snakke den skinbarlige — Vogter af Retfærdigheden efter Munden) og se hans strenge Dommeraasyn formildes over saa megen Følgagtighed.

Om den »Enkelte«, hvorom jeg nys talte — hin Enkelte, der skiller sig ud fra de andre, man kunde maaske kalde ham en sort Perle — nemlig Hr. Thøgersens egen tidligere Associé, Hr. Rahlff, der saa skarpt vidnede til Hr. Thøgersens Ugunst, skal jeg tillade mig at citere, hvad Højesteretssagfører Henriques bemærkede under Sagen: »Jeg skal ikke nægte, at hvad der har undret mig mest ved Forhørene, er den Forklaring, som Hr. Thøgersens tidligere Prokurist, Hr. Rahlff, har afgivet. Der synes ikke at være nogen Tvivl om, at

Hr. Rahlff har haft den Tankegang: der er Mulighed for, at Thøgersen har begaaet noget ulovligt — det var jo ikke saa underligt, da Thøgersen var belagt med Arrest — og som Følge deraf gælder nu: *sauve qui peut*, og den nemmeste Maade at salvere sig paa er at stille sig til Dommerens Disposition, om jeg saa maa sige, og gaa løs paa sin Principal. Medens det ikke er min Mening paa nogen som helst Maade at ville borttage Ansvar for, hvad der skete, og ogsaa for, hvad Rahlff gjorde, fra Hr. Thøgersen, er det dog min Mening her at vise Dommerne, hvilken Afgrund af Hykleri saadanne Forklaringer som Rahlffs viser os. Hele Forklaringen om, at Thøgersen var en vanskelig Mand, der beskæftigede sig med alle Detailler, og at Rahlff altsaa nærmest var, hvad man kan kalde en Maskine i hans Hænder, er ikke Udtryk for andet end lav Angst. Til Karakteristik af Rahlffs Forklaringer skal jeg blot bemærke, at naar Rahlff forklarer, at han dels af Helbredshensyn, dels af *moralske Grunde* ønskede at forlade Firmaet, er det virkelige Forhold det, at Hr. Thøgersen ønskede at opsiges Hr. Rahlff, der nu havde tjent saa mange Penge, at han kunde leve deraf, og at Hr. Rahlff, da de i December 1915 kom til at tale om dette Spørgsmaal, spurgte Hr. Thøgersen, *om han ikke kunde optage ham som Kompagnon i Forretningen*. Dette ønskede Hr. Thøgersen ikke. Nu tænke man sig dette som Konklusion af Hr. Rahlffs moralske Fornemmelser: han havde ikke noget imod at være personlig ansvarlig i en Forretning, han under Forhørene skildrer som drevet efter Principper, »han ikke sympatiserer med«.«

(Man har en Fornemmelse, som da Henrik samler sine Vidner i »Pernilles korte Frøkenstand«.)

*

*

*

Hvad skulde Resultatet blive af alt dette? Kan Nogen, efter hvad der her er skildret, undre sig over, at Udfaldet maatte blive det for Hr. Thøgersen mest ugunstige? I enhver Sag, ogsaa en Retssag, kommer det dog aabenbart an paa dens Tilrettelæggelse, og i saa Henseende tør man vel nok betegne Hr. Thorups Arbejde som *paa sin Vis* at være et sandt Mesterstykke. Det lykkedes ham da ogsaa at faa Hr. Thøgersen dømt til ikke alene at tilbagebetale de oppebaarne Assurancebeløb, men til Straf af Forbedringshusarbejde i 3 Aar.

Kriminalrettens Dom faldt den 14. Oktober 1916. Da den i Marts 1917 blev stadfæstet af Højesteret »i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde« og altsaa uden ny, særlig Motivering, skal jeg gøre dette Aktstykke til Genstand for en kort Omtale. Ordlyden vil findes i Bilagene.

Man tør vel gaa ud fra, at Dommen er konciperet af Dommer Thorup, den bærer i hvert Fald saare tydelige Mærker af hans Arbejdsmaade under Undersøgelsen. Dermed sigter jeg ikke særlig til det græsselige Dansk, hvori den er affattet, thi dette underlige Kaudervælsk er man nu en Gang blevet vænnet til i vore Domme. Just paa Grund af, at Sproget har Fortidens Patina — maaske man, ligesom naar der er Tale om Gipsfigurer, kan kalde det Støv-Patina —, har det for Stilyndere en særegen Charme. Naar Hr. Thorups Forfatterskab saa tydelig røbes, er det imidlertid ved den Skødesløshed, hvormed Fremstillingen paa mange Punkter er præget.

Jeg skal ikke opholde mig ved, at der f. Eks. i Dommen staar om det oftomtalte Parti paa de 500 Fade Fedt af Mærket »Rex«, at det er »indkøbt . . . i 2 Poster à 250 Fade« — selvfølgelig er Partiet indkøbt i kun een Post, saaledes som det ogsaa fremgaar af Akterne, men derimod vel afskibet i to »lots« paa hver 250 Fade, saaledes som det er almindeligt i Fedthandelen, hvor der hyppigst er Tale om Partier, delelige med 250 (Termins-Kvantummet).

Forfærdende er det derimod at læse følgende:

»Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at det af Arrestanten for 101.000 Kr. forsikrede, med D/S »Taurus« afsendte Vareparti, der bestod af 500 Fade Fedt af Mærke »Rex«, omkring Midten af Januar Maaned 1915 af Arrestanten var indkøbt hos Firmaet »The Cudahy Packing Co.« i Chicago«,

hvorefter det i næste Stykke hedder:

»I Skrivelse af 27. Januar s. A. fra Arrestanten til det ovennævnte tyske Firma Raspe & Paschen bekræftede Arrestanten samme Dag til Firmaet at have solgt de *ommeldte* 500 Fade Fedt, der betegnes »500 Tierces Pure Lard« Cudahy Packing Co. »Rex«.«

Det er i den foregaaende Fremstilling tilstrækkelig godtgjort, at der netop i Salgets Øjeblik ikke bestod denne Identitet mellem de to Partier paa 500 Fade »Rex«, som Dommen her uden videre slaar fast. Endog den formelle Ukorrekthed er saa stor, at de til Raspe & Paschen den 27. Januar solgte 500 Fade »Rex« netop *ikke* var det »med D/S »Taurus« afsendte Vareparti« — det hedder nemlig ordret i Bekræftelsesdokumentet: »Verladung von der Fabrik rechtzeitig für den Dampfer »Laly« « — og alligevel staar der i Dommen, som det vil ses: »*ommeldte*«. Det fremgaar endog af selve Dommens Fremstilling, at det først er den 20. Februar, altsaa 25 Dage efter Salget af det forsikrede Parti, at der gives Raspe & Paschen Meddelelse om, at deres 500 Fade Fedt er blevet afskibet med D/S »Taurus« til Gøteborg, saaledes som det ogsaa vil fremgaa af den forudgaaende Fremstilling — og lad mig tilføje: endogsaa af Fremstillingen i Krigsforsikringens Klage.

Hvis det i Stedet for en høj Domstol var en af os stakkels Politikere, der havde skrevet det af Dommen citerede (»*ommeldte*«), vilde det utvivlsomt straks være blevet stemplet som falsk Citat.

Naar det endvidere hedder i Dommen, at Arrestanten forsikrede Avance Kr. 49.500 paa de 500 Fade Fedt »*samtidig*« med de nævnte Hovedforsikringer«, vil Ukorrektigheden heraf ogsaa fremgaa af den foregaaende Fremstilling.

Naar der i Dommen dernæst skrives om Raspe & Paschen, at dette Firma »mente sig berettiget til at erholde udbetalt en Del af det ene af de af Instituttet til Arrestanten udbetalte Forsikringsbeløb«, er dette ligeledes ganske forkert. Det var ved Ordrens Givelse betinget, at Christensen & Thøgersen skulde forsikre Partiet 5 Kr. pr. 220 lbs højere end den Pris, der skulde betales for Fedtet, men om, hvorledes denne Avanceforsikring skulde tegnes, kunde Raspe & Paschen Intet vide — det eneste, der maatte staa Firmaet klart, var, at det i hvert Fald ikke kunde blive hos den danske Krigs-Søforsikring. Hvad Firmaet vilde, var at faa udbetalt af Christensen & Thøgersen disse 5 Kr., som Firmaet troede Hr. Thøgersen havde indkasseret, idet man fejlagtig gik ud fra, at det danske Firma havde forsikret 500 Fade Fedt de nævnte 5 Kr. *højere*, end det ellers vilde have gjort.

I Forbindelse hermed skal jeg gøre opmærksom paa, at i Dommens Referat af Salget til Raspe & Paschen omtales det ikke, at det tyske Firma skulde betale imod Konnossementer og Policer til *Hamborg* eller *Lybeck*, men da Konnossementerne over de af Hr. Thøgersen til Kjøbenhavn købte 500 Fade lyder til Gøteborg og Policerne over Søforsikringen til Gøteborg og for Krigsforsikringen til Kjøbenhavn, saa bør enhver Mistanke om, at det er *disse* Policer og Konnossementer, der skulde afgives til Raspe & Paschen imod Betaling, være udelukket. Den Krigsforsikring, der er nævnt i Firmaets Skrivelse af 27. Januar, er selvfølgelig en helt

anden Krigsforsikring, nemlig den, som aldrig blev tegnet. Havde Hr. Thøgersen inddækket Partiet, var det naturligvis blevet krigsforsikret, men da simpelthen af Afskiberne i Amerika, i Lighed med flere andre af Cudahy Packing Co.s Afskibninger til Christensen & Thøgersen; Policen vilde da ligesom Konnossementerne kun have lydt til Gøteborg — og der vilde saa være blevet tegnet en ny Forsikring derfra til Tyskland, hvilken Forsikring kunde være tegnet klausulfri hos flere private danske Selskaber. Det er ganske udelukket, at Dansk Krigs-Søforsikring kunde være blevet benyttet ved denne Forretning, saafremt den var kommet til Udførelse.

Dommen opholder sig særlig ved, at Hr. Thøgersen i Skrivelsen af 20. Marts 1915 har meddelt Raspe & Paschen, at D/S »Taurus« er ført til England, men at der nu vil blive draget Omsorg fra dansk Side for Varernes Frigivelse. Dette er imidlertid sket som naturlig Følge af, at Hr. Thøgersen paa Grund af sit kontraktlige Forhold til det tyske Firma stadig var nødsaget til at holde fast ved, at han nu en Gang havde opgivet dette Parti som bestemt til Raspe & Paschen, og dog vel ikke saa godt som dansk Mand kunde skrive, at naar først Englænderne havde taget Fedtet, var det sikkert dermed ude af Sagaen, da England vilde blæse Danmark og Danskerne et Stykke. Det afgørende er imidlertid, at det aldrig har været og ej heller kunde have været Hr. Thøgersens Hensigt at levere dette Parti til Raspe & Paschen, medmindre — som alt ovenfor sagt — det tyske Firma vilde overtage det i Sverige og oplagre det der til efter Krigen.

I Dommen gøres der imidlertid meget Væsen af Hr. Thøgersens forskellige Henvendelser i Sverige for at faa at vide, om Genudførsel derfra var mulig efter

Udførselsforbudets Udstedelse. Som alt fremstillet var han imidlertid hertil forpligtet ved Kontrakten, men gjorde unægtelig det mindst mulige ud deraf, idet han nøjedes med en Henvendelse til en tilfældig, ham ubekendt Speditør — hvilket har givet Hr. Thorup Anledning til at ironisere over, at Hr. Thøgersen udtrykkeligt »havde erklæret, at han ikke havde nogen »Repræsentant« i Gøteborg«, ret som om en slig tilfældig, Firmaet personlig ubekendt Speditør skulde kunne kaldes »Repræsentant« — og anmodede ham om at søge om Udførselstilladelse, men uden engang at bilægge Brevet med et formeligt Andragende, endsige med Konnossementerne.

Da Krigsforsikringen spurgte ham, om han havde nogen Speditør i Gøteborg til Besørgelse af hans dertil ventede Partier, var han straks paa det rene med, at man ønskede hans eventuelt bekræftende Svar til England som Bevis for, at Fedtet, hvis Konnossementer kun lød paa Gøteborg, virkelig var bestemt til København. Derfor formede han sit Svar saaledes, at det kunde tjene det ønskede Formaal og samtidig være i nøje Overensstemmelse med Sandheden, thi var der ikke kommet Udførselsforbud i Sverige, vilde samtlige hans med Damperen »Taurus« — og Damperen »Balto« — kommende Fedtfade være blevet videreforsendt til København gennem D. F. D. S.

Dommen kan naturligvis ikke helt forbigaa, hvad Hr. Thøgersen selv har gjort gældende under Forhørene, men fremstiller det som ganske utroligt, udelader saaledes den til Fordel for hans »Anbringende« i saa høj Grad talende Omstændighed, at det den 15. Januar indkøbte Parti »Rex« var købt *cif København* og altsaa nødvendigvis maa have været bestemt til »Forbrug her i Landet«, hvor der 5 Dage forinden var kommet Ud-

førselsforbud. Dommen antyder den komplette Usandsynlighed af, »at han tænkte sig, at han kunde købe andre 500 Fade«, altsaa inddække Salget langt senere. Hvor tragikomisk dette maa have forekommet Hr. Thøgersen, fremgaar deraf, at han i sin Forretning var vant til at sælge Sesamolie og Jordnødolie til de forskellige Margarinefabrikker for Levering over et Tidsrum af indtil 2 Aar, hvilken Olie først derefter blev fremstillet af Frø og Nødder, som, da Salget af Olien fandt Sted, endnu ikke var høstet i Afrika. Og paa samme Maade plejede han at sælge Flæsk i London, som først derefter skulde fremstilles af Svin, der endnu gik hos Bønderne i Sibirien.

Det er misvisende, naar det i Dommen hedder, at Hr. Thøgersen, »da Varerne blev beslaglagt, mente sig berettiget til at anse Handelen med det tyske Firma som annulleret *og betragte Varerne som sine egne.*« Det var virkelig ikke efter Beslaglæggelsen, at Hr. Thøgersen betragtede Varerne som sine egne. Han havde fra første Færd og hele Tiden anset Varerne for at være sine egne, endogsaa gjort det udtrykkeligt gældende, som ovenfor meddelt, overfor det tyske Firma Raspe & Paschen, og saa længe han havde Papirerne i sin Haand, kan der da ej heller være den mindste Tvivl om, at han heri havde Ret.

Det hedder videre i Dommen, »at der ikke kan tages Hensyn til det af Arrestanten fremsatte, ubestyrkede og efter det oplyste ganske usandsynlige Anbringende, at han maa gaa ud fra, at Krigsforsikringen vidste Besked med, at de af Arrestanten forsikrede Varer var solgt til Tyskland.« (Ser man ikke her ganske tydeligt Hr. Thorups, ja, jeg vil ikke krænke hans sataniske Majestæt ved at sige: Hestefod, men sige: Kluntefinger stikke frem,) thi ingen kan dog for Alvor tro, at

Hr. Thøgersen skulde have »anbragt,« at Krigsforsikringen skulde have kunnet se eller paa anden Maade vide, at det og det bestemte Vareparti, som Hr. Thøgersen havde forsikret hos den, skulde til Tyskland. Derimod har han Gang paa Gang hævdet noget helt andet, som han havde fuldstændig Ret i, nemlig at Krigsforsikringens Bestyrelse meget nøje og af Erfaring maatte vide, at forsikrede Varer i al Almindelighed blev solgt til Tyskland i stor Udstrækning.

Dømmen finder det derpaa »ved de foreliggende Bevisligheder(!) tilstrækkelig godtgjort, at Arrestanten, *inden* han den 20. Februar 1915 endelig tegnede Forsikringen for 101.000 Kr. i »Krigs-Søforsikringen« og for 49.500 Kr. i »Skandinavia,« med Hensyn til det omhandlede Parti Fedt, har solgt det til det tyske Firma, samt at det har været hans Hensigt at søge Partiet indført i Tyskland.« Læserne vil allerede af det foregaaende vide, at det er umuligt, endog fysisk umuligt, at Hr. Thøgersen kan have forsikret det først den 27. Januar solgte Parti den 25. Men her staar der netop, at Arrestanten »*inden* han tegnede Forsikringen« havde »solgt det (Partiet) til det tyske Firma« — den formelle Mening heri tilvejebringes ved, at der i Stedet for den rigtige Dato for Tegningen den 25. (eller, hvis man vil, den af Krigs-Søforsikringen opgivne Dato: den 26.) sættes *den 20. Februar 1915*. Dette er nemlig *Policens* Dato, hvorfor da ogsaa (Hr. Thorup) for at bringe dog i hvert Fald en vis ydre Sammenhæng tilveje i sit »Anbringende« (har indsmuglet det lille Ord »endelig« foran »tegnede Forsikringen.« Men det er netop kun ved denne Tilsnigelse at sætte *Policens* Dato i Stedet for Tegningens Dato, at Hr. Thorup kan faa det til at passe saaledes, at Hr. Thøgersens Handling bliver en Forbrydelse. Fremgangsmaaden ved Tegningen af Forsikringer var

stedse den, at saasnart Firmaet Christensen & Thøgersen havde afsluttet et Køb i Amerika, telefonerede det — i Hr. Thøgersens Tilfælde gennem Hr. Rahlff — til Grøn & Witzke og opgav, hvad der ønskedes forsikret, herunder saavel Krigsforsikring som Krigs- og Søforsikring af Avance. Naturligvis fik man ikke lige med det samme Svar paa, om Forsikringen var i Orden, men som Regel telefonerede dog Grøn & Witzke kort Tid efter, undertiden en halv Time efter, at Forsikringen nu var i Orden, men der kunde ogsaa gaa en halv Dag, inden der kom Meddelelse herom. Først langt senere udfærdigedes imidlertid Policerne, og deres Datoer er derfor i denne Sammenhæng ganske uden Betydning. (Atter maa man sige, at hvis det ikke var høje Dommere, men en af os sølle Politikere, der vilde give en saadan Fremstilling af en vigtig Sag, vilde det af Modparten blive betegnet som rentud Perfid.)

Lige straks efter (denne Mundfuld med dens for, Hr. Thøgersen saa uhyggelige Modificering af Sandheden kommer saa den Sætning, der aabenbarer selve Hovedvildfarelsen i Dommen, nemlig, at »det er uantageligt, at Arrestanten ikke skulde have været klar over, at det ved Forsikringerne som ommeldt stillede Vilkaar med Hensyn til Varernes Modtager og *endelige Bestemmelsessted* var uforeneligt med hans Dispositioner over Varepartiet — i hvilken Henseende bemærkes, at Arrestanten har *erkendt*, at han var paa det rene med, at Forsikringerne var afsluttet paa Betingelse af, at Danmark var de forsikrede Varers *endelige Bestemmelsessted*.« Herpaa og alene herpaa »findes Arrestanten at have gjort sig skyldig i svigagtig Omgang,« ikke alene ved at hæve Erstatningssummerne fra Krigsforsikringen og »Skandinavia,« men endog »ved Tegning af Forsikringerne« (altsaa den fysiske Umulighed!).

Er der nu for det første noget, der er uomstødeligt, er det netop dette, at Arrestanten ansaa sine »Dispositioner over Varepartiet« som i højeste Grad »forenelige« med »det ved Forsikringerne stillede Vilkaar« om Danmark som Varernes »endelige Bestemmelsessted«. Gennem alle Forhørene kæmpede han utrættelig for paa uigendrive- lig Vis at konstatere, at han netop var »paa det rene med« og »klar over«, at Krigs-Søforsikringens egen Fortolkning, givet i Brevet af 31. Oktober 1914, just fuldtud tillod ham at disponere, som han gjorde. Hvorledes er det da menneskeligt muligt, at man i en Dom kan finde Ord, der er i saa objektiv Strid med det faktiske?

Lad saa være, at den Opfattelse, som Hr. Thøgersen havde tilegnet sig paa Grundlag af Krigsforsikringens Fortolkning i Brevet af 31. Oktober 1914, var uriglig — hvad i hvert Fald Dommen ingenlunde har godtgjort eller blot forsøgt paa at godtgøre — saa kunde det dog højst have ført til, at han maatte være dømt til at tilbagebetale Erstatningssummerne. Men selv med et Mindstemaal af Menneskekundskab maatte en Dommer dog være kommet til det Resultat, at Hr. Thøgersen subjektivt var i god Tro — jeg kunde fristes til at sige: i bedste Tro — og hvorledes skulde der saa kunne være Tale om noget kriminelt Forsæt? Hvis han virkelig havde været »klar over«, at hans Dispositioner var i Strid med Klausulen om »endelige Bestemmelsessted«, og han altsaa dermed havde haft en Følelse af at have handlet paa Kant med Lov og Ret, at hans Ærme, for at bruge et kendt Udtryk, allerede skulde have strejft Forbedringshusets Væg, vilde man dog utvivlsomt have fundet ham særdeles lydhør for enhver Henstilling om i al Stilhed at betale Pengene tilbage og dermed være glad til. Men hele Sagens Forløb viser tværtimod paa alle Stadier en Mand, som stridigt staar paa sin Ret,

uafladeligt hævder, at han netop har sikret sig at være paa den rette Side af Lov og Ærbarhed, altsaa netop saa langt fra at have haft noget kriminelt Forsæt som overhovedet muligt. Og er det ikke netop det, som har irriteret Hr. Thorup saa overmaade meget, eftersom han jo synes at have været særdeles let at komme til Rette med, naar man straks og villig bøjede sig for hans Syn og var parat til at afgøre Sagen i Mindelighed med en Bøde. Hvad Dommen derfor betegner som »uantageligt,« burde saaledes efter alt det Forefaldne netop have været »antaget« i Kraft af almindelig Psykologi.

Men selv bortset fra det bristende Tilregnelighedsmoment rummer selve Henvisningen til Klausulordene »endelige Bestemmelsessted«, som ikke alene anvendes paa Tilfældet Raspe & Paschen, men overhovedet klinger som et Ledemotiv gennem hele den følgende Del at Dommen, rent koncentreret hele den Forsyndelse, hvori Dommen gør sig skyldig, ved nemlig at gaa ud fra som givet, hvad Dommen først skulde have godtgjort. Men rigtignok ikke *kunde* godtgøre, fordi Sandheden, som hele dette Skrift vil vise, er den stik modsatte: at denne Klausulbestemmelse i *ingen* Henseende, ligesaalidt rent objektivt som subjektivt, kunde have hindret Hr. Thøgersen i at disponere over sine Varer, som han gjorde.

*   *   *

Og endnu Eet. (Med sædvanlig Overfladiskhed og Sky for Begrebs-Sondring opererer Hr. Thorup) stadig med Begreberne »solgt« og »udbudt« — Fedtet er »solgt« eller »udbudt« til *Tyskere*, dette skal være Forbrydelsen. Men selv om en dansk Dommer vilde føle sig i sit Kald som ligefrem britisk Træl, vilde dog blot den

korteste Eftertanke aabenbare ham, at det var de strænge Herrer Englændere aldeles ligegyldigt, om Fedtet blev »solgt« eller »udbudt« til Tyskere, naar blot det ikke blev leveret til Tyskland og derved kom det tyske Forbrug til Gode. Herfor havde imidlertid Udførselsforbudene i alle 3 nordiske Lande sørget. I samtlige Hr. Thøgersens Tilfælde blev Fedtet vel »solgt« eller »udbudt« til Tyskere, men — *kunde* ikke leveres dem i Tyskland — maatte eventuelt overtages af de tyske Købere i skandinaviske Havne, hvor de holdtes fast af Udførselsforbudene: altsaa faktisk kun overtages som Spekulationspartier til efter Krigen. At Hr. Thøgersen som god Købmand foretrak, at denne Spekulation kom til at foregaa for tysk Regning i Stedet for paa hans egen, er dog ingen Brøde — thi selv om han kunde faa sine Partier over paa tyske Hænder, gik de dog ikke derfor til Tyskland — og det var ene herpaa, det i den daværende Krigssammenhæng kom an.

* * *

Der er endnu i Dommen omhandlet 3 Tilfælde, for hvilke Hr. Thøgersen ligeledes er dømt. Ogsaa for disse gælder det imidlertid, at Hovedbegrundelsen er Krænkelser af Klausulbestemmelsen om Danmark som Varernes endelige Bestemmelsessted, fortolket paa Krigsforsikringens nye Maner — og allerede derfor brister Begrundelsen. Naar de overhovedet er kommet med, skyldes det aabenbart, at Salget til Raspe & Paschen maa have forekommet selv Hr. Thorup at være et noget for skrøbeligt Grundlag til at faa fældet Hr. Thøgersen, og han gjorde sig derfor den Ulejlighed at gennemstøve hele hans Korrespondance for om muligt at finde andre »Forbrydelser«. Han var her i god Overensstemmelse med

Inkquisitionssystemets saa ofte og saa haardt fordømte Metode, at naar en Dommer var kommet for Skade at gribe fejl og havde ladet en Mand arrestere paa Grund af en Beskyldning, for hvilken der ikke kunde findes Bevis, saa rodede man saa vidt muligt op i hans Fortid for at finde noget andet, som dog kunde retfærdiggøre hans lange Fængsling.

Med Hensyn til to af de tre Tilfælde, nemlig et ligeledes med D/S »Taurus« forsendt Parti Fedt paa ialt 650 Fade og et med D/S »Balto« forsendt Parti Fedt paa 500 Fade hedder det i Dommen, at de »ifølge Arrestantens Købebog« var købt i Amerika »den 8. og 9. Februar 1915«. Det er rigtigt, at disse Køb er indført i Købebogen under de angivne Datoer, men Hr. Thøgersen havde Gang paa Gang og sidst under Reassumptionsforhørene med stor Styrke fremhævet overfor Dommeren, at disse Ordre var givet telegrafisk til Amerika Søndag Formiddag den 7. Februar, og kun fordi der naturligvis ikke var blevet skrevet i Bøgerne om Søndagen, blev nogle af Købene indført for Mandag den 8. og Resten for Tirsdag den 9., efter at der var kommet telegrafisk Bekræftelse fra Amerika paa Ordrenes Modtagelse. I Korrespondancen laa der imidlertid Bevis for, at Ordren paa alle 1150 Fade var givet den 7. Februar — hvorfor anfører saa Dommen udtrykkeligt Datoerne den 8. og 9. Februar? Skulde Grunden mon være den, at det svenske Udførselsforbud blev udstedt den 7. Februar, og dette blev bekendt i København den 8. Februar om Morgenen? Hvis Hr. Thøgersen derfor ikke havde købt Fedtet før den 8./9. Februar, vilde hans Paastand om, at Fedtet var købt til Konsum i Danmark, men at det svenske Udførselsforbud forhindrede, at det kom hertil, og nødvendiggjorde hans andre Dispositioner, være bevidst Usandhed.

Gentagne Gange omtales i Dommen Hr. Thøgersens Offerter af Fedtpartier til tyske Firmaer cif Gøteborg inclusive Krigsforsikringen, hvad der vel skal se ud som kriminelt. Det er imidlertid ikke let at se, hvad urigtigt der skulde ligge i saadanne Offerter og eventuelle Salg. Det havde jo dog ingensinde kunnet være Meningen, at Tegning af Krigsforsikring hos det danske Institut skulde være til Hinder for Varernes Salg. Der staar i Policerne, at disses Gyldighed er betinget af, at Danmark er Varernes endelige Bestemmelsessted, men der staar dog intet som helst om, at Forsikrede er forpligtet til at gøre saadan eller saadan med Varerne. Havde Hr. Thøgersen solgt Fedt cif Gøteborg inclusive Krigsforsikrings-Policerne og afgivet Ejendomsretten over Varerne ved Overlevering af Dokumenterne, da vilde Krigsforsikrings-Policerne maaske kunne hævdes at blive ugyldige i samme Moment, som Varerne var blevet tysk Ejendom, i hvert Fald vilde sikkert Hr. Th. have ladet Tyskerne selv tegne deres Forsikringer — men saadant Salg er ikke sket.

Om de 650 Fade Fedt ex »Taurus« og de 500 Fade Fedt ex »Balto« hedder det i Dommen, at »der ikke kan tages noget Hensyn til hans Anbringende om, at han betragtede en Ordre som annulleret ved Varens Beslaglæggelse, samt at han, der med Hensyn til samtlige de ovenfor omhandlede Partier Fedt den 27. April 1915 — til Brug ved Forhandlinger med de engelske Myndigheder om Varernes Frigivelse — i det britiske Konsulat har afgivet Erklæringer om, at Varerne var usolgte og bestemte til Forbrug her i Landet, har betragtet de af ham indgaaede Kontrakter som annullerede i det Øjeblik, han afgav en saadan Erklæring angaaende de paa-gældende Varer«.

Det er for en Købmandsbetragtning umuligt at se,

at dette »Anbringende« om, at en Kontrakt om Salg ud af Landet kunde annulleres, naar Varen blev beslaglagt, og at en saadan Annulation forelaa i selv samme Øjeblik som Affidavit'et blev afgivet, uden videre skal kunne afvises. Her foreligger aabenbart kun et Enten—Eller. *Enten* bliver Varen beslaglagt ved at blive prise-dømt, og i saa Fald kan Salgsordren ikke effektueres, og Kontrakten ikke længer opfyldes, *eller* Varen bliver frigivet, men kun paa Betingelse af, at Englænderne faar Erklæring om dens Forbliven her i Landet — og naar en saadan Erklæring var afgivet, kunde Ordren selvfølgelig heller ikke effektueres. Afgivelsen af en saadan Erklæring, hvorved Varerne blev frelst — ikke for den fremmede Køber, men netop for Landet, og hvorved navnlig Krigsforsikringen blev fri for at betale Erstatning — var den Forsikredes ligefremme Pligt. I al Søforsikring er det saa, at den Forsikrede maa yde sin Bistand til det yderste for at frelse Varerne og dermed Forsikringsselskabet for Erstatning — og naar Englænderne samtidig fik Sikkerhed for, at Varerne ikke kom til Tyskland, var der heller ikke set fra deres Side nogen Skade sket, men den logiske Følge maa jo dog, hvorledes man end vender det, blive, at Leveringskontrakten overfor den fremmede Køber i samme Øjeblik rent faktisk er annulleret. Rent ud fortryllende bagvendt er det imidlertid at se denne Hjælpe-Aktion overfor Krigsforsikringen behandlet som *Bedrageri* mod denne Institution. Længere ud i det absurde er det vanskeligt at komme.

Hvor nøje Hr. Thøgersens Betragtningssmaade af Forholdet omvendt stemte med vore hjemlige Forsikringskredses, er paavist ovenfor Side 59—61. Det der omtalte Tilfælde viser netop slaaende, at Hr. Thøgersens

»Anbringende« var i allerbedste Overensstemmelse med den herskende Opfattelse og Sagens Natur.

Med Hensyn til det fjerde Tilfælde, 84 Fade Fedt ex »Henrik«, begrundes Domfældelsen med, at »der ikke kan tages noget Hensyn til Arrestantens Anbringende om, at Forretningen var annulleret, saa snart Varerne var opbragte, og at han derfor maatte have Ret til at gøre Policen gældende«. Denne Motivering er endog positiv urigtig. Et saadant Anbringende har Hr. Thøgersen aldrig fremført om dette Parti, thi det vilde stride med Virkeligheden. Der forelaa for Kriminalretten — og Højesteret — Bevis for, at han først den 28. April 1915 fik Meddelelse om, at »Henrik« var bragt til Leith for at losse, og ret mange Dage i Forvejen kan den da ikke være blevet opbragt. Men der forelaa ogsaa for begge Retter Bevis for, at Handelen om dette Parti var blevet annulleret allerede den 27. Marts, at det var hans Køber, der havde annulleret, og at Grunden til Annullationen var den, at der var kommet Udførselsforbud for Fedt i Norge, hvorfra han skulde levere Fedtet.

*

*

Nu vil man maaske sige til mig: Ja, men det kan jo dog ikke nytte, at Du vil skyde Thorup alene denne Dom i Skoene, thi han har jo ikke været alene om den — to Meddommere i Kriminalretten har sammen med ham fældet Dommen. Jeg skal hertil svare, at mellem Aar og Dag maa vi stakkels Rigsdagsmænd, partibundne som vi nu en Gang er, stemme og dermed tage Ansvar for Snese og atter Snese af Love, hvis Betydning og Rækkevidde vi mangler Forudsætningerne for rettelig at kunne bedømme. I vor Specialiteternes Tidsalder gælder det om hver Enkelt af os, at det kun

er et saare begrænset Omraade, paa hvilket vi virkelig er sagkyndige og kan danne os en fuldt tilforladelig Opfattelse af det forelagte Lovudkasts Natur og Værdi. Det gaar derfor ethvert Parti saaledes, at man deler Lovstoffet imellem sig efter hver Mands fagkyndige Indsigt, og derefter maa indenfor det samme Parti den ene stole paa den anden, ellers vilde Lovgivningsarbejdet simpelthen være uoverkommeligt.

Nuvel, jeg tænker mig, at noget lignende maa gælde Domstolene. Kriminal- og Politiretten var paa det heromhandlede Tidspunkt stærkt beskæftiget, saa vidt jeg ved endog overlæst med Arbejde, og hvorledes skulde det da være muligt, at de øvrige Dommere skulde begynde at trævle en saadan Sag op og undersøge den i alle Ender og Kanter, som det havde været nødvendigt for at danne sig et andet Indtryk af den end det, som Thorup gennem sin Undersøgelse og Tilrettelægning havde bibragt den.

Praktisk og faktisk falder derfor i Virkeligheden det hele Ansvar paa Hr. Thorup.

Efter at den ovenfor gennemgaaede Dom med alle dens Urigtigheder og dens fundamentale Misforstaaelse i Hovedpunktet var blevet fældet den 14. Oktober 1916, kom Sagen, som alt nævnt, for Højesteret og, som ligeledes nævnt, stadfæstede denne den højeste Ret Dommen, ja, endog dennes Begrundelse.

Ja, men saa er det da ogsaa fuldkommen ørkesløst længer at sysle med denne Sag, vil sikkert mangen brav og forstandig Mand udbryde, og maaske vil endog de fleste her i Landet samstemme med ham heri: videre, højere kan man nu engang ikke komme i Henseende til Retfærdighed her i Danmark — Højesteret har prøvet Sagen og fældet Dom, dermed er jo Sagen afgjort.

Ja, naturligvis var Sagen dermed afgjort — og den blev det i endnu højere Grad derved, at Dommen derefter ogsaa blev fuldbyrdet. Hr. Thøgersen gik fra Arresten, hvor han havde tilbragt 10¹/₂ Maaned, over i Forbedringshuset, hvor han afsonede sine 3 Aars Forbedringshusarbejde. Han gik ind til sit Fængsels skumle Uhygge, medens d'Herrer Busck-Nielsen, Winther, Witzke, Bramsen og Thorup høstede Ære og Tak og levede nok saa fornøjeligt videre. Ja, i Sandhed, disse »honourable men« har sagtens derefter nydt deres Frihed i fulde Drag — Sagen var i Sandhed afgjort, der var ikke mere at tale om.

Ak nej, forsaavidt er der heller ikke mere tale om nu — den Tid kan aldrig gengældes Hr. Thøgersen,

kan aldrig gives ham tilbage. Paa forsmædelig Vis har han maattet sone den Skyld, han intet Øjeblik selv har ment at have. I Fængsel har han maattet fejre, om man kan bruge det Udtryk: *fejre*, sin 50-Aars Fødselsdag, sit 25-aarige Forretningsjubilæum og sit Sølvbryllup.

Nu ligger dette allerede Aar tilbage, saa intet er vissere end, at er nogen Sag afgjort, saa er det denne.

Meget formaar Højesteret, det er den mest formaende Institution i dette Land. Netop fordi den formaar at afgøre Sagerne. Ja, egentlig maa det dog være ganske besynderligt saaledes at være øverste Instans, at være Højeste-Ret: naar dens Dom er afsagt, er dermed Sagen afgjort, Tvivlen hævet, Tvisten bilagt, den sikre Lovvidens Afgørelse har afløst selv den dybeste Meningsforskel, den haabløseste Forvirring. Lige forinden har der raset den hæftigste Strid, Paastand har staaet mod Paastand, og den ene Advokat har i sin Iver bevist, hvor rent forkert den andens var, hvor klar og uimodsigelig hans egen var.

I Sandhed, noget tilsvarende findes ikke i noget andet Livsforhold. End ikke Lovgiveren, den, som giver Love, tror noget Øjeblik — naar han da ikke er en naiv Politicus, som paa et Vælgermøde skal rose sit Parti for, hvad *det* formaar — at naar Rigsdag og Regering er enedes om en vis Affattelse, dermed Emnet skulde være udtømt, Afgørelsen truffet, Tvistemaal og Strid umuliggjort. Nej, naar først Loven er kommen ud, saa begynder for Alvor Meningsforskel og Tvistesygge at rejse deres Hoveder — ethvert Fjols tror at være i Stand til om dette Lovgivningsmagts Votum saavel som om et hvilket som helst offentligt Anliggende at have sin uforgribelige Mening, som han i Kraft af det demokratiske Lighedsprincip holder for ligesaa god som enhver andens, selv den mest kyndige, den mest erfarnes. Men

naar en Højesteretsdom er falden i en Sag, forstummer som ved et Trylleord al Uenighed, Kampen indstilles, Vaabnene nedlægges, Stridsøksen begraves. Saa kort er ogsaa Menneskelivet, at ingen Sag, end ikke en Rets-sag, maa tage uforholdsmæssig megen Tid — der skal en Ende paa Alt.

Men formaar Højesteret at afgøre en Sag o: træffe den endelige og inappellable Afgørelse, som straks derpaa føres ud i det praktiske Liv uden Skaansel eller Forbehold, saa er der dog Adskilligt, den ikke formaar. Den formaar ikke at afgøre en Sag saaledes, at den, som føler sig til sin Sjæls Inderste overbevist om sin Uskyld, tager Domfældelsen som en retfærdig Afgørelse, som menneskelig Retfærdigheds uigenkaldelig sidste Ord. Det subjektive er alligevel Livets allerstørste Magt, det lader sig end ikke kue eller knække af en Højesterets-afgørelse. Mennesket maa lade sig spærre inde, tage sin Straf for begaaet Brøde, men er han subjektivt overbevist om ingen Brøde at have begaaet, men tværtimod at have været Offer for en Kabale, et Komplot, en Sammensværgelse mellem smaalig Hævnlyst, Fejghed, krænket Forfængelighed og forsoren Overfladiskhed i Svang med Myndighedsmisbrug, saa gaar han med oprejst Pande ud af Fængslet og kan ikke slippe Haabet om Oprejsning. Han har siddet i Forbedringshuset, men han ved sig fri for ved falsk Kæremaal eller falske Vidnesbyrd eller samvittighedsløs Varetagelse af offentligt Hverv at have bragt en hæderlig og skyldfri Mand en vanærende Straf.)

Men hvad er Medaillens anden Side? Aristoteles bemærker i sin Afhandling om Dramaet, at Synet af den Brødefries og Uskyldiges Lidelser vil være uudholdeligt. Men hvad skal man da sige til dette, selv personlig at maatte bære og udholde disse Lidelser. Man tænke

sig blot et Øjeblik, hvad det maa betyde for en Mand, for hvem hver Dag har været fyldt til Randen med en Storkøbmands rastløse Gerning, hvorunder alle Pulse banker i Spænding, at skulle henslæbe sine Dage i et Fængsel, leve et Fængselsliv med dettes utaaelige Stillestaaen, lammende Ubevægelighed, fortvivlende Einerlei, i al den afstumpede Regelmæssighed, hvor Tiden har en Snegls Fart og et Helvede til Indhold. Og saa bestandig at skulle rugge over den bitre Uret, der er gjort En, den Forsmædelse, der er tilføjet En, den Ligegyldighed og Haan, hvormed han og hans er blevet overgivet til Vanære og Skændsel. Dog herved skal ikke dvæles videre, da Hr. Thøgersen aldrig har hørt til de Mennesker, som har Lyst til at lade Verden kigge ind i deres Liv. Han har rigtig forstaaet, at Verden ikke interesserer sig for slige Ting, og naar den gør det, er det ikke for det Gode, men som oftest kun for at tilfredsstille Sladrelyst eller smaalig Ondskabsfuldhed eller farisæisk Hovmoden sig over andre Menneskers Ulykke ved at se den under Synspunktet: Skændsel.

*

*

*

Dog, det er ikke nok at tro sig uskyldig. Ja, hvad værre er, det er ikke engang nok at være brødefri — alligevel kan en Skæbne føje sig saa ulyksaligt, at man bliver dømt.

Heldigvis er imidlertid Tilliden her i Landet til vor Højesteret saa uangribelig stor, at hvis det virkelig er, som det paa disse Blade er fremstillet, at Hr. Thøgersen

ikke har handlet anderledes, end enhver forstandig Købmand i hans Sted vilde have gjort, saa kommer man ikke udenom det Spørgsmaal: Men hvorledes kunde dette dog gaa til? Paa Forhaand synes det utroligt.

Her kommer det nu ikke alene an paa Tilrettelæggelsen, man maa ogsaa genkalde sig i Erindringen den Taage, hvori Tiden dengang havde nedsænket den offentlige Bevidsthed. Hvis en for Hr. Thøgersen befriende Argumentation for Højesteret skulde have trængt igennem, maatte Dommen have vist Englænderne, at den Klausul, som det danske Krigsforsikrings-Institut i alt Fald nu hævdede havde en tilsvarende Betydning som de Klausuler, der var indført i Følge Overenskomsten mellem den britiske Regering og Erhvervsorganisationerne, i sin Tid var blevet fortolket helt anderledes, og de vilde da have set, at just denne Fortolkning havde tilladt den Transithandel paa Tyskland, som Englænderne længe havde set saa skævt til og omsider havde ment at burde stoppe. Der var blevet skudt en farlig Breche i dette Statsinstituts Hykleri, og det var i hvert Fald paa dette Tidspunkt ikke let at overse, hvilke Konsekvenser dette kunde have haft for vort Land, der med Hensyn til dets Forsyninger var saa ganske i den britiske Løves Klo. Det skulde i hvert Fald have været en meget gennemtrængende Røst, som havde vundet de Øren, der paa Forhaand var uvilligt stemte overfor al Tale, som vilde medføre slige Konsekvenser. Der dølgede sig saaledes ubestrideligt en Fare i den Thøgersenske Sag, den rummede Sprængstof, fra hvilket den fængende Gnist maatte holdes fjernt.

Maatte der saaledes tages paa Sagen med en Ildtang, saa har dette maaske været den — i sig selv højst beklagelige — Grund til, at en saare vigtig Omstændighed slet ikke er blevet fremdraget for Højesterets Skranke.

Hin Klausul om Danmark som Varernes endelige Bestemmelsessted fremtræder som Nr. 3) — i Forvejen gaar Punkter 1) og 2), og disse er ikke blevet fremdraget for Højesteret. Da ogsaa disse Klausuler 1) og 2) fremtræder i Forsikringsbegæringen som »Forudsætninger for Forsikringens Tegning,« er de ligesaa vigtige for Sagens rette Forstaaelse som det Punkt 3), hvorom Sagen alene kom til at dreje sig. Det vil af Bilaget, hvor alle 3 Punkter er aftrykt, ses, at Klausul 2) betinger, »at de forsikrede Varer er i dansk Eje.« Foran staar der imidlertid en Indføjelse med smaat Tryk, hvoraf det fremgaar, at denne Klausul *kun* gælder: »hvor Talen er om Eksport eller om Forsendelser mellem udenrigske Pladser indbyrdes«, medens Hr. Thøgersens Forsikringer alle var tegnet for *Import* til Danmark. Der var altsaa i disse Tilfælde ikke nogen Pligt til at lade Varerne forblive i dansk Eje — ingen Pligt til at undlade at sælge til Tyskere, naar blot de naaede deres »Bestemmelsessted« og blev »oplossede« her.

Endnu mere afgørende er dog Klausul 1). I denne betegnes det som en Forudsætning for Forsikringens Tegning, at »Varerne ikke befordres til Brug for nogen af de krigsførende Staters væbnede Magt eller Administration.« Det vil rent umiddelbart ses, at denne Klausul aldeles ikke passer med den Fortolkning af Klausul 3), hvorefter »endelige Bestemmelsessted« skulde betyde, at Varerne skulde forblive og forbruges her i Danmark. Hvis nemlig Klausul 3) skulde medføre, at Varerne skulde ende i Danmark, hvorledes skulde de saa kunne blive til Brug for en krigsførende Stats væbnede Magt eller Administration? Hvorledes skulde en krigsførende Stats væbnede Magt kunne bruge Varer i Danmark? Det var jo Danmarks Neutralitetspligt at afvæbne og internere enhver væbnet Styrke, som kom herind, og

dermed vilde den ophøre med at være Led i den væbnede Magt; den krigsførende Stats væbnede Magt kunde aldrig komme til at bruge Varer, som forblev i Danmark. Forudsætningen for Muligheden af en saadan Brug *maa* være, at Varerne kan komme ud af Landet, og hvis Klausul 3) var indsat for at forhindre dette, var Klausul 1) ganske overflødig. Ved sin blotte Tilværelse viser Klausul 1) paa det mest afgørende, at Klausul 3) ikke skulde holde Varerne indenfor Danmarks Grænser, og at altsaa en Fortolkning af Klausul 3) som den af Hr. Bramsen fastlagte og Hr. Thøgersen fulgte var tilladelig og forsvarlig.

Folkets Røst, Guds Røst — der ligger i denne saa ofte misbrugte Sætning en Sandhed gemt. Nemlig denne, at der ikke er nogen Magt eller Myndighed indenfor et Folk, som i Længden lader sig hævde imod den i et Folk almindeligt raadende Opfattelse om dette eller hint. Det er det, man i vor Tid udtrykker med: »den offentlige Mening«. Til den kan alle Afgørelser appelleres, og da ikke alene de, som er truffet af den lovgivende og den udøvende Magt, men visselig ogsaa de, der er truffet af den dømmende Magt.

Med den offentlige Mening er der ligesom med Folkets Dom drevet megen Humbug — ikke mindst fordi dens Tilstedeværelse ikke altid er lige let at konstatere, og derfor tit og mangen Gang nu den, nu hin Mening, som i Virkeligheden ingenlunde er den store Almenheds, frækt udgives for at være den offentlige Mening.

Men ikke desto mindre er det saa, at i en hvilken-somhelst Sag er der en Appelinstant, som selv staar over Højesteret, nemlig den offentlige Mening, som virkelig *er* en offentlig Mening. Og denne Mening kan blive saa stærk, at selv Højesteret kan føle sig opfordret til at ænse den.

Belingelsen herfor maa imidlertid, synes det mig, altid være, at Grundlaget, hvorpaa Højesterets Dom er fældet, viser sig at briste. Saaledes i sin Tid med den noksom bekendte Fejø-Sag: naar Pigen aldrig havde født, kunde hun umuligt med Rette være dømt for at have ombragt sit Barn. Naar derimod alle Momenter har foreligget for Højesteret paa fuldkommen uangribelig Vis, saa maa det have sit Forblivende ved den en-

gang trufne Afgørelse. Derfor er just Højesteret højeste Ret. Dens Domme er da ogsaa af Alle anset som saa paalidelige og træfsikre Udtryk for Retfærdigheden, som overhovedet kan præsteres — i hvert Fald her i Landet, hvor Alle nærer ubegrænset Respekt for Højesteret. Maaske maa det være mig tilladt i al Beskedenhed at nævne, at paa Omraader, hvor jeg gennem mange Aars Studium har erhvervet mig en vis faglig Indsigt, har jeg ligefrem med Beundring set Højesteret træffe sine Afgørelser. Men just fordi Højesteret er omgivet af denne Glorie, forestiller jeg mig, at dens Medlemmer netop er saa indsigtsfulde Mænd, netop er saa forfarne i Livets Tilskikkelser, at ingen af dem anser sig selv for — ufejlbar.

Det synes ofte os Ikke-Jurister, som om den paa Bjerget herskende juridisk Kandidatenthum med sin Stupiditet og Klikevæsen ligesom har kastet et Net over hele vor Administration og Dommervæsen. Men naar man først er naaet saa vidt, at man er blevet Højesteretsdommer, forestiller jeg mig, at Masken falder af, og man ser Livet, som det er. (Hvis Billedet ikke netop som i dette Tilfælde er blevet omhyggelig forvansket og overkalket af en Formel-Hjerne, et Pragteksemplar af juridisk Kandidatenthum i Renkultur.)

Det er da netop det, jeg paastaar (Falsk Kæremaal, falske Vidnesbyrd, overfladisk, ja, fuldkommen forfejlet Tilrettelæggelse af Sagens Kendsgerninger, svigtende Belysning af Sagens vigtigste Sider har givet dette Tilfælde et Udseende, som gjorde, at Højesterets Dom blev, som den blev, sikkert formelt uangribelig, men i Realiteten uretfærdig.)

Thi tillader jeg mig herved at indanke denne Sag for Landets allerhøjeste Appellinstans.

EPILOG

Næppe vil nogen Læser af foranstaaende Skildring undres over, at da endelig Hr. Thøgersen slap ud af Fængslet og — vel imod Beregning — ingenlunde var en knækket Mand, just fordi Bevidstheden om hans Uskyld havde været saa levende og kraftig hos ham i hele hans Fængselstid, var han ladet til Halsen med Indignation. Hans Forretning var det lykkedes at knuse, men han var dog endnu en velstaaende Mand og behøvede derfor ikke at lade sig pekuniært kue. Tilgiveligt nok har han tænkt som saa: nu er det min Tur — og han udfærdigede derfor en hel Serie Klager over Undersøgellesdommeren, Vidnerne, Krigsforsikrings-Institutet o. s. v., idet han dristigt og uforbeholdent sigtede dem Alle, baade Personer og Institutioner, for at have gjort ham skammelig Uret og for fleres Vedkommende med Frækhed og Fejghed edeligt bekræftet falsk Vidnesbyrd. Han misvurderede derved ganske sin Stilling — han var og blev en af Højesteret dømt Mand, og saaledes som man nu en Gang er vant til at se paa Højesterets Afgørelser, maatte næsten Alle mene: med Rette dømt. Ved nu at gøre for meget ud af det, sætte Himmel og Jord i Bevægelse, rette sine Anklager mod en hel Række ansete Mænd maatte han uvilkaarligt komme til at skyde over Maalet. Man vil næppe med Rette kunne fortænke Politidirektøren i, at et saadant Masseopbud af Klager maatte gøre det Indtryk paa ham, at han her stod overfor

en fortviølet Mand, som netop i sin Fortviøvelse søgte at vende op og ned paa Sagen og fremstille sig som uskyldig forfulgt.

Ligeledes til Højesteret henvendte han sig, baade direkte og gennem Justitsministeriet, for i Henhold til Retsplejelovens § 977, jfr. § 1041, at faa sin Sag frem for Højesteret til fornyet Prøvelse. Ogsaa dette maatte saa kort efter vise sig forfejlet. Det gaar altid med slige Sager, hvor der i Kraft af en vis given Situation er gjort en Mand Uret, at der maa forløbe en klækkelig Tid, saa at Bevidstheden paany bliver drejet, før man med Haab om gunstigt Udfald atter kan tage dem frem!

Nu vil maaske Læseren, og i Sandhed ikke med Urette, spørge mig: Ja, men hvorfor føler Du dig egentlig kaldet til at tage denne Sag op, Du, som i hvert Fald ikke er Jurist og altsaa ikke kan have nogen særlig juridisk Indsigt i hele denne Sags vanskelige Materie?

Jeg svarer herpaa, at det er, fordi jeg i over en Menneskealder har syslet med Købmænds Sager og Købmænds Anliggender og gjort mig fortrolig med Købmænds Tankegang. Jeg mindes tydeligt, at da jeg en Gang som Børskonsulent nægtede min Bistand i en Sag, hvis Varetagelse ikke hørte under min Embedspligt, sagde den afdøde Hædersmand, Grosserer Frederik Trier, der i mange Maader stod mig personlig fjernt: »De kan umuligt afslaa at yde os Deres Hjælp, naar vi anmoder derom; i saa og saa mange Aar har vi Købmænd nu vænnet os til at lade Dem gaa i Brechen for os, fordi vi synes, De forstaar os og er inde i vort Syn paa Forretningslivet og dets Foreteelser.« Og for denne Argumentation maatte jeg bøje mig.

Da Hr. Thøgersen henvendte sig til mig og bad mig gennemgaa sin Sag, blev den samme Følelse levende hos

mig, og efter i lange Tider at have syslet med den, gaaet til Bunds i den og derved faaet et overvældende Indtryk af, at der virkelig er gjort ham Uret, har jeg ikke kunnet frigøre mig for det Indtryk, at der dog maaske i dette Tilfælde var Noget, som kaldte paa mig. Naar min Livsførelse nu engang har ført med sig, at jeg har faaet en for en Udenforstaaende maaske enestaaende Lejlighed til at sætte mig ind i Købmænds Tænkemaade, saa kunde jeg vanskeligt afvise den Mulighed, at det dog mod Forventning skulde kunde lykkes mig at klargøre for Offentligheden, hvorledes og hvorfor Hr. Thøgersen i sin Sag har ment helt og holdent at handle, som enhver ordentlig Købmand vilde have handlet i hans Sted.

Det er da et Forsøg herpaa jeg har gjort. Uden al Præ-
tention, blot fordi jeg syntes derved at opfylde en Pligt.

Jeg ved vel, at jeg mange Gange i mit Liv er bleven opfattet som en spodsk Person, i hvem det ligefrem pirker at sige Folk Sandheder, de helst ikke vil høre. Men det er i hvert Fald ikke saaledes, naar man bliver ældre. (Jeg har saa megen Ringeagt i min Sjæl for Fænomenet Thorup,) at jeg kun anser det for en ligefrem Samfundspligt at sige min Mening rentud og utilsløret om denne Mands Optræden i Hr. Thøgersens Sag. Men de andre Navne, som jeg har nævnt, har det været mig ukært, endog særdeles ukært, at drage frem — det har saa vist ikke været nogen Lyst, jeg derved styrede, naar jeg alligevel har gjort det — det har kun været, fordi Sagen syntes mig at kræve det.

JUL. SCHOVELIN

BILAG

Bilag 1 a.

Copenhagen 27. Januar 1915.

HERREN RASPE & PASCHEN,

Hamburg.

Wir bestätigen Ihnen heute durch Herrn Walter Radbruch verkauft zu haben:

500 Tierces Pure Lard »Cudahy Packing Co. »Rex«.

Preis. Kronen 172 per 220 lbs originales Nettogewicht cif Hamburg oder Lübeck in unserem Wahl.

Kriegsversicherung wird von uns für eigene Rechnung im Betrage von Kr. 177 per 220 lbs, gerechnet für 170 Kilo netto per Tierce, gedeckt, und zwar von Amerika nach Gothenburg und von Gothenburg nach Hamburg oder Lübeck. Falls die Parthie auf der Reise von Amerika nach Gothenburg verloren geht, sind Sie berechtigt die Policen zu bekommen gegen Zahlung des Facturabetrages.

Verladung von der Fabrik rechtzeitig für den Dampfer »Laly, der Ende Februar von Amerika nach Gothenburg abgehen soll, und mit Raum für die Parthie im Dampfer reserviert. Die Weiterverladung von Gothenburg soll nach glücklicher Ankunft ehestens geschehen.

Zahlung hier gegen Aushändigung von Connossement, See- und Kriegsversicherungspolice bis nach Hamburg oder Lübeck, und ein entsprechender, unwiederruflicher Bankrembours soll hier bei einer erstklassigen Bank zu uns. Gunsten prompt eröffnet werden.

Ausfuhrverbot: Falls wir durch ein event. Ausfuhrverbot verhindert werden sollten die Parthie zu liefern, ist das Geschäft als annulliert zu betrachten. Wir sind jedoch verpflichtet um Dispensation zu (er)suchen.

Hochachtungsvoll

Christensen & Thøgersen.

II

Bilag 1 b.

Copenhagen, 27. Januar 1915.

HERRN WALTER RADBRUCH,

hersteds.

Unsere heutige Unterredung beståtigend behåndigen wir Ihnen einliegend ein Beståtigingsschreiben über die gehandelten 500 Tierces Pure Lard.

Hochachtungsvoll

Christensen & Thøgersen.

Bilag 2.

(Se indføjede Police-Gengivelse).

Bilag 3.

CHRISTENSEN & THØGERSEN

Kjøbenhavn 7. Januar 1916.

Copi.

HERR OVERRETSSAGFØRER FR. WINTHER,

Gl. Mønt 2.

Herr Overretssagfører Fenger har gjort os bekendt med Herr Overretssagførerens Henvendelse til ham angaaende Oplysninger til Dansk Krigs-Søforsikring for Varer i Anledning af, at Overretssagfører Heinr. A. Møller til Dansk Krigs-Søforsikring for Varer har meddelt, at han for et tysk Firma skulde indkassere en Andel af et Beløb, som vi hos nævnte Institut have faaet udbetalt for af de engelske Krigsmyndigheder opbragte Varepartier. Endvidere ere vi bekendte med, at Heinr. A. Møller har givet Institutet Indsigt i et af os den 27. Januar 1915 til vedkommende tyske Firma afsendt Brev, hvori vi bekræfte til Firmaet at have solgt 500 Fade Fedt at aflade med en Damper »Laly«, der i Slutningen af Februar skulde afgaa fra Amerika.

I al Almindelighed finde vi os ikke foranlediget til at fremkomme med nogen Forklaring, fordi Heinr. A. Møller gaar til Institutet med af ham eller event. af det tyske Firma ganske opdigtede Meddelelser, men da Paastanden om, at noget tysk Firma skulde være interesseret i eller kunde gjøre Krav paa Andel i et Beløb, som vi have faaet udbetalt af Institutet, er i absolut Modstrid med de af os afgivne Erklæringer, ønske vi at

DANSK
KRIGS-SØFORSIKRING FOR VARER
KØBENHAVN

POLICE N° 6283

dateret den 20. Februar 1915.

pr. Damp- Skib "Taurus"

fra New York via Gøteborg

til København

for Kroner 101.000.-

à 1 $\frac{15}{100}$ Kroner 1.956,88.
S. E. & O.

Betalt:

GENFORSIKRINGS-AKTIESELSKABET
„SKANDINAVIA”
Direktionen

Stempelfri i Henhold til Lov
Nr. 221 af 24. Sept. 1914.

Policens Gyldighed er betinget af,
at Varerne forsendes til en særlig
nævnt, i Danmark bosat Modtager
og at Danmark er Varernes ende-
lige Bestemmelsessted.

N° 6283

DANSK KRIGS-SØFORSIKRING FOR VARER

Fr. i 7. Crmk.

20 MAJ 1916

KØBENHAVN

Rung.

overtager herved i Henhold til Lov Nr. 221 af 24. September 1914
og omstaaende Statuter samt

under Statens Garanti, Forsikring mod Krigsfare

paa Grundlag af de i Forsikringsbegæringen givne Oplysninger

for ... Herrer Christensen & Thøgersen i København......

Kroner 101.000.- skriver Kroner Et Hundrede Et Tusinde.

paa 500 Fade Fedt.

Fremlagt i Københavns
Crimmal-og Politiret

- 5 SEP. 1916

takseret til Kroner 101.000.-

inklusiv imaginær Avance (indtil 5 0/0 af Fakturaværdien)

Jørgensen

med . Damp- Skib "Taurus" af

fra New York via Gøteborg med til København.
Omladning.

til en Præmie af 1 $\frac{15}{16}$ 0/0

og forpligter sig til at erstatte Skade, Tab og Omkostninger i Henhold til Statuternes Bestemmelser, som findes aftrykt omstaaende og iøvrigt i Henhold til de almindelige Regler i Konventionen af 2. April 1850, for saa vidt disse maatte kunne finde Anvendelse (jfr. Statuternes § 13).

Særlige Bestemmelser:

Denne Forsikring er tegnet under Forudsætning af, at Varerne ikke befordres til Brug for nogen af de krigsførende Staters væbnede Magt eller Administration. Det bemærkes udtrykkeligt, at Konnossementerne lyder paa Gøteborg, da Rhederiet ikke vil indføje "København" eller "i Transit til København" skønt Varernes Bestemmelsessted er København.

København, den 20. Februar

191 5.

Ifølge Fuldmagt fra Bestyrelsen for „Dansk Krigs-Søforsikring for Varer“.

N. Neergaard,

Formand.

Svend Bramsen,

Forretningsfører.

GENFORSIKRINGS-AKTIESELSKABET

oplyse Dem og Dansk Krigs-Søforsikring for Varer om Forholdenes rette Sammenhæng.

Den 27. Januar 1915 solgte vi til et tysk Firma 500 Tierces Pure Lard à Kr. 172 cif en tysk Havn, at aflade fra Fabriken rettidig for Damperen »Laly«, der i Slutningen af Februar s. A. skulde afgaa fra Amerika til Gøteborg. Det var en Betingelse, at vi for egen Regning skulde krigsforsikre Partiet efter en Pris af Kr. 177 til den tyske Havn, og saafremt Partiet gik tabt paa Rejsen dertil, skulde Kjøberen være berettiget til at faa Policerne imod Betaling af vort Facturabeløb. Endeligt var det en Betingelse, at saafremt Udførselsforbud hindrede os i at levere, var Forretningen annulleret.

Forinden vi fik os inddækket med dette Parti fra Amerika, kom der den 7. Februar Udførselsforbud for Fedt i Sverrig, og da dette forhindrede os i at levere, var ovennævnte Forretning af sig selv annulleret, og vi inddækkede os derfor ikke. Nogen Krigsforsikring blev der selvfølgelig ej heller tegnet.

Den 19. Februar modtog vi imidlertid et Brev fra den tyske Kjøber med Meddelelse om, at han havde aabnet Rembours til Betaling af Partiet og til vor Forundring fremgik det heraf, at Firmaet til Trods for Udførselsforbudet vilde opretholde Kontrakten og oplagre Partiet i Sverrig til Krigens Slutning. Da Forretningen var afsluttet til en meget høj Pris og da vi vidste, at der i de svenske Havne var ophobet store Partier og der ventedes enorme Kvantiteter Fedt, der ikke kunde komme i Hus og derfor ventelig kunde købes til en meget lav Pris, begyndte vi at overveje Fordelen for os ved at indgaa paa Tanken om at opretholde Kontrakten. Vi maatte imidlertid paa dette Tidspunkt opgive, fra hvilken Damper vi ventede at kunne levere, og da vi med D. »Taurus« ventede 500 Fade, som skulde krigsforsikres i Amerika, opgav vi til den tyske Kjøber, at de 500 Fade kom med denne Damper. Samtidig kom vi til det Resultat, at endogsaa de hos Dansk Krigs-Søforsikring for Varer forsikrede 500 Fade Fedt kunde anvendes til Dækning af Salget, thi naar der var Udførselsforbud for Varen i Sverrig, vare vi forhindret i at faa Partierne hertil og en tysk Kjøber kunde ej heller faa de 500 Fade til Tyskland men maatte i Overensstemmelse med Policebetingelserne lade Varen forblive i det neutrale Land. Skulde denne vor Opfattelse ved en nødvendig nærmere Undersøgelse i Tilfælde af Levering vise sig at være forkert, hvad vi endnu idag

ikke tror, og vi saaledes, i Tilfælde af at vor Kjøber virkelig var villig til at overtage et saadant Parti, vilde være afskaaret fra at levere ud af saadanne i ovennævnte Institut forsikrede Fedtpartier, saa havde vi i hvert Fald de i Amerika forsikrede 500 Fade at falde tilbage paa, og kunde desuden købe et omtrent ubegrænset Kvantum Fedt af alle mulige Mærker i Gøteborg. Vor Salgspris var imidlertid saa høj, at Kjøberen ikke fordristede sig til at opretholde Forretningen, og det Hele løb ganske ud i Sandet.

Saaledes forelaa Sagen afsluttet, indtil vi den 1. Maj af det betræffende tyske Firma blev afkrævet 5 Kr. per 100 Kilo for 500 Fade Fedt ifølge vor Kontrakt af 27. Januar, idet Firmaet gik ud fra, at vi dengang paa dets Anmodning havde tegnet en med disse 5 Kroner forhøjet Krigsforsikring per D. »Taurus«. Da Betingelsen herom i den da annullerede Kontrakt kun refererede sig til det Tilfælde, at Kjøberen indløste Dokumenterne og da der end ikke havde været Tale herom, og Kjøberen intetsomhelst havde haft med noget Fedtparti at gjøre og ikke ønsket at overtage noget saadant, hvortil kom, at Partiet aldrig havde existeret, afviste vi Kravet som værende ganske forvirret. Paa det tyske Firmas gjentagende Krav, anbefalede vi det at henvende sig til en Sagfører, idet vi gik ud fra, at en Jurist straks vilde kunne finde ud af, at Kravet intetsteds hørte hjemme.

Vi hørte saa ikke mere om denne Sag, forinden vi den 7. December fra Heinr. A. Møller modtog et Brev, hvori han kort meddelte os, at vi vilde blive indstævnet, saafremt vi ikke inden hans Kontors Lukning samme Dag indbetalte Kr. 4250,— plus Renter, hvilken Sum skulde udgjøre den i førnævnte Kontrakt af 27. Januar nævnte Forskjel mellem Kr. 172,— og Kr. 177,— per 100 Kilo af 500 Fade Fedt.

Paa dette Tidspunkt vare vi ifærd med gennem Det Forenede Dampskibs-Selskab at faa de engelske Myndigheders Modvillie mod os hævet, og vi kunde derfor ikke godt begynde paa en Retssag med et tysk Firma, ganske bortset fra i hvor høj Grad dets Krav var ufunderet. Vi foretrak derfor straks at sende det krævede Beløb til Heinr. A. Møller nøjagtig som paastaaet for dog engang at blive færdig med denne idelig tilbagevendende Sag.

Det fremgaar altsaa af det foran anførte, at de til det tyske Firma solgte 500 Fade Fedt aldrig bleve afskibede og følgerigt ejheller krigsforsikrede, hvilket skulde have været besørget af den

amerikanske Aflader, at Tanken om eventuelt at levere andre 500 Fade til Opfyldelsen af Kontrakten ikke kom til Udførelse at det tyske Firma ikke havde og ikke kunde have nogetsomhelst Krav paa nogetsomhelst Beløb, som vi have faaet udbetalt af Dansk Krigs-Søforsikring for Varer.

Til Slut ønske vi at nævne, at hvis Heinr. A. Møller havde oplyst Institutet om, at det Beløb, som han til et tysk Firma skulde forsøge at indkassere hos os, var en formodet Avanceforsikring af 5 Kr. per 100 Kilo udover Kr. 172,00 per 100 Kilo, saa vilde Institutet alene heraf have kunnet set, at en saadan Forsikring ikke kunde være tegnet hos Institutet, thi dette har ikke overtaget nogen Forsikring for os, der tilnærmelsesvis kommer op til Kr. 177 per 100 Kilo.

Ærbødigst

(sign) *Christensen & Thøgersen.*

Bilag 4.

DANSK KRIGS-SØFORSIKRING FOR VARER

Telegram Adr.: Krigsvarus
Telefon: 2588

København K. Holmens Kanal 9
den 12. Marts 1916.

Til

HANDELSMINISTERIET.

Ved tre Policer No. 6255, 6256 og 6283 af henholdsvis 15., 15. og 20. Februar 1915 forsikrede Firmaet Christensen & Thøgersen — i det følgende kaldet C. & T. — i »Dansk Krigs-Søforsikring for Varer« — i det følgende kaldet »Institutet« — gennem dettes Agent, Genforsikringselskabet »Skandinavia« (Firmaet A. N. Grøn & W. Witzke) henholdsvis 650, 500 og 500 Fade Fedt til et Beløb af henholdsvis Kr. 159.000, Kr. 126.000 og Kr. 101.000. Genpart af de paagældende Policetexter vedlægges som Bilag 1.

Inden Policerne udstedtes, var der af det forsikrede Firma afgivet sædvanlig Erklæring (A) om, at Danmark, resp. det neutrale Bestemmelsesland, er Varens endelige Bestemmelsessted.

De Udhævelser, der findes i foranstaaende med A og i det

følgende med B og C betegnede Erklæringer, er foretaget af Institutet i Anledning af Sagens Forelæggelse for det høje Ministerium.

De heromhandlede Partier forsendtes med Damperne »Balto« og »Taurus«, der i Marts 1915 blev opbragt af engelske Krigsskibe. Varerne er stadig Genstand for Priseretsbehandling i England.

Efter at foreløbig Skadesanmeldelse til Institutet allerede tidligere havde fundet Sted, overgav C. & T. i Slutningen af April Maaned f. A. til Institutet de til de 3 Sagers Indbringelse for engelsk Priseret fornødne Dokumenter ledsaget af 3 saalydende Erklæringer (B):

»We hereby declare in good faith upon oath that the above mentioned goods, which are still unsold and which have been purchased with the intention of being sold for Danish consumption, will be consumed in Denmark and will not be reexported in any form to any country at war with Great Britain nor shall they be used as part, constituent or packing for any article destined for such a country«.

Disse Erklæringer er alle afgivet for det engelske Konsulat her i Byen den 27. April f. A.

Da den i Søassurancekonventionens § 168 ommeldte Frist af 6 Maaneder fra Opbringelsen at regne var ved at udløbe i September Maaned f. A., henvendte de Forsikrede sig gennem Institutets ovennævnte Agenter til Institutet med Anmodning om Udbetaling af Forsikringssummerne.

Efter at Institutet i Svarskrivelse af 10. September f. A. havde udtalt, at man ikke kunde indgaa paa at udbetale Forsikringssummerne, med mindre Forsikrede kunde godtgøre, »at Policers Betingelser og Forudsætningen for sammes Tegning var opfyldte«, modtog Institutet fra C. & T. vedlagte Skrivelse af 14. September f. A., Bilag 2.

I den ovennævnte Skrivelse af 14. Septbr. f. A. afgiver Firmaet C. & T., som det vil ses, følgende Erklæring (C):

»Til Overflod bevidne vi herved paa Tro og Love og under Eds Tilbud, at samtlige under ovennævnte Policers forsikrede Varepartier aldrig har tilhørt andre end os, efterat de fra vore amerikanske Sælgere vare overgaaede til vor Ejendom, samt at ingensomhelst udenlandske Interesser ere forbundne med Betalingen af disse Policers«.

Efter det saaledes foreliggende maatte selvfølgelig Institutets Bestyrelse gaa ud fra, at Grundbetingelserne for Udbetalingen af Forsikringssummerne var tilstede. Naar den ikke desto mindre vægrede sig ved at udbetale disse, var Grunden den, at Bestyrelsen var — og iøvrigt stadig er — af den Mening, at den af Forsikrede i sin Tid fremsatte Paastand om, at det ikke var muligt at faa de paagældende Konnossementer paaført Klausulen: »I Transit til Kjøbenhavn« e. l. — se Bilag I — ikke var rigtig.

Angaaende den i den Anledning førte Korrespondance tillader man sig at henvise til Skrivelserne No. 8—12 i vedlagte Bilag 3, Extract af den mellem C. & T. og Institutet førte Korrespondance, affattet af det af Bestyrelsen nedsatte »juridiske Udvalg«, der bestaar af Departementschef Busck-Nielsen og Overretssagfører Fr. Winther.

Efter at sidstnævnte Medlem af Bestyrelsens juridiske Udvalg gentagne Gange havde forhandlet med Overretssagfører Fenger, der paa det Tidspunkt endnu varetog Firmaet C. & T.s Interesser, enedes man om, at Forsikringssummerne skulde udbetales mod, at Forsikrede foruden den sædvanlige Skadeskwittering underskrev en særlig Erklæring, af hvilken Genpart vedlægges som Bilag 4. Udbetaling fandt derefter Sted den 12. November f. A.

Kort Tid efter blev der til Institutet fra Overretssagfører Heinr. A. Møller, her i Byen, rettet Forespørgsel om, hvorvidt et af de herommeldte Beløb var bleven udbetalt til Firmaet C. & T., idet et af ham repræsenteret Firma, der skulde have et Beløb udbetalt af nævnte Firma, fra dette Firma havde modtaget det Svar, at man endnu ikke fra »Statsinstitutet havde modtaget de Forsikringsbeløb, hvorpaa man havde Krav«.

Da det efter nogle af Institutets Forretningsfører, Herr Svend Bramsen, og Overretssagfører Winther foretagne Undersøgelser var bleven bragt paa det rene, at Overretssagfører Møllers Mandanter var et tysk Firma, Raspe & Paschen i Hamburg, og at det endog maatte antages, at den ovennævnte Police No. 6283, stor Kr. 101.000 var tegnet til Fordel for det nævnte tyske Firma, fandt man Anledning til at tage Sagen op til fornyet Undersøgelse, og Overretssagfører Winther henvendte sig paa det juridiske Udvalgs Vegne til Overretssagfører Fenger, der, som alt meddelt, havde repræsenteret Firmaet C. & T. under de tidligere Forhandlinger, idet han henstillede, hvorvidt hans Mandanter efter det foreløbigt

oplyste maatte finde Anledning til at rette for sig paa fyldestgørende Maade.

Efter at Overretssagfører Fenger havde gjort sig bekendt med de foreliggende Oplysninger, og efter at han havde konfereret med den eneste, ansvarlige Indehaver af det oftommeldte Firma, Herr Grosserer Thøgersen, meddelte han Herr Thøgersen, at han efter det nu oplyste ikke fremtidig kunde repræsentere Herr Thøgersen eller dennes Firma, være sig i denne eller andre Sager.

Firmaet C. & T. tilstillede da den 7. Januar d. A. Overretssagfører Winther en Skrivelse, der vedlægges som Bilag 5.

Endnu inden det juridiske Udvalg havde haft Lejlighed til at behandle den nævnte Skrivelse, modtog man fra en Trediemand Forespørgsel om, hvorvidt man vilde udsætte en eventuel Aktion imod Firmaet Christensen & Thøgersen, indtil man havde gennemgaaet den mellem nævnte Firma og det tyske Firma, Raspe & Paschen, førte Korrespondance, der i saa Fald vilde blive tilstillet Udvalget til Gennemsyn. Herpaa indgik man, og man tillader sig, som Bilag 6, at vedlægge en af Udvalget udarbejdet Extract af Korrespondancen indeholdende de Skrivelser og Telegrammer eller Dele af samme, som maa antages at være af Betydning for Bedømmelsen af det foreliggende Forhold. Selve den originale Korrespondance er efter Herr Thøgersens Ønske tilbageleveret.

Af Revisorerne Adolph Poulsen og Carl Andersen er der under 14. f. M. afgivet en Erklæring om Resultatet af en efter Anmodning af C. & T. foretagen Gennemgang af disses Bøger. En Genpart af Revisions-Erklæringen vedlægges som Bilag 7.

Til C. & T.s Skrivelse af 7. Januar d. A. og det øvrige Materiale skal Institutet nu tillade sig at bemærke følgende:

I Slutningen af sin Skrivelse fremhæver Herr Thøgersen — efter en Fremstilling af Facta, der paa alle væsentlige Punkter er i Strid med Virkeligheden, som denne foreligger belyst ved C. & T.s egen Korrespondance med det tyske Firma — navnlig dels at de til det tyske Firma solgte 500 Fade Fedt aldrig er blevne afskibede og følgelig ej heller krigsforsikrede, saaledes at allerede af den Grund ethvert Spørgsmaal om Overtrædelse af de Forsikrede paahvilende Forpligtelser skulde være bortfaldet, dels at Institutet ikke har overtaget nogen Forsikring for C. & T., der tilnærmelsesvis kommer op til Kr. 177.00 pr. 100 Kg.

Hvad nu den sidste Paastand angaar, skal Institutet frem-

hæve, at denne i hvert Fald kun er formelt rigtig. Der var vel i Institutet kun tegnet Forsikring for 101.000 Kr., men i Forbindelse hermed var der — hvad Herr Thøgersen formentlig ikke har tænkt sig, at Institutet ved Besked om — tillige i »Skandinavia« tegnet en Avanceforsikring paa 49.500 Kr., saaledes at det samlede Beløb bliver 150.500 Kr.

Af det ovennævnte Bilag 6, Skrivelse No. 1, fremgaar, at C. & T. var forpligtet til at forsikre de 500 Tierces for et Beløb af »177 Kr. per 220 lbs., regnet for 170 Kilo Netto pr. Tierce«, hvilket bliver et Beløb af 150.450 Kr.

Forskellen mellem de 2 Beløb bliver altsaa kun 50 Kr.!

Hvad dernæst angaar den af Firmaet C. & T. fremsatte Hovedpaastand, der i sammentrængt Skikkelse kan gives den Form, at de af Institutet ved Police No. 6283 forsikrede Varer ikke har været solgt til et tysk Firma, vil det af det følgende ses, at denne Paastand er ganske usandfærdig.

Det maa antages, at Firmaet Christensen & Thøgersen — eller Herr Thøgersen — ogsaa her har forregnet sig med Hensyn til den Viden, som Institutet er i Besiddelse af, idet det i modsat Fald maa siges at være mere end dristigt at fremkomme med den af Firmaet fremsatte Paastand.

Af Bilag 6, dettes Skrivelse No. 1, fremgaar det, at Firmaet C. & T. har solgt Firmaet Raspe & Paschen 500 Trcs. Pure Lard, mærket »Rex«, at levere fra Firmaet Cudahy Packing Company, og at Afsendelse skal ske rettidig pr. Damperen »Laly«, der i Slutningen af Februar skal afgaa fra Amerika til Gøteborg.

I Skrivelse af 16. Februar f. A., Bilag 6, Skr. No. 2, meddeler det tyske Firma, at man har aabnet Rembours, at man i Akkreditivet har nævnt Damperen »Laly«, men at man er beredt til at ændre dette, forsaavidt Varerne bliver sendt med anden Damer.

Den 20. Februar meddeler C. & T., Bilag 6, Skr. No. 3, til det tyske Firma, at de 500 Trcs. Lard vil komme med Damperen »Taurus«, som den 18. s. M. skulde afgaa fra New York.

Som ovenfor oplyst, var den skriftlige Stadfæstelse af Salget sket den 27. Januar 1915.

Dagen forinden, altsaa den 26. Januar f. A., anmeldte Institutets Agent, Genforsikringselskabet »Skandinavia« en foreløbig Forsikring paa 500 Trcs. Fedt til det tidligere nævnte Beløb, Kr. 101.000, pr. Damer »Laly« fra New York via Gøteborg til København. »Skandinavia«s Anmeldelse vedlægges som Bilag 8.

Den 20. Februar f. A., altsaa samme Dag, som C. & T. — se ovenfor — har tilskrevet det tyske Firma, sender »Skandinavia« Institutet en foreløbig Meddelelse, der vedlægges som Bilag 9, og af hvilken fremgaar, at Forsikringen validerer rigtigere pr. »Taurus« og dette bekræftes endelig ved Meddelelse, modtaget den 23. Februar f. A., hvilken Meddelelse vedlægges som Bilag 10.

Allerede ved det saaledes foreliggende turde det være dokumenteret, at det hos Krigsforsikringen forsikrede og med Damperen »Taurus« fremsendte Parti netop er det Parti, som Firmaet C. & T. paa Forhaand havde solgt til det oftommeldte tyske Firma.

Men til yderligere og afgørende Dokumentation i saa Henseende skal Institutet som Bilag 11 tillade sig at fremlægge den Institutet fra Firmaet C. & T. til Videresendelse til Priserelten i England overgivne Salgsbekræftelse af 13/1 1915 fra Cudahy Packing Co., hvoraf det fremgaar, at de herommeldte Varer er fakturerede som »Rex« (jfr. foran om Bilag 6, Skr. No. 1) til en Pris af 122 Kr. pr. 100 Kilos og mærket 390 og 391.

Dette sammenholdt med vedlagte Telegram — Bilag 12 — af 13/1 1915 (»500 Pure Lard 122«) og Skrivelse af 6. Marts f. A. fra Firmaet C. & T. til det tyske Firma (se Bilag 6, Skr. No. 5), hvor det udtrykkelig udtales, at »Deres 500 Trcs. pr. Damper »Taurus« . . . . er faktureret som følger: D. 390 Gothenburg . . . E. 391 Gothenburg . . . .«, fjerner enhver Tvivl i saa Henseende.

Af foranstaaende fremgaar, at Firmaet C. & T. har afgivet Erklæring (A) om, at Danmark skulde være Varernes endelige Bestemmelsessted, uagtet de ved den paagældende Police forsikrede Varer forinden var solgt til et tysk Firma.

I Erklæring B. har C. & T. den 27. April f. A. erklæret, at de paagældende Varer er usolgte, uagtet man saa sent som i Skrivelse af 20. April f. A. (Bilag 6, Skr. 9) til det tyske Firma forsikrer, at alt er gjort, for at Partiet kan blive videresendt til Gøteborg, og først i Skrivelser af 23. og 26. April til det tyske Firma (samme Bilag, Skr. 11 og 12) reagerer mod disses Fordring paa en Del af en eventuel Forsikringssum.

At det derhos er ganske i Strid med Sandheden, naar det i Erklæring B. udtales, at »Varerne er købt med dansk Forbrug for Øje« turde være tilstrækkelig dokumenteret.

Da Erklæring C (Bilag 2) fremkom, maatte — som alt antydet — Bestyrelsen selvfølgelig gaa ud fra, at denne var en yderligere Erkendelse af de C. & T. paahvilende Forpligtelser (jfr. bl. a. Ind-

ledningsbemærkningen: »Til Overflod bevidne vi herved«), og man kunde derfor logisk set kun lægge Vægten paa de foran understregede Sætninger.

At »ingensomhelst udenlandske Interesser har været forbundne med Betalingen af disse Policer« er sikkert urigtigt efter det foran oplyste, derunder at Firmaet C. & T. har anset det for nødvendigt at udbetale en Del af Provenuet til Overretssagfører H. A. Møller, der repræsenterer det tyske Firma. I hvert Fald er det ganske givet, at udenlandske Interesser i høj Grad har været forbundne med Tegningen af disse Policer.

Hvad dernæst angaar den første Del af Erklæringen, vil Firmaet C. & T. øjensynlig efter de nu foreliggende Udtalelser fra nævnte Firma skyde sig ind under, at Varerne ikke har tilhørt andre end det »efter at de fra vore amerikanske Sælgere var overgaaede til vor Ejendom«.

Tidspunktet for Ejendomsrettens Overgang fra den ene til den anden er imidlertid ganske uden Betydning for Afgørelsen af de Spørgsmaal, der er af Interesse i denne Sag, men vil man endelig lægge Vægten herpaa, bliver Tilfældet om mulig endnu mere graverende, eftersom Varerne i Virkeligheden i købmandsmæssig Forstand har tilhørt det tyske Firma, inden de ved Betalingen fra C. & T.s Side var blevne dissers faktiske Ejendom, idet det oftnævnte Firma jo paa Forhaand havde bundet sig til Levering af Varerne ved Slutsedlen af 27. Januar f. A.

Allerede efter foranstaaende har den i Bilag 7 (Revisionserklæringen) indeholdte Bekræftelse af Erklæring C ingen Betydning. At den er fremkommen som Resultatet af en Gennemgang af C. & T.s Bøger, giver den ikke mere Betydning, eftersom Institutet ikke har tænkt sig, at C. & T.s Bøger nogensinde skulde komme til at indeholde Oplysning om et Forhold, som det, der omhandles under nærværende Sag.

Efter det foran oplyste er Forholdet herefter ikke alene det, at Firmaet C. & T. har misligholdt den Firmaet overfor dets Assurandør paahvilende Sandhedspflicht og har udsat Institutet for, at den Tillid, som det i nogen Maade mener at nyde hos de krigsførende Magter, specielt de engelske Myndigheder, lider et alvorligt Skaar, men ogsaa — og navnlig — det, at det oftnævnte Firma ved Afgivelse af usandfærdige og misvisende Erklæringer paa bedragerisk eller svigagtig Maade har opnaaet Betaling af Beløb, som ellers ikke vilde være bleven udbetalt Firmaet.

Under Hensyn til foranstaaende tillader Institutet sig nu at andrage om, at der maa blive indledet offentlig Undersøgelse mod Firmaet Christensen & Thøgersen, her i Byen, og dettes ansvarlige Indehaver, Grosserer Thøgersen, dels til eventuel videre Oplysning af den af Institutet foran oplyste Sag vedrørende Police No. 6283, dels til Oplysning af de to andre Sager vedrørende Policerne No. 6255 og 6256.

Idet det bemærkes, at alt det hos Institutet beroende Materiale selvfølgelig — om ønskes — er til Disposition, skal man tilføje, at Institutet agter under en eventuel Straffesag at nedlægge Paa-stand paa Tilbagebetaling af udbetalte Beløb med Renter og paa Erstatning iøvrigt.

Allerærbødigst

(sign.) Dansk Krigs-Søforsikring for Varer
N. Neergaard.

(sign.) *Svend Bramsen.*

Bilag 5.

Overretssagfører Frederik Winthers Vidneforklaringer i Kjøbenhavns Kriminal- og Politiret.

Den 17. Maj 1916:

Han bemærker, at han er Medlem af Bestyrelsen for Dansk Krigs-Søforsikring for Varer og samtidig er Medlem af det nedsatte juridiske Udvalg. Han forklarer, at Krigsforsikringen selvfølgelig aldrig har villet overtage nogen Risiko med Hensyn til Varer, der ikke var bestemt til at blive her i Landet. Oprindelig udtrykte man det i Policerne med en Bemærkning om, at Danmark skulde være Varens endelige Forsendelsessted. Da dette imidlertid var bleven misforstaaet, idet Importører forstod det saaledes, at, naar blot Varerne blev udlosset her i Landet, var deres senere Bestemmelse Forsikringen uvedkommende, ændredes Policen saaledes, at man i Stedet for Forsendelsesstedet skrev Bestemmelsesstedet.

Komparenten forklarer videre, at, naar man har lagt en vis Vægt paa, at der i Konnossementet skulde staa »Transit til Kjøbenhavn« og kun er gaaet med til at stryge dette Krav, fordi Sigtede erklærede, at det ikke kunde lade sig gøre, fordi man dog vilde have nogen Dokumentation overfor Englænderne om, at Varerne

virkelig skulde gaa til Danmark. Hvor megen Garanti der virkelig laa i en Paategning paa Konnossementet »Transit til Kjøbenhavn« er et Spørgsmaal. Det har i hvert Fald ikke været Komparentens Mening, at de paagældende Ord skulde gøre Konnossementet til et gennemgaaende Konnossement.

Endelig bemærker han, at Krigsforsikringen kun overtager Risikoen med Hensyn til Varernes Fakturapris plus 5% Avance. Hvis der skal tegnes yderligere Avance, maa det ske i andre Selskaber, og der er intet i Vejen for, at Krigsforsikringens Agent »Skandinavia« kan tegne disse Forsikringer, hvad »Skandinavia« ogsaa har gjort i dette Tilfælde.

Bilag 6.

Direktør Svend Bramsens Vidneforklaringer i Kjøbenhavns Kriminal- og Politiret.

Den 2. Juni 1916:

Direktør Svend Bramsen møder.

Han fik foreholdt Bilagene 4 G og 4 H.

Han bemærker, at Meningen med disse Skrivelser, som det ogsaa tilstrækkeligt fremgaar af Skrivelserne selv, var den, at Krigsforsikringen ikke ansaa sig berettiget til at forbyde Folk, naar Varerne kom hertil, at sælge dem, hvor de vilde. Derimod, hvad der formentlig heller ikke kan lægges i Skrivelsen, har det aldrig været Meningen at tillade Salg til Tyskland undervejs.

Han bemærker iøvrigt, at man oprindeligt havde Betingelser som paa Bilag Y¹⁾, men netop da disse blev misforstaaet, rettede man Forsikringsbestemmelserne i Overensstemmelse med de øvrige Forsikringspolicer f. Ex. Bilag X²⁾. At Arrestanten vidste Besked om disse ændrede Betingelser, maa Komparenten betragte som ganske givet. Der var megen Tale om det dengang.

Den 16. Juni 1916:

Komparenten bemærker iøvrigt, at Krigsforsikringen har reklameret overfor Englænderne i Anledning af Beslaglæggelsen, at de imidlertid har trukket samtlige Dokumenter tilbage, og at Krigs-

¹⁾ »Forsendelsens« endelige Bestemmelsessted.

²⁾ »Varernes« endelige Bestemmelsessted.

forsikringen ikke mener at kunne opretholde Reklamationen, der i hvert Fald kun vil blive fremsat med Angivelse af de Oplysninger, der er fremkommen under Sagen.

Den 24. Januar 1917:

. . . . den oprindelige Bestemmelse i Policerne, at Danmark skulde være Forsendelsernes endelige Bestemmelsessted, varede kun en Maanedstid; den blev allerede forandret i Begyndelsen af November Maaned til, at Danmark skulde være Varernes endelige Bestemmelsessted. Den 1ste Bestemmelse udelukker efter Komparentens Mening ikke, at Varerne kunde sælges videre bl. a. til Tyskland, efter at de var indlagt paa Forsikringstagerens Lager, men den udelukkede absolut et Salg til Tyskland, saalænge Assuranceselskabet løb Risicoen. Forandringen blev meddelt Forsikringsselskaberne og var notorisk i Forsikringskredse i hvert Fald i 1915. Naar Folk spurgte om, hvad Meningen med den nye Bestemmelse var, svarede man i Overensstemmelse med Ekstraktens Pag. 2 E p. 3¹).

Komparenten betragter det som udelukket, at Arrestanten med nogen som helst Støtte i Policerne vil kunne hævde, at han havde Ret til at sælge til Tyskland.

Bilag 7.

KRIMINAL- OG POLITIRETTENS DOM

AF 14. OKTOBER 1916

»Arrestanten Carl Boisen Thøgersen, der tiltales for Bedrageri, er født den 21de Oktober 1866 og ikke funden forhen straffet.

»Sagens Omstændigheder er i Følge de tilvejebragte Oplysninger følgende:

»Arrestanten, der har Borgerskab som Grosserer og under »Firma »Christensen & Thøgersen« driver Import- og Exportvirksomhed i amerikanske Slagteriprodukter, forsikrede ved 3 »Policer, henholdsvis af 15de, 15de og 20de Februar, i »Dansk »Krigs-Søforsikring for Varer« mod Krigsfare 3 af hans i Amerika »indkøbte Partier Fedt — det ene Parti paa 650 Fade, de 2 andre »hver paa 500 Fade — til Beløb af henholdsvis 159,000 Kr., »126,000 Kr. og 101,000 Kr.

*) Se pag. 131.

»I Policerne var det anført, at de forsikrede Varer skulde forsendes henholdsvis med D/S »Taurus« og D/S »Balto« henholdsvis fra »Nordamerikansk Østkysthavn til København med Omladning i anden Damper i Gøteborg« og fra »New York via Gøteborg med Omladning til København«, hvorhos det var opstillet som Vilkaar for Forretningen, at »Policernes Gyldighed er betinget af, at Varerne forsendes til en særlig nævnt, i Danmark bosat Modtager, og at Danmark er Varernes endelige Bestemmelsessted«.

»Idet »Dansk Krigs-Søforsikring for Varer« kun overtager Risikoen med Hensyn til Fakturaværdien af de forsikrede Varer + 5 pCt. Avance, forsikrede Arrestanten i Forsikringsselskabet »Skandinavia« samtidig med de nævnte Hovedforsikringer og paa samme Vilkaar som anført yderligere Avance paa de tre Partier Fedt, henholdsvis for 11,000 Kr., 4000 Kr. og 49,500 Kr.

»I Marts Maaned 1915 blev »Taurus« og »Balto« opbrugte af Englænderne, hvilket Arrestanten i Skrivelser henholdsvis af 13de og 16de s. M. meddelte Firmaet A. N. Grøn & W. Witzke, der ved samtlige de omhandlede Forsikringer havde repræsenteret Forsikrerne, og da de af Arrestanten som ommeldt forsikrede Partier Fedt tilbageholdtes i England, hvor de gøres til Genstand for Priseretsbehandling, fremkom Arrestanten i en til A. N. Grøn & W. Witzke rettet Skrivelse af 9de September 1915 — paa hvilket Tidspunkt den i Søassurancekonvention af 2den April 1850 § 168 fastsatte Frist af 6 Maaneder efter Opbringelsen var ved at udløbe — med Begæring om, at Forsikringssummerne maatte blive hans Firma udbetalte paa Forfaldsdagen.

»Under de derefter førte Forhandlinger mellem »Krigs-Søforsikringen« og Arrestanten afgav denne i Skrivelse af 14de September 1915 til »Krigs-Søforsikringen«, der havde forlangt, at Arrestanten skulde godtgøre, at Policernes Betingelser var opfyldte, følgende Erklæring:

»Til Overflod bevidne vi herved paa Tro og Love og under Eds Tilbud, at samtlige under ovennævnte Policer forsikrede Varepartier aldrig har tilhørt andre end os, efter at de fra vore amerikanske Sælgere vare overgaaede til vor Ejendom, samt at ingen somhelst udenlandske Interesser ere forbundne med Betalingen af disse Policer«.

»Efter fortsatte Forhandlinger angaaende Forsikringsvilkårene udbetalte »Krigs-Søforsikringen« endelig den 12te November 1915 under nærmere angivet Forbehold Forsikringsbeløbene,

»159,000 Kr., 126,000 Kr. og 101,000 Kr., ialt 386,000 Kr. med Rente 3164 Kr. 16 Øre, ialt 389,164 Kr. 16 Øre.

»Allerede den 14de Oktober 1915 havde Arrestanten af »Skandinavia« erholdt udbetalt Erstatning i Henhold til de ommeldte »hos dette Selskab tegnede Avanceforsikringer, 11,056 Kr. 05 Øre, »4018 Kr. 41 Øre og 49,752 Kr. 25 Øre, ialt 64,826 Kr. 71 Øre.

»Da der, nogen Tid efter at Forsikringsbeløbene var udbetalte »af »Krigs-Søforsikringen«, til dette Institut fra en herværende »Sagfører skete Henvendelse, hvorved det oplystes, at et tysk »Firma — Raspe & Paschen af Hamburg — mente sig berettiget »til at erholde udbetalt en Del af det ene af de af Institutet »til Arrestanten udbetalte Forsikringsbeløb, genoptoges Forhandlingerne mellem Krigs-Søforsikringen og Arrestanten, hvilket »resulterede i, at der begæredes indledet offentlig Undersøgelse »mod Arrestanten.

»Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at det af Arrestanten »for 101,000 Kr. forsikrede, med D/S »Taurus« afsendte Vareparti, »der bestod af 500 Fade Fedt af Mærke »Rex«, omkring Midten »af Januar Maaned 1915 af Arrestanten var indkøbt hos Firmaet »»The Cudahy Packing Co.« i Chicago i 2 Poster, mærkede henholdsvis Nr. 390 og 391.

»I Skrivelse af 27de Januar s. A. fra Arrestanten til det ovennævnte tyske Firma »Raspe & Paschen« bekræftede Arrestanten »samme Dag til Firmaet at have solgt de ommeldte 500 Fade »Fedt, der betegnedes »500 Tierces Pure Lard« Cudahy Packing »Co. »Rex«. I de i Skrivelsen anførte Salgvilkaar anførtes det bl. a., »at Partiel solgtes cif Hamburg eller Lübeck, at Krigsforsikring »dækkedes af Arrestanten, at »Raspe & Paschen«, saafremt »Partiet gik tabt paa Rejsen fra Amerika til Gøteborg, var berettiget til at erholde Policen mod Betaling af Fakturaløbet, samt at »Handelen vilde være at betragte som annulleret, hvis Arrestanten »ved Udførselsforbud maatte blive forhindret i at levere Partiet, »dog at Arrestanten var pligtig at søge om Dispensation.

»I Skrivelse af 20de Februar 1915 meddeler Arrestanten derhos »»Raspe & Paschen«, at disses 500 Fade Fedt er blevne afskibede »med D/S »Taurus« til Gøteborg.

»Endvidere meddeler Arrestanten i Skrivelse af 6te Marts 1915 »det nævnte Firma, at Partiet er faktureret i 2 Poster à 250 Fade, »mærket henholdsvis

D 390 og E 391
Gottenburg Gottenburg

»og i Skrivelse af 20de s. M. meddeler Arrestanten, at D/S »Taurus«
»er ført til England og sandsynligvis maa udlosse Fedtparlierne
»der, samt at han har overgivet Krigsforsikringen Dokumenterne,
»for at der kan blive draget Omsorg for Varernes Frigivelse.

»Endelig kan det bemærkes, at Arrestanten, der i Skrivelse
»af 25de Marts 1915 til »Krigs-Søforsikringen« paa Forespørgsel
»havde erklæret, at han ikke havde nogen Repræsentant i Gøte-
»borg, i Skrivelse af 12te Marts 1915 til Speditørfirmaet Otto
»Zell i Gøteborg blandt andet skriver følgende:

»Derimod have vi i Damper »Taurus« følgende Partier, som
vi have solgt cif Lübeck:

»D	390	250	Tierces Pure Lard	} Afskiber The Cudahy } Packing Co. Chikago.
»E	391	250	— do.	

»De gennemgaaende Jernbane-Connossementer herover ere
»daterede i Chicago den 3dje & 4de Februar, altsaa forinden
»Udførselsforbudet blev udstedt i Sverrig. Vi bede Dem ansøge
»om Udførselstilladelse til Lübeck for disse 500 Fade, og vi have
»for vor Køber, Firmaet Raspe & Paschen, Hamburg, fremskaffet
»hoslagte 2 Skrivelser til Finansdepartementet og til det tyske
»Gesandtskab i Stockholm for det Tilfælde, at De maatte finde
»det rigtigst at benytte samme som Hjælp ved Deres Henven-
»delse om Udførselstilladelse«.

»I Skrivelse af 20de s. M. til Otto Zell skriver Arrestanten,
»der imidlertid var bleven bekendt med, at Skibene »Taurus«
»og »Balto« var blevne opbragte, derhos bl. a. følgende:

»Da det jo nu er usikkert, om Smulpartierne per D »Balto«
»og »Taurus« komme til Gøteborg, maa Spørgsmaalet om Udførsel
»jo stilles i Bero. Da Partier, som er afladede før den 16de Fe-
»bruar, skal kunne udføres til Tyskland, saa vil ogsaa vore Par-
»tier per D. »Taurus«, hvorfor Connossementerne ere daterede den
»13de Februar, kunne udføres.

»Saafremt nogle af vore Partier komme frem til Gøteborg,
»komme vi tilbage til Sagen . . . «

»Arrestanten, der til at begynde med nægtede, at det ommeldte
»hos »The Cudahy Packing Co.« købte Parti Fedt var identisk
»med det til Raspe & Paschen solgte, idet han anbragte, at
»de af ham forsikrede Fedtpartier kun havde været bestemte til
»Indførsel hertil og Forbrug her i Landet, har i de af ham endelig

»afgivne Forklaringer gjort gældende, at det oprindeligt ikke var »hans Hensigt at udbyde det omhandlede, hos »The Cudahy Packing Co.« købte Parti Fedt til Tyskland, og at det, da han den »27de Januar solgte 500 Fade Fedt til det tyske Firma, ikke var »hans Mening at levere det hos det nævnte Chikago-Firma indkøbte Parti, hvorimod han tænkte sig, at han kunde købe andre »500 Fade, der kunde komme ombord paa samme Damper, i »hvilken det hos Chikago-Firmaet købte Parti indladedes, men »at han, da der kom Udførselsforbud i Sverrig, bestemte sig til »at levere det ommeldte Parti til Raspe & Paschen. Arrestanten »har derhos anbragt, at det først var nogle Dage efter, at han »havde faaet Police paa Partiet, at han bestemte sig til at levere »det til det tyske Firma, idet han mente, at det nu ikke gjorde »noget, at han leverede disse Varer, da de, efter at der var kommet »Udførselsforbud i Sverrig, ikke kunde komme til Tyskland, og »endelig har Arrestanten gjort gældende, at han, da Varerne blev »beslaglagte, mente sig berettiget til at anse Handelen med det »tyske Firma som annulleret og betragte Varerne som sine egne.

»For saa vidt det er oplyst, at Arrestanten den 7de December »1915 til en herværende Sagfører, der paa »Raspe & Paschens« »Vegne under Trudsel om Retsforfølgning krævede udbetalt 4250 Kr. »som den Firmaet tilkommende Andel af den af Arrestanten tegnede Krigsforsikring med Hensyn til det omkontraherede Vareparti, har udbetalt den krævede Sum med Renter, ialt 4264 Kr. »76 Øre, har Arrestanten forklaret, at han, der overfor det tyske »Firma havde bestridt, at det havde Ret til nogen Del af Forsikringsbeløbet, kun betalte det forlangte Beløb for at undgaa »en Retsforfølgning, der ved at komme frem for Offentligheden »kunde skade hans Firma i England. Mod Arrestantens Benægtelse findes under de foreliggende Omstændigheder den stedfundne Betaling ikke at kunne tages som Bevis for, at han anerkendte det tyske Firmas Ret til nogen Del af Forsikringsbeløbet.

»Idet det foreløbig bemærkes, at der ikke kan lages Hensyn til »det af Arrestanten fremsatte, ubestyrkede og efter det oplyste »ganske usandsynlige Anbringende, at han maa gaa ud fra, at »Krigsforsikringen vidste Besked med, at de af Arrestanten forsikrede Varer var solgte til Tyskland, findes det imidlertid ved »de foreliggende Bevisligheder tilstrækkelig godtgjort, at Arrestanten, »inden han den 20de Februar 1915 endelig tegnede Forsikringen »for 101,000 Kr. i »Krigs-Søforsikringen« og for 49,500 Kr. i

»Skandinavia«, med Hensyn til det omhandlede Parti Fedt, har solgt det til det tyske Firma, samt at det har været hans Hensigt at søge Partiet indført i Tyskland, og da det er uantageligt, at Arrestanten ikke skulde have været klar over, at det ved Forsikringerne som ommeldt stillede Vilkaar med Hensyn til Varernes Modtager og endelige Bestemmelsessted var uforeneligt med hans Dispositioner over Varepartiet — i hvilken Henseende bemærkes, at Arrestanten har erkendt, at han var paa det rene med, at Forsikringerne var afsluttede paa Betingelse af, at Danmark var de forsikrede Varers endelige Bestemmelsessted — ligesom det maa anses for utvivlsomt, at Arrestanten har forstaaet, at hans Transaktioner vedrørende Varepartiet maatte forøge Forsikrernes Risiko i Tilfælde af, at Varerne opbragtes af en overfor det tyske Rige fjendtlig Magt, findes Arrestanten at have gjort sig skyldig i svigagtig Omgang saavel ved Tegning af Forsikringerne vedrørende det omhandlede Parti Fedt som ved efter Varepartiets Opbringelse at kræve og modtage Erstatning — af Krigs-Søforsikringen« 101,000 Kr. og af »Skandinavia« 49,752 Kr. »25 Øre.

»Med Hensyn til det andet med D/S »Taurus« forsendte Parti Fedt, ialt 650 Fade, der den 15de Februar 1915 i »Krigs-Søforsikringen« var forsikret for 159,000 Kr., og for hvilket der samme Dag i »Skandinavia« var tegnet Avanceforsikring, stor 11,000 Kr., er det oplyst, at Partiet der var købt hos et amerikansk Firma, — i Følge Arrestantens Købebog den 8de og 9de Februar 1915 —, den 15de Marts 1915 blev solgt til et svensk Svineslagteri cif Gøteborg, lykkelig Ankomst forbeholden, og saaledes at Betaling skulde finde Sted ved »Taurus«s Ankomst til Gøteborg.

»Endvidere fremgaar det af Arrestantens Korrespondance, at han har udbudt det ommeldte Parti Fedt til forskellige tyske Firmaer cif Gøteborg, inclusive Krigsforsikring, bl. a. i Skrivelse af 11te Februar samt 9de og 10de Marts 1915, altsaa saavel før som efter at Forsikringerne blev tegnede.

»I Skrivelse af 2den Marts 1915, i hvilken Arrestanten tilbyder Partiet til et svensk Firma, fremhæver han derhos, at der i Sverrig efter Omstændighederne vil kunne forventes Udførselstilladelse med Hensyn til Partiet.

»Endelig anfører Arrestanten i den ovenfor citerede Skrivelse

»af 12te Marts 1915 til Speditørfirmaet Otto Zell i Gøteborg
»følgende:

»Endvidere have vi med D. »Taurus«:

»	C	5	200	Tierces Lard	} Afskiber North Packing & Provision Co., Boston.
»	C	7	200	— do.	
»	C	9	250	— do.	

»Disse Partier ere *kjøbte* i Boston den 6te og 7de Februar,
»altsaa forinden det svenske Udførselsforbud traadte i Kraft, og
»som Følge heraf tør vi vel forvente, at der vil blive givet Til-
»ladelse til Udførsel af Partierne. Naar en saadan Tilladelse fore-
»ligger, bedes Partierne afskibede til *Lübeck* . . .«

»Angaaende det med D/S »Balto« forsendte Parti Fedt, 500
»Fade, der den 15de Februar 1915 i Krigs-Søforsikringen var for-
»sikret for 126,000 Kr., og for hvilket der samme Dag i »Skandi-
»navia« var tegnet Avanceforsikring, stor 4000 Kr., fremgaar det
»af Sagens Oplysninger, at Partiet, der i Følge Arrestantens Købe-
»bog var købt af et amerikansk Firma den 8de og 9de Februar
»1915, henholdsvis den 20de Februar og den 27de Februar 1915
»i 2 Poster er solgt til 2 tyske Firmaer cif Gøteborg, efter at
»Arrestanten i Skrivelser af 11te og 17de Februar 1915 havde ud-
»budt det cif Gøteborg, inklusive Krigsforsikring, til forskellige
»tyske Firmaer.

»Efter alt det saaledes foreliggende findes det saavel med
»Hensyn til de 650 Fade pr. »Taurus« som med Hensyn til de
»500 Fade pr. »Balto« tilstrækkelig bevist, at det ikke, end ikke
»da Arrestanten tegnede Forsikringerne den 15de Februar 1915,
»har været hans Hensigt at indføre Varepartierne her i Landet,
»og at Danmark saaledes ikke har været Varernes endelige Be-
»stemmelsessted som i Policerne anført, og Arrestanten, der
»paa de 2 Partier har modtaget i Erstatning af »Krigs-Søforsik-
»ringen« henholdsvis 159,000 Kr. og 126,000 Kr. samt af »Skandi-
»navia« henholdsvis 11,056 Kr. 05 Øre og 4018 Kr. 41 Øre, findes
»herefter at have gjort sig skyldig i svingagtig Omgang, allerede
»da han tegnede Forsikringerne, idet der ikke kan tages noget
»Hensyn til hans Anbringende om, *at* han betragtede en Ordre
»som annulleret ved Varens Beslaglæggelse, samt *at* han, der med
»Hensyn til samtlige de ovenfor omhandlede Partier Fedt den
»27de April 1915 — til Brug ved Forhandlinger med de engelske
»Myndigheder om Varernes Frigivelse — i det britiske Konsulat
»har afgivet Erklæringer om, at Varerne var usolgte og bestemte

»til Forbrug her i Landet, har betragtet de af ham indgaaede »Kontrakter som annullerede i det Øjeblik, han afgav saadan Erklæring angaaende de paagældende Varer.

»Arrestanten har endvidere ved Police af 22de Februar 1915 »i »Krigs-Søforsikringen« tegnet Forsikring mod Krigsfare for »97,800 Kr. for 500 Fade Fedt, der med D/S »Kristianiafjord« »skulde føres fra New York til København med Omladning i »Kristiania. Af dette Parti blev paa Grund af Pladsmangel 84 »Fade til Forsikringssum 16,430 Kr. afskibede med D/S »Henrik«, »der imidlertid blev opbragt af Englænderne, hvorefter de 84 Fade »beslaglagdes. Arrestanten havde ligeledes den 22de Februar 1915 »for de ommeldte 500 Fade Fedt i »Skandinavia« tegnet Avance»forsikring for 38,200 Kr., hvoraf Forsikringssummen vedrørende »de med D/S »Henrik« afskibede 84 Fade androg 6418 Kr. Disse »Forsikringer var indgaaede paa samme Vilkaar som de tidligere »omhandlede, og Policernes Gyldighed var saaledes betinget af, »at Varerne forsendtes til en særlig nævnt, i Danmark bosat Modtager, og at Danmark var Varernes endelige Bestemmelsessted.

»Det er under Sagen oplyst, at Arrestanten den 12te Januar »1915 har solgt det saaledes forsikrede Vareparti cif Lübeck inklusive Krigsforsikring, saaledes, at Betaling skulde ske her imod »Konnossementer til Lübeck, udstedt enten i Kristiania eller København, samt Sø- og Krigsforsikringspolicer til Lübeck, hvorhos »Arrestanten forpligtede sig til at søge Dispensation fra eventuelle »Udførselsforbud, idet Køberen var berettiget til at annullere Forretningen, saafremt Arrestanten paa Grund af saadant Forbud »blev forhindret i at afskibe det solgte Parti eller en Del deraf »inden 3 Uger efter Varens Losning.

»Da det ikke er lykkedes Arrestanten at erholde Dispensation »fra det norske Udførselsforbud med Hensyn til de til Norge ankomne Varer, blev Ordren annulleret ved Skrivelse af 27de »Marts 1915.

»Arrestanten meddelte i Skrivelse af 28de April 1915 til Forsikrernes Repræsentanter, at D/S »Henrik« var bragt til Leith »for at losse, idet han henviste til de af ham vedrørende de 84 Fade »Fedt tegnede Forsikringer, og i Skrivelse af 12te November s. A. »fordrede han Forsikringsbeløbet med Renter udbetalt af »Krigs»Søforsikringen«.

»Arrestanten erholdt derefter mod Kvittering af 19de November »1915 af »Krigs-Søforsikringen« udbetalt Forsikringsbeløbet med

»Renter, ialt 16,886 Kr. 38 Øre, og samme Dag udbetalte »Skandinavia« ham Forsikringsbeløb med Renter i Henhold til den »tegnede Avanceforsikring, ialt 6436 Kr. 46 Øre.

»Ogsaa med Hensyn til dette Forhold findes Arrestanten at »maatte anses som skyldig i svingagtig Omgang allerede ved Tegningen af de paagældende Forsikringer, idet der ikke kan tages »noget Hensyn til Arrestantens Anbringende om, at Forretningen »var annulleret, saasnart Varerne var opbragte, og at han derefter »maatte have Ret til at gøre Policen gældende.

»For saa vidt Arrestanten under Sagen har været sigtet for »forskellige andre Bedragerier, omfattes disse ikke af Aktioneren.

»Som Følge af det anførte vil Arrestanten være at anse efter »Straffelovens § 259 efter Omstændighederne med Forbedringshusarbejde i 3 Aar, hvorhos Arrestanten efter derom nedlagt Paastand »vil have at betale i Erstatning til »Dansk Krigs-Søforsikring for »Varer« 406,050 Kr. 54 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 389,164 Kr. »16 Øre fra den 12te November 1915, til Betaling sker, og af »16,886 Kr. 38 Øre fra den 19de November 1915, til Betaling sker, »samt til Genforsikringsaktieselskabet »Skandinavia« 71,263 Kr. »17 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 64,826 Kr. 71 Øre fra den 14de »Oktober 1915, til Betaling sker, og af 6436 Kr. 46 Øre fra den »19de November 1915, til Betaling sker.

»Arrestanten vil endelig have at betale Aktionens Omkostninger, derunder Salær til Aktor, hvis Sagførelse har været »lovlig, 150 Kroner.

»Da Arrestanten har draget Omsorg for sit Forsvar ved en af »ham antaget Defensor, bliver der ikke Spørgsmaal om Tilkendelse »af Salær for Defensionen.

Thi kendes for Ret:

»Arrestanten Carl Boisen Thøgersen bør straffes med »Forbedringshusarbejde i 3 Aar samt i Erstatning betale til »Dansk »Krigs-Søforsikring for Varer« 406,050 Kr. 54 Øre med Renter »5 pCt. p. a. af 389,164 Kr. 16 Øre fra den 12te November 1915, til »Betaling sker, og af 16,886 Kr. 38 Øre fra den 19de November 1915, »til Betaling sker, samt til Genforsikringsaktieselskabet »Skandinavia« 71,263 Kr. 17 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 64,826 Kr. »71 Øre fra den 14de Oktober 1915, til Betaling sker, og af 6436 Kr. »46 Øre fra den 19de November 1915, til Betaling sker.

»Saa bør Arrestanten og betale Aktionens Omkostninger, der-
 »under Salær til Aktor, Overretssagfører Nyholm, 150 Kroner.

»De idømte Erstatninger at udrede inden 15 Dage efter denne
 »Doms lovlige Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkommes
 »under Adfærd efter Loven.

HØJESTERETS DOM

AF 26. MARTS 1917

»I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde og
 »idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til
 »andet Resultat end det ved Dommen antagne

»kendes for Ret:

»Kriminal- og Politirettens Dom bør ved Magt at stande. I
 »Salarium for Højesteret betaler Tiltalte Carl Boisen Thøgersen
 »til Højesteretssagførerne Bülow og Henriques 500 Kroner til hver.«

Bilag 8.

FORSIKRINGS-BEGÆRING

TIL

DANSK KRIGS-SØFORSIKRING FOR VARER

Holmens Kanal 9 — København K

I Anledning af ovenstaaende Forsikringsbegæring bekræfter
 undertegnede, at det er en Forudsætning for Forsikringens Tegning,

1) at Varerne ikke befordres til Brug for nogen af de krigs-
 førende Staters væbnede Magt eller Administration,

Hvor Talen er om Export eller om Forsendelser mellem udenrigske Pladser
 indbyrdes:

2) at de forsikrede Varer ere i dansk Eje,

Hvor Talen er om Import eller om Forsendelser mellem udenrigske Pladser
 indbyrdes:

3) at Varerne sendes til en særlig nævnt, i Danmark eller i
 det neutrale Bestemmelsesland bosat Modtager, og at Danmark
 resp. det neutrale Land er Varernes endelige Bestemmelsessted.

